AD VINDICIAS HISPANICAS LAMPADES HISTORICÆ,

Contra nouas MARCI ANTONII DOMINICI cauillationes, parte alterâ rediuiuæ (vt ipse comminiſcitur) Ansberti Senatoris Familiæ:

Auctore IOANNE IACOBO CHIFLETIO, Equite, & Regio Archiatrorum Comite.



ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA
BALTHASARIS MORETI.
M. DC. XLIX.

ILLVSTRISSIMO EXCELLENTISSIMOQVE

DOMINO,

D. LVDOVICO MENDEZ

DE HARO,

COMITI, DVCI OLIVARIENSI,

PHILIPPI IV.

CATHOLICI REGIS

NOBILI CVBICVLARIO,

EQVILIVM SVMMO PRÆFECTO,

NECNON AB INTIMIS STATVS

BELLIQVE CONSILIIS.

DVM HISPANIÆ causam ago, eiúsque gloriam & iura strenuè tueor, rem mihi esse nemo non videt cum hominibus, qui pridem Tiberij Imperatoris affectus induisse videntur, quem Tranquillus testatur *maximè curasse notitiam historiæ fabularis vsque ad ineptias & derisum.* In Tib. c. 1. Illi siqui-

* 2 dem

dem Milesias contexunt, animásque fingunt defunctorum; & (quod est subinde humanæ mentis) imaginibus sapientiæ pasci amant, atque erroris. Scio magnorum Principum initia idcircò ignorari, *quòd non putarent veteres illorum* NOMINA *inscribi oportere, qui omnibus alioquin essent* NOTI; *existimantes, propter tunc vigentis gloriæ excellentiam, in omne tempus, atque in posterum* NOMEN *mansurum. Sed deinde, propter temporis longitudinem, in ignorationem venêre.* Hinc natæ postmodum de Principum originibus fabulæ, quos à Troianorum, Thebæorum, vel Solymorum Regum iconibus & simulacris traxêre nonnulli, longámque stemmatum seriem texuere, Hebræorum genealogijs simillimam, quas Apostolus *interminatas* appellauit, hoc est (vt ego interpretor) exordio carentes, & multorum plerumque sæculorum interuallo discriminatas. Non defuêre hac nostrâ ætate, qui Nobilium quorumdam longo stemmate genus à Noëmi, communis nostrûm parentis, arcâ repetierint: verùm quibus conspicillis

Dio Chry. Orat. 31.

1. Timot. c. 1.

ſpicillis tam longè proſpicere potuerint, mihi equidem non liquet. Aduerſarij mei Bouchetus & Dominicus, vt HVGONIS CAPETI notæ vſurpationi peplum obducerent, illum ex vno & eodem virili Carolinorum fonte primigenio deducere conati ſunt; ſed fruſtrà, vt Tu, Excellentiſſime Domine, hiſtoricis Lampadibus admotis, pro Tuâ ingenij ſagacitate & doctrinâ ſingulari poteris arbitrari; qui abſtruſa hoſtium conſilia tam altè penetras, vt ſi ab HONESTÆ PACIS conditionibus abhorrere pergant, hodiéque vel maximè, ſi vmquam aliàs Titi Liuij ſuffragio, HISPANIA *non quàm Italia modò, ſed quàm* VLLA PARS TERRARVM, *bello reparando aptior locorum hominumq́; ingenijs.* Lib. 28. Ex quo præſertim REGVM MAXIMVS Te ſuorum arcanorum participem atque adiutorem eſſe voluit; qui à fortiſſimis CANTABRIÆ DYNASTIS longâ Procerum ſerie originem trahens, & in tractandis Reipublicæ negotijs, & in litteratorum lucubrationibus auidè

excipiendis, munerandísque, dispari in studio, pari cum laude versaris.

Quod ad me attinet, perspectum nuper habui, vigilias meas benignitatis Tuæ luce foueri abundè atque illustrari, cùm, Tuo consilio, REGVM MAXIMO placuit filium meum, IVLIVM CHIFLETIVM, Metropolis Bisontinæ Canonicum, & Archiepiscopatus in spiritualibus & temporalibus Vicarium generalem, ad inclytissimi ORDINIS AVREI VELLERIS purpuratam CANCELLARII dignitatem euehere. Quâ quidem in electione

Tac. lib. de Germ. tametsi non me lateat, *patrum merita Principis dignationem etiam filijs assignare*; mihi tamen, testi alioqui in hac causâ minùs idoneo, sperandum existimo fore, vt quam de IVLIO adhuc absente opinionem concepisti, omni ipse animi contentione confirmet: ita vt Excellentissimum D. Marchionem de Castel Rodrigo, probatæ fidei Optimatem, vera de illo testatum esse re ipsâ comperias; dum coram REGE, coram Te, atque

Aulâ

Aulâ vniuersâ, cultus auitos & paternos in AVGVSTISSIMAM DOMVM filius exprimet, doctus à puero patrissare. Diu valė, Excellentissime Domine, & nos fauore Tuo beare perge. Bruxellæ Cal. Nou. anni Christiani M. DC. XLVIII.

IO. IAC. CHIFLETIVS.

APPROBATIO CENSORIS.

LAMPADES HISTORICÆ *Nobilissimi viri* IOANNIS IACOBI CHIFLETII, *Equitis, & Regij Archiatrorum Comitis, vti nihil Catholicæ fidei aut bonis moribus aduersum redolent, ita oleo turgent doctrinæ reconditioris; quod, ijs perlectis, atque examinatis, censui Bruxellæ Idibus Augusti*, M. DC. XLVIII.

Antonius Sanderus Presbyter S. Th. Licentiatus, Canonicus & Scholasticus Iprensis, librorum Censor.

SVM-

SVMMA PRIVILEGII.

PHILIPPVS IV. Hiſpaniarum & Indiarum Rex Catholicus, ac Potentiſſimus Belgarum & Burgundionum Princeps, Diplomate ſuo ſanxit, nequis *Lumina noua ad Vindicias Hiſpanicas, ſiue Reſponſa ad Francorum obiectiones, Auctore Ioanne Iacobo Chifletio, Equite & Archiatro Regio,* præter Balthaſaris Moreti voluntatem vllo modo intra nouennium imprimat, aut alibi terrarum impreſſa in Inferioris Germaniæ ditiones importet, venaliáve habeat. Qui ſecùs faxit, confiſcatione Librorum & aliâ graui pœnâ mulctabitur, vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ XIV. Martij M. DC. XLVII.

Signat.

Steenhuyſe.

INDEX

INDEX LAMPADVM
HISTORICARVM.

LAM-

NICO-

NICOLAVS VIGNERIVS, Henrici III. Francorum Regis Medicus & Historicus, in præfatione libri de Nobilitate tertiæ stirpis Franciæ Regum.

MAGNAE *Familiæ, quæ post receptam Christi fidem surrexêre, non ausæ sunt, vt Ethnici fecerant, suam à cælo repetere originem: sed plerique passi sunt nugis se irretiri per quospiam, qui, vt ipsis blandirentur,* FALSA *pro arbitrio* STEMMATA *struxerunt, quibus antiquioris multò* GENERIS *induxêre speciem, quàm reuerà sit illud, ex quo se oriri certò sciunt. Quocircà omnium Europæ Familiarum, quin & Orbis totius* GENEALOGIAE *fabulis & mendacijs implicatæ conspiciuntur.*

SCIPIONIS DVPLEIXI, Regij Francorum Historiographi, etiamnum superstitis, IVDICIVM, haud ita pridem promulgatum.

Tomo I. c. I. n. 10. STVPIDE *aberrant,* FABVLASq; *pro veritate accipiunt, qui* REGES *nostros omnes, tam* MEROVINGIOS, *quàm* CARLOVINGIOS, *atque* CAPETIANOS, *ex vno eodemque stipite oriri existimant; illosque in* TRIPLEX *diuersum* GENVS *distinguendos non esse.*

AD VINDICIAS HISPANICAS LAMPADES HISTORICÆ,

Contra nouas Marci Antonii Dominici Cauillationes, parte alterâ rediuiuæ (vt ipse comminiſcitur) Ansberti Senatoris Familiæ.

LAMPAS I.

Fabula noua, de origine maſculinâ Hugonis Capeti Regis à S. Arnulpho Metenſi, per gradus denuò examinatur, & exploditur.

NEMINEM hodie ſupereſſe, qui à Carolo Magno Imperatore virile genus trahat, ante me affirmarunt viri docti & Franco-Galli, [a] Theodorus Gothofredus & [b] Lud. Canterellus Faber: quod nec inficiatur ipſe Dominicus; ſed totis animi viribus probare nititur, Capetinos Reges, etſi non ab ipſomet Imperatore Magno, ſaltem ex eodem maſculo Maiorum regiæ Domus fonte prodiiſſe per Childebrandum Ducem, Caroli Martelli fratrem, à S. Arnulpho Metenſi non interruptâ ſerie deductum. At ego, ſi ipſo fatente aduerſario, *abditos naturæ receſſus penetraui;* haud minùs feliciter oſtendiſſe me exiſtimo, eiuſmodi Childebrandi Stemma commentitium eſſe: quod hîc expendo iterùm, tandemque ad Mythiſtorica damno; non ſecùs ac Anaxandrides Rhodius fabulas, quæ populo non placuiſſent, ſolebat concidere, & inuoluendo thuri ad Pharmacopolas relegare.

[a] De Orig. Auſtr. pag. 5.
[b] In Confid. Hiſt.
Pag. 158.
Athenæus lib. 9. c. 4.

Fabulosum Stemma Hugonis Capeti, per masculos deductum à B. Arnulfo Metensi Episcopo, ex tabulâ Bouchetianâ desumptum.

1. B. ARNVLFVS Dux, deinde Metensis Episcopus: vxor DODA.

2. ANSIGISVS Dux: vxor BEGGA.

3. PIPINVS Dux & Maior Domus: vxor ALPAIS.

4. CAROLVS Martellus: vxor ROTRVDIS.	4. CHILDEBRANDVS Dux & Comes.
5. PIPINVS Rex: vxor BERTRADA.	5. NIBELVNGVS Comes Madriacensis.
6. CAROLVS Magnus, Rex & Imperator: vxor HILDEGARDIS.	6. THEODEBERTVS Comes Madriacensis.
7. LVDOVICVS Pius: vxor IVDITHA.	7. ROBERTVS I. Comes, & Maior palatij Pipini I. Regis Aquitaniæ: vxor AGANA.
8. CAROLVS Caluus: vxor HERMENTRVDIS.	8. ROBERTVS II. Fortis, Andegauensis Comes: vxor ADELAIS, filia Ludouici Pij Imp.
9. LVDOVICVS Balbus: vxor ADELAIS.	9. ROBERTVS I. Rex: vxor BEATRIX.
10. CAROLVS Simplex: vxor OGIVA.	10. HVGO Magnus, Dux Francorum: vxor HAVIDIS Saxonica.
11. LVDOVICVS IV. vxor GERBERGA. ob. 954.	11. HVGO Capetus Rex anno 987. quo decessit Ludouicus V. vxor ADELAIS.
12. LOTHARIVS Rex: vxor EMMA. ob. 967.	
13. LVDOVICVS V. Rex vltimus huius lineæ.	

GRA-

GRADVS I.

S. ARNVLFVS DVX, DEINDE METENSIS EPISCOPVS.

HVNC sine controuersiâ Carlouingi Reges sanctiorem agnouere generis sui stipitem. Vita S.Clodulphi Metensis Episcopi: *Genealogiam paternam* B.ARNVLFVS, *huius sanctæ Metensis Sedis Pontifex, coruscam mirabiliter facit, & decentissimam reddit, dum eius genitor prædicatur, & est; qui ex antiquo Senatorum genere, patre* ARNOALDO *procreatus*, FRANCIAM *omnem, imò totam* GALLIAM *nobilitauit, ac decentissimâ generositate superauit, & in superando ingenti gloriâ famosam reddidit & honestam.*

Annales Metenses de Pipino Herstallio, Patre Caroli Martelli: *Erat ei agnatione* AVVS *quidam vir plenus virtutibus* ARNVLFVS *nomine, Metensis vrbis Episcopus. Hic omnium Francorum coram Deo & hominibus* PATRONVS *præcipuus habebatur.* Ad an. 687.

Stephanus Leodiensis Abbas de Carolo Martello: *Vt tam gloriosæ sobolis, quæ hinc ex radice sancti* ARNVLFI, *illinc ex cognatione sancti Modoaldi prodijt, fortia & præclara gesta liceat aliquatenus intueri, imò non paruo stupore admirari; videamus* CAROLVM, *quem idem* PIPINVS *sibi superstitem, tam dignitatis quàm & virtutis suæ reliquit heredem.* In Vitâ S. Modoaldi c. 8.

Guido Basochius item de Martello: *Supernæ dispositioni, cùm ad regimen Francorum sancti progeniem* ARNVLFI *elegisset, placuisse creditur extulisse potiùs hunc, quàm alium* EIVSDEM GENERIS, *ad hunc apicem dignitatis.*

Rursum Vita S. Clodulfi Metensis Episcopi de Pipino Rege: *Primus ex sancti* ARNVLFI *felicissimâ stirpe Regalibus sceptris se, & succedentem prolem felici auspicio & beatis initiis decoram reddidit & honestam.*

Paulus Diaconus de Carolinorum Regum prolibus sepultis in S.Arnulfi Oratorio Metis: *Quòd à beato* ARNVLFO *iam dicti Reges originem ducerent, suorum ibi charorum defuncta corpora posuêre: nam ibi humatæ sunt duæ Regis* PIPINI *filiæ; quarum vna Rothaidis, altera Adelhaidis appellata est: ibi quoq; & iunioris Regis Caroli duæ nihilominùs sunt tumulatæ, scilicet Adelhaidis & Hildegardis.* Lib. de Episc. Met.

Theganus de Carolo Magno Imperatore: *De prosapiâ sancti* ARNVLFI *Pontificis Christi ortus est, sicut paterno relatu didicimus, & multæ testantur historiæ.* Ad an. 813.

Guido Basochius de Ludouico Pio: *Precibus & meritis animam suam Deo commendat, & corpus Ecclesiæ sancti Episcopi* ARNVLFI Ad an. 840.

PROAVI SVI, *spectatæ quondam nobilitatis, & consummatæ iustitiæ viri.*

Annal. Bertin. ad an. 869. Hincmarus Remensis de Carolo Caluo: *Pater suus Domnus Ludonicus Pius Imperator Augustus, ex progenie* HLVDOVICI [Clodoueum intelligit] *Regis Francorum inclyti exortus per* B. ARNVLFVM, *cuius carne idem Ludouicus Augustus originem duxit carnis.*

Ad an. 880. Regino Abbas de Carlomanno Bauariæ & Italiæ Rege: *Filium elegantissimæ speciei suscepit, quem* ARNOLFVM *nominari iussit, ob recordationem Reuerendissimi* ARNOLFI *Metensis Ecclesiæ Archiepiscopi, de cuius sancto germine sua aliorumque* GERMANORVM FRANCORVM *prosapia pullulauerat.*

Lib. 6. cap. 7. Otho Frisingensis de eodem Rege Carlomanno: *Paralysi dissolutus moritur, ac in loco Bajoariæ Odingas dicto sepelitur, relinquens filium (ex nobili feminâ, sed non legitimâ) quem de beati* ARNVLPHI *nomine, tamquam* CAROLORVM *origine,* ARNVLPHVM *nominauit.*

Ad ann. 883. Chronicum Laureshamense: *Post cuius discessum* [Caroli Magni] *eodem quo accesserat modo cœpit fortuna diffluere, donec ex defectu regiæ stirpis, solus hic* [ARNVLFVS] *inueniretur Regno Francorum gubernando idoneus, &* REGALIS PROSAPIA *à* B. ARNOLFO *Duce & Episcopo prodiens, in hoc Arnolfo Duce & Imperatore quasi progressus sui penultimum limitem acciperet.*

Ex Arch. Metensi. Eua Comitissa Caluo-Montensis in chartâ anni CM. LXV. sub Lothario Carlouingorum Regum penultimo: *De genealogiâ pretiosissimi confessoris Christi* ARNVLPHI *filius meus ex parte patris sui originem duxit, ex quâ etiam* REGES FRANCORVM *diuinitus orti sunt.*

In Append. pag. 451. & 452. Denique Ansberto Senatori & eius posteris adscripta est olim Romani sanguinis *claritas*, λαμπρότης, vt alibi ostendi. Optarem vel vnicum Auctorem in medium dari à Dominico, qui de Roberti Fortis, vel Hugonis Capeti origine, aut à S. Arnulpho Metensi, aut ab Ansberto eius auo, paria proferret encomia. Seneca Epist. 53. *Somnium narrare, vigilantis est; & vitia sua confiteri, sanitatis indicium est.*

GRADVS II.

ANSIGISVS DVX.

Lib. de Episcop. Metensibus. PAVLVS Warnefridus Diaconus Forojuliensis: *Hæc ego non à qualibet mediocri personâ didici, sed ipso totius veritatis assertore præcelso Rege* CAROLO [Magno] *referente cognoui, qui de eiusdem* B. ARNVLFI *descendens prosapiâ, & in generationis lineâ trinepos extabat.*

extabat. Nam venerandus iste vir iuuentutis suæ temporibus ex legitimi matrimonij copulâ duos filios procreauit, id est, ANSCHISVM *& Clodulfum: cuius* ANSCHISI *nomen ab* ANCHISE, *patre* ÆNEAE, *qui à Troiâ in Italiam olim venerat, creditur esse deductum.*

Idem Wamefridus in Historiâ Eutropio additâ: *Hoc tempore apud Gallias in Regnum Francorum* ANCHIS, *Arnulfi filius, qui de nomine* ANCHISAE TROIANI *creditur appellatus, sub nomine Maioris Domus gerebat Principatum.* Lib. 8.

Paulus Æmilius de Pipino Rege: *Ex amplissimâ familiâ & tam veteri nobilitate natus erat, vt cùm auctor gentis origoque prima ignoraretur, quòd multi eius stirpis* ANCHISII *vocitati inuenirentur, ab* ANCHISE *Troiano eos oriundos plerique iactarent.* Lib. 1.

Ex Epitaphio Rothaidis, filiæ Pipini Regis, sepultæ Metis in Oratorio S. Arnulfi:

PIPINVS pater est, KAROLO de Principe cretus,
Agarenum strauit magnâ qui cæde Tyrannum.
PIPINVS proauus, quo non audacior vllus.
Est abauus ANCHISE potens, qui ducit ab illo
TROIANO ANCHISA longo post tempore nomen.

Ægidius S. Trudonis Abbas de Carolo Duce, Lotharij Regis fratre, & Gerbergâ eius filiâ, quam ipse viderat:

Sic tua res agitur, Dux KAROLE, sicque Ducatum
Lotharicum perdis, dum TVA REGNA petis:
Filius OTTO tamen tibi Dux succedit in illo,
Quem sibi confirmat IMPERIALIS APEX:
Huic quoque germanam dant Chronica scripta sororem
Nomine GERBERGAM, quæ mihi visa fuit.
Hanc sibi LAMBERTVS despondit, quem RAYNERVM
Hannoniæ Comitem progenuisse ferunt:
Huic quoque successit HENRICVS filius, OTTO
Quem sequitur frustrà; nam sine prole fuit.
Hunc quoque subsequitur LAMBERTVS patruus eius,
Qui regit has terras, Louanioque præest.
Nónne vides igitur quàm CLARI SANGVINIS istos
VENA venustauit, TROICA quippe fuit.

Duces Brabantiæ à Gerbergâ, Caroli Ducis maiore natu filiâ, oriundi, à Dintero passim dicuntur *orti de propagine Troianorum:* & Wenceslaus Romanorum ac Bohemiæ Rex, qui ab iisdem Ducibus per feminas prodibat, *de Troianorum progenie se descendisse* palàm iactabat. Dint. l. 6. cap. 37.

Iam age, vir erudite, & vel vnum Scriptorem antiquum exere, qui hanc ab Anchise & Troianis originem, etsi fabulosam, tribuat Hu-
Epist.13. goni Capeto ? Contrà Æneas Syluius ante annos ducentos affirmauit, Troianam Francorum prosapiam iam pridem defecisse; vbi LADISLAVM Regem Hungariæ puerum, ALBERTI II. Imperatoris AVSTRIACI filium, sic allocutus est: *Nemo est in Orbe toto, qui Te generis claritate praecellat: nemo par est: multumque distet necesse est, qui Tibi secundus ponatur. Fabulantur Gallici* TROIANAM PROSAPIAM; *sed illa* IAM DIV DEFICIT; TERQue, *post Francorum in Galliam transitum,* REGIAM STIRPEM *Gallici variarunt.* O præclarum viri planè magni (qui deinde supremus Christi Vicarius fuit) & verum ἀξίωμα pro Regum Austriacorum, supra Capetinos, honoris
Lib.14. Aduers. cap.37. & ordinis prærogatiuâ! *Quòd autem Franci nostri*, inquit Hadrianus Turnebus, *se stirpe Troianorum satos putarunt, id æmulatione Romanorum fecere, quos cùm eo Stemmate & eâ nobilitate insolescere viderent, idem decus sibi voluerunt arrogare.*

GRADVS III.

PIPINVS DVX ET MAIOR DOMVS.

PIPINVS, Ansigisi & Beggæ filius, ab Heristallo palatio prope Iopiuillam *Heristallius* cognominatus, duas habuit vxores vno eodemque tempore. De priori ita Fredegarius Scholasticus, Scriptor octaui sæculi, in Chronico, quod iubente Childebrando
Cap.100. Duce scripsit: *Erat ei vxor nobilis & prudentissima nomine* PLICHTRVDIS; *genuitque ex eâ* FILIOS DVOS; *nomen senioris* DROGO; *nomen verò iunioris* GRIMOALDVS. Codex MS. Stabulensis in marginalibus notis ad Bedæ Chronicum: PIPINVS, *filius Beggæ, quæ fuit filia Pipini Principis, soror S. Gertrudis, fit Maior Domus totius Franciæ subiugato Theodorico: qui & DROGONEM filium suum facit Ducem Campaniæ; minorem verò* GRIMOALDVM, *Ducem sub Clodoueo & Hildeberto, filijs Theodorici.* Susceperat filios illos Pipinus Herstallius ex PLECTRVDE, priori & legitimâ coniuge. Sic autem Fredegarius de posteriori, quam Pipinus vetito connubio sibi copula-
Cap.103. uit: *Pipinus aliam duxit vxorem nobilem & elegantem, nomine* ALPHEIDAM, *ex quâ genuit* FILIVM, *vocauitque nomen eius linguâ propriâ* CAROLVM; *creuitque puer elegans, atque egregius effectus est.* Hæc etiam Fredegarij verba sunt in Historiæ suæ prologo: *Acta Regum, & bella gentium quæ gesserunt, legendo simul & audiendo, etiam & videndo cuncta, quæ certificatus cognoui, huius libelli volumine scribere*

bere non filui: sed & curiosissimè quantum potui inserere studui. Ille ergo perquam accuratè Pipini Herstallij ex vtrâque coniuge natos enumerauit; è quorum numero si fuisset CHILDEBRANDVS, haud dubiè præclaros eius à Pipino natales non omisisset Historicus, qui eius iussu *Gesta Francorum* DILIGENTISSIME *scribebat*, vti legitur ad finem Chronici in MS. Codice Alexandri Petauij Senatoris Parisiensis.

Accedit aliud Chronicum vetus ex Codice MS. Ioannis Tillij: *Hic* PIPINVS *de* PLECTRVDE *uxore habuit filios* DVOS, DROCVM *&* GRIMOALDVM: *de aliâ vxore habuit* CAROLVM *Primum.* Addo Gesta Regum Francorum, & Moissiacense Chronicum: *Erat autem* PIPINO *uxor nobilissima & sapientissima nomine* PLECTRVDIS: *ex ipsâ genuit* FILIOS DVOS; *nomen maioris* DROGO, *nomen minoris* GRIMOALDVS. *Habebatque* PIPINVS *præfatus Princeps* FILIVM *ex aliâ uxore* ALPAGEDE *nomine* CAROLVM, *uirum elegantem, egregium atque utilem*. Consentit Genealogia S. Arnulphi Metensis scripta anno M. C. VIII. hoc est, sub Ludouico VI. Rege Capetino: ANCHISVS *genuit* PIPINVM *Maiorem Domus ex* BEGGA, *sorore* S. GERTRVDIS *de Niuellâ. Hic genuit* GRIMOALDVM, DROGONEM, *Duces; &* CAROLVM *Regem, Martellum dictum, ex* ALPADE *sorore* DODONIS, *qui* S. LAMBERTVM *Episcopum Leodiensem martirizauit.*

Præterea, ex tribus filiis Pipini Herstallij iam recensitis, Drogo diem obijt anno DCC. VIII. Grimoaldus autem Aprili mense anni DCC. XIV. quo eodem anno mense Decembri excessit è vitâ Pipinus parens, cui Carolus Martellus, tertius ordine filius, superfuit solus. Fredegarius in Childebrandi Chronico: *Sequenti quoque tempore idem* PIPINVS *Dux ægrotans mortuus est: rexitque populum Francorum annis* XXVII. *reliquit* SVPERSTITEM CAROLVM *filium.* Cap. 104.

Auctor Vitæ Pipini Landensis de Herstallio: *Is Pipinus alijs ante se prædecedentibus filijs* KAROLVM SVPERSTITEM *non solùm dignitatis suæ heredem, sed & uirtutis reliquit.* Annales Francorum Metenses fusè & perspicuè: *Anno ab Incarnat. Domini* DCC. VIII. DROGO *filius* PIPINI *primogenitus defunctus est. Anno* DCC. XIV. *ægrotante* PIPINO *in Iopilâ uillâ publicâ, quæ sita est super fluuium Mosam, cùm ad uisitandum eum* GRIMOALDVS *filius eius properaret, & ad orationem in Basilicâ S. Lamberti martyris processisset, & diutiùs in oratione pronus persisteret, à nequissimo uiro, nomine Rangario, gladio percussus occubuit.* PIPINVS *uerò Princeps de infirmitate conualescens, omnes qui in illo consilio fuerant iustâ ultione interemit; in locumque Grimoaldi filium eius paruulum ex concubinâ natum, nomine Theobaldum, Maiorem Domus cum Dagoberto Rege constituit.*

Eodem

Eodem quoque anno [DCC. XIV.] *Pipinus Princeps iterùm molestiâ corporali correptus, circumsitus gentibus Francorum dominationi subactis, in pace obijt* XVII. *Kal. Januarij. Rexit autem populum Francorum annis* XXVII. *& mensibus sex: reliquitque* SVPERSTITEM FILIVM *nomine* KAROLVM.

Defuncto autem PIPINO, *maxima conturbatio orta est in gente Francorum: nam maiores natu filij eius*, DROGO *&* GRIMOALDVS, *ipso* VIVENTE VITA DISCESSERANT. *Theobaldus verò, Grimoaldi ex concubinâ filius, adhuc puer erat; qui etsi Patri in Principatu successerat, minimè tamen tantum Regnum dignè gubernare praeualebat.* KAROLVS *verò*, QVEM SOLVM *Pater dignum heredem tantae potestatis* SVPERSTITEM RELIQVERAT, *nouercales insidias grauiter tolerabat.*

Probat. pag. 68. Hunc eumdem contextum Bouchetus retulit, sed praetermissis dolosè posterioribus periodis; ex quibus quia constat relictum à Pipino SOLVM ex filiis CAROLVM SVPERSTITEM, CHILDEBRANDVS absque dubio Pipini filius non fuit; quippe qui diu post eius obitum (qui contigit anno DCC. XIV.) superstes, pro Carolo Martello bis bellum gessit, annis DCC. XXX. & DCC. XXXVIII. & iterùm pro Pipino Breui, Martelli filio, anno DCC. XL. vti Fredegarius litteris consignauit. In summâ, nullus prisci aeui Scriptor inter Pipini Herstallij filios Childebrandum censuit: (Vignerius in Chron. Burgund.)

Phaedrus lib. 3. 49.
Ergo exploranda est veritas multùm priùs,
Quàm fulta prauè iudicet sententia.

GRADVS IV.

CHILDEBRANDVS DVX ET COMES.

VT autem probaret Dominicus, Childebrandum Pipini Herstallij filium fuisse, & Caroli Martelli Germanum fratrem, Cap. 109. adduxit haec Fredegarij verba de Carolo Martello: *At contra* [Saracenos Auenionem ingressos] *vir egregius* CAROLVS *Dux* GERMANVM SVVM, *virum industrium*, CHILDEBRANDVM *Ducem, cum reliquis Ducibus & Comitibus, illis partibus cum apparatu hostili dirigit.* Tùm paucis interiectis: *Denuò curriculo anni illius mense secundo praedictum* GERMANVM SVVM, *cum pluribus Ducibus atque Comitibus, commoto exercitu, partibus Prouinciae dirigit.* Vt ergo Fredegarij mentem planè assequamur, vis & notio vocabuli *germanus* in primis est examinanda.

Festus Pompeius: GERMEN *est, quod ex arborum surculis nascitur: vnde &* GERMANI, *quasi eâdem stirpe geniti.* Glossae meae veteres membra-

membraneæ: *Germen, initium floris. Germina, femina. Pollulat, germinat, nafcitur, oritur*. Hinc *germinare* à plantis ad homines tranflatum, pro *generare* & *producere* vfurpant Regino Prumienfis, & Annales Metenfes. vbi de populosâ Germaniâ: *Multæ quoque ex eâ, pro eo quòd tantos mortales* GERMINET, *quantos alere vix fufficit, frequenter gentes egreffæ funt*. Germaniam idcircò vocat Solinus *diuitem virorum terram, frequentem populis numerofis & immanibus*. Addit S. Ifidorus: *Vnde & propter fœcunditatem* GIGNENDORVM *populorum* GERMANIA *dicta eft*. Eâdem metaphorâ *germen*, quafi *genimen* aut *generamen*, pro femine & ftirpe ab æui medij Scriptoribus plereque acceptum. Regino de S. Arnulpho Metenfi: *De cuius fancto* GERMINE *Germanorum Francorum profapia pullulauerat*. Rothaidis filia Pipini Regis in fuo fepulchrali elogio: Ad an. 889. Cap. 23. Lib. 14. cap. 4. Anno 880. Anno 810.

Quæ GENVS *excelfo nimiùm de* GERMINE *duco.*

Saxonicus Poëta de Principibus, à quibus Carolus Magnus ortum ducebat: Lib. 5.

Vnum commemorem tanto de GERMINE *Patrem,*
Quem fancta Chrifti prædicat Ecclefia:

Arnulphum fcilicet. Idem Vates de RHVOTRVDE Caroli Magni filiâ, Conftantino VII. Imperatori Orientis defponfata anno DCC. LXXXI.

Inclyta Conftantinopolis de GERMINE *noftri*
Optabat KAROLI *nobilior fieri.*

Eodem intellectu Albericus Guillelmum S. Benigni Diuionenfis Abbatem *alto fatis* GERMINE *& nobili profapiâ oriundum* fcribit. fic etiam ille de Henrico III. Imperatore: *In eo dignitas Imperialis, quæ per longum tempus à* SEMINE KAROLI *exulauerat, ad generofum & antiquum* GERMEN KAROLI *reducta eft*: per matrem fcilicet *Gifelam*, quam Otho Frifingenfis *oriundam* tradit *de antiquo & gloriofo* SANGVINE *Carolorum*. Ad an. 990. Ad an. 1040. Lib. 6. cap. 28.

Aduertendum deinde, duplicem effe fraternitatem, propriam fcilicet ex naturali propinquitate; & impropriam ex amicitiâ & ftudio. De iftâ Quinctilianus: *Certè quoties blandiri volumus his, qui effe* AMICI *videntur, nulla adulatio procedere vltra hoc nomen poteft, vt* FRATRES *vocemus*. Eucherius fimiliter: *Fratres, forores, patres & matres, vxores & filij dicuntur, non naturâ, fed officio & affectione: quos enim diligimus, his nominibus vocare folemus*. Sic Edui, Bataui, Aruerni, quia amici, fraternitatis nomen cum populo Romano vfurparunt. Declam. 321. Hom. 4. Apoft.

Altera fraternitas propria, & quæ oritur ex neceffitudine fanguinis, vel latiore fumitur fignificatu, vel ftricto: latiore vfurparur in

Diuinis Scripturis, in quibus *fratrum* nomine *cognati* sæpè intelliguntur. Exempli causâ: D. Paulus *Iacobum Alphæi* vocat *fratrem Domini*, qui verè Christi consobrinus erat in secundo gradu: Maria enim, Christi mater, Alphæi, patris S. Iacobi minoris, consobrina erat in primo. Sed en aliud exemplum ex Elegiacorum Principe, (qui eodem primo sæculo vixit) apud quem Hermione ad Orestem scribit, vt eam Pyrrho eripiat, nec patiatur diutiùs in vinculis esse:

Baron. in appar. n.41. Tyrinus lib. 4. Chronici sacri. Ouid. Epist. 8.

VIR *precor* VXORI, FRATER *succurre* SORORI:
Instant officio NOMINA BINA *tuo.*

Agamemnon & Menelaus germani fratres erant: ille ex Clytemnestrâ genuit Orestem; iste ex Helenâ Hermionem, quæ Oresti patrueli suo nupta deinde fuit: illa tamen Orestem *suum fratrem* seque *sororem eius* nuncupat. Quin & ipsâ S. Augustini ætate, qui florebat anno Christi CD. XX. consobrinis indita est fratrum appellatio. sic enim ille de iure coniugiorum: *Quod fiebat cum* CONSOBRINA, *penè cum* SORORE *fieri videbatur: quia & ipsi inter se, propter eam propinquam consanguinitatem,* FRATRES *vocantur, & penè* GERMANI *sunt.* Petrus etiam Chrysologus æuo suppar: *Vsus*, ait, *temporis etiam præsentis germanorum & germanarum filios* FRATRES *noscitur nuncupasse.*

Lib. 15. de Ciuit. Dei c.16. Serm. 49

Stricto sensu rursum sumpta fraternitas propria triplex est. Primi generis fratres sunt, qui ex vtroque parente nati, quos Iureconsulti vocant *germanos fratres*; Demosthenes ὁμοπατρείους καὶ ὁμομητρείους. Ad quæ D. Ambrosij pulchra est isthæc cogitatio: *Omnes homines vnius naturæ partus sunt, iuxta eius concepti viscera, &* VNO *fœti atque effusi* VTERO: *vnde nobis iure quodam* GERMANITATIS *veluti* FRATRES *connectimur, ab vno* PATRE *conditi.*

Lib. 2. de Abraham.

Alterius generis fratres ex eodem tantùm patre nati sunt, sed non ex eâdem matre; dicti ὁμοπατρεῖοι & *consanguinei*. Paulus I.C. disertè: *Consanguinei sunt eodem patre nati, tamen diuersis matribus*. Vnde & à Ctesia soror consanguinea dicitur ὁμοπατρεία ἀδελφή.

Lib. 7. Sent.

Tertij porrò generis fratres eâdem matre geniti sunt, sed diuersis patribus, Græcis ὁμομητρεῖοι, Iustiniano *vterini*. Atqui Fredegarius eiusmodi sensu triplici *fratres* vno nomine *germanos* absolutè nuncupauit; vtpote qui auctore Festo *omnes à* GERMINE *dicti sint* seu parentis vtriusque, aut patris dumtaxat, vel matris tantùm. *Carlomannus*, inquit Fredegarius, *deuotionis causâ in instinctu succensus, Regnum vnâ cum filio suo Drogone manibus* GERMANI SVI *Pipini committens, ad limina beatorum Apostolorum Petri & Pauli Romam in Monachorum ordine perseueraturus aduenit*. Annales Francorum eâdem locutione vtuntur.

Inst. l. 3. de Bonor. possess. In Chron. Childebr. cap. 110.

vtuntur. Bertiniani: *Tunc Carlomannus confessus est Pipino* GERMANO *suo, quòd decreuisset sæculum relinquere.* Metenses: *Carlomannus,* GERMANVS *Domni Pipini Regis.* Carlomannus & Pipinus Caroli Martelli & Rotrudis coniugum filij erant, & sic ex vtroque parente fratres. Ad an. 745. Ad an. 754.

Exemplum de secundo fratrum genere ex eodem Fredegario: *Hij* TRES GERMANI, *Sigebertus, Guntrannus, & Chilpericus, Trecas iunxerunt.* Et paulò inferiùs, vbi adfert S. Germani Parisiorum Episcopi verba ad Sigebertum Regem, qui Chilpericum fratrem suum consanguineum bello turbabat: *Si* GERMANVM TVVM *ita persequere cogitas, vt eum interficere disponas, & Regnum suum auferre; scriptum est: Foueam, quam* FRATRI TVO *parabis, in eam cades.* Guntrannus, Sigebertus, & Chilpericus, Clotarij I. Regis filij erant; sed Guntrannus & Sigebertus ex INGVNDE matre, Chilpericus ex ARIGVNDE: illos tamen omnes Fredegarius *germanos* appellat. In Histor. Epitom. cap. 71.

Præterea hæc sunt alio loco verba Fredegarij de Rege Pipino Bonnæ ad Rhenum agente: *Nuncius venit ad præfatum Regem de partibus Burgundiæ, quòd* GERMANVS *eius nomine* GRIPHO *interfectus est.* Ita quoque Annales Bertiniani: *Nunciatum est ei, quòd* GRIFO, *qui in Wasconiam fugit,* GERMANVS EIVS *occisus fuisset.* Carolus Martellus vxorem habuit HROTRVDEM, aliàs GELTRVDEM, ex qua genuit filios Carlomannum & Pipinum: habuit quoque SVANICHILDEM concubinam, ex quâ Griphonem tulit. Eginarthus in Annalibus: *Hoc anno* CAROLVS *Maior Domus diem obijt, tres filios heredes relinquens,* KAROLOMANNVM *scilicet,* PIPINVM *atque* GRIFONEM: *quorum* GRIFO, *qui ceteris minor natu erat, matrem habuit nomine* SVANIHILDEM, *neptim Odilonis Ducis Baioariorum.* Annales Metenses de Carolo Martello: *Tertio filio suo* GRIPPONI, *quem ex* SONIHILDE, *quam de Bauaria captiuam adduxerat, habuit, suadente eâdem* CONCVBINA SVA *partem ei in medio Principatus sui tribuit.* Hermannus Contractus Canisij: GRIPHO, *ex concubinâ frater Pipini, tyrannidem affectans ad Saxones se contulit: Pipinoque adueniente, pacificari cum eo nolens, in Baioariam fugit.* In Chron. Nibelungi. Anno 753. Anno 741. Anno 741. Anno 748.

Pipinus ergo & Grifo eodem patre Carolo Martello geniti erant, sed ille ex coniuge Hrotrude, iste ex concubina Suanichilde: illos tamen Fredegarius *germanos* appellat. Quo eodem intellectu Arnobius aduersus Gentes: *Picus & Iuppiter* GERMANITATIS *sibi sociati iure, vtpote vno ex sanguine vnoque ex semine procreati erant;* patris Saturni scilicet: illis enim diuersas matres Poëtæ assignant. Guido Basochius etiam perspicuè: *Regnum Lotharij, quod* FRATRI SVO *iure* Lib. 1. Ad an. 871.

iure successionis debebatur Imperatori LVDOVICO, *cui paganis ab Italiâ propellendis intento regredi non licebat sine populi Christiani detrimento, Francorum Rex* CAROLVS CALVVS *occupauit. Sed dissidentibus ab eo terræ potentibus, & insurgente magnis viribus aduersus eum* SVO, *Germanorum Rege*, GERMANO LVDOVICO, *pro Regno* NEPOTIS *restituendo, relicto quod inuaserat, vix euasit.* Ludouicus I. Rex Germaniæ, & Carolus Caluus Rex Franciæ, ex patre Ludouico Pio consanguinei dumtaxat fratres erant, ὁμοπατέρω: nam Ludouici Ermengardis mater erat, Iuditha Caroli. Guido tamen *Ludouicum* vocat *Caroli germanum*; scilicet ex eiusdem patris germine, non autem
Ad an. 876. matris, procreatum. Metensis Annalista & Prumiensis Abbas eodem sensu narrant, post mortem Ludouici I. Regis Germaniæ, quæ Francofurti contigerat, Carolum Caluum rursus Regni eius partem vi occupasse; ad quem Legatos statim direxit Ludouicus II. Rex, Ludouici vitâ functi filius, *orans, vt memor esset* GERMANITATIS *atque consanguinitatis: memor esset iuramenti, quod* FRATRI SVO *fecerat.* Illa porrò *germanitas*, ἀδελφότης, inter Ludouicum I. & Carolum Reges erat solùm ex parte patris Ludouici Pij, quia ex diuersis matribus prodierant, vt iam monui.

Ad vltimum, de tertio genere fratrum, idem etiam Fredegarius,
In Chron. Childebr. cap. 109. vbi loquitur de Carolo Martello: GERMANVM SVVM *Childebrandum Ducem cum apparatu hostili dirigit.* Carolus Martellus sine controuersiâ Pipini Herstallij filius erat. Constat autem, Childebrandum Pipini Herstallij filium non fuisse, cùm inter eius proles à nemine annumeretur, ne ab ipso quidem Fredegario, qui eius iussu Herstallij liberos sedulò percensuit: superest igitur clarâ certâque consequentiâ, *Childebrandum* ex laudato Fredegario fuisse Martelli *verum fratrem* ac GERMANVM, sed *vterinum*; hoc est, ex eiusdem cum Martello matris germine procreatum, *Alpaidis* scilicet, quam sibi assumpsit Pipinus, siue eam à marito adhuc viuente abstraxit;
Aimoinus lib. 1. c. 8. Ado Vien. & alij. vt Childericus Rex Francorum Basinâm Bisslini Thoringorum Regis vxorem; siue iuuenculam & formosam viduam, iamque ex defuncto marito Childebrandi matrem, vxori suæ legitimæ Plectrudi
Anno 698. superinduxit. Sigebertus Gemblacensis: *Sanctus* LAMBERTVS PIPINVM *Principem increpare ausus, quòd pellicem* ALPAIDEM *suæ legitimæ vxori* PLECTRVDI *superduxerit, à Dodone fratre ipsius* ALPAIDIS *Leodij martyrisatur, & Traiecti tumulatur.* Consentiunt Beda, Vsuardus & Ado in Martyrologiis. Et Beda quidem vetustior
17. Sept. (qui excessit è viuis anno DCC. XXXIV. imperante Francis Carolo Martello, Alpaidis filio) hisce verbis: *Tungrensi Diocesi, Leodio villa publica,*

publica, natale sancti LAMBERTI *Episcopi, qui dum* REGIAM DOMVM *zelo religionis increpasset, cùm rediens orationi incumberet, ab iniquissimis viris de Palatio missis ex improuiso conclusus intra domum Ecclesiæ occiditur, cuius sepulchrum celeberrimis miraculis illustratur.* Eadem narraut Regino Abbas Prumiensis, Nicolaus Leodiensis Canonicus, Renerus ad S. Laurentium monachus, & multi alij. Apud Chapeauille.

Hîc autem seriò aduertendum, quòd etsi (Baronio tradente) *omnes tam veteres quàm recentiores Historici absque controuersiâ affirmarint, à S. Lamberto Tongrensi Episcopo factam Pipino Herstallio obiurgationem, ob introductam pellicem Alpaidem;* Fredegarius tamen, Childebrandi Ducis Historicus, illud datâ operâ reticuit, quinimò *Alpaidem* absolutè vocauit *vxorem Pipini nobilem & elegantem;* planè vt Childebrando, ex alio thoro Alpaidis filio, gratificaretur, eiusque matris probro velum obtenderet. Et quamuis Childebrādi auunculus Dodo (vir nobilis ac potens, sed sceleratus, qui arcem in Aurotano agro Iupiliæ vicinam inhabitabat) tanto decori sibi antè adscripsisset fratrem esse Alpaidis, vt S. Lambertum, qui Pipinum Iupiliæ incolam de illicito illo connubiò obiurgauerat, occiderit: Childebrandus tamen ne vulnus refricaret, quod in cicatricem coalescere optabat, sat sibi laudis esse censuit, si de industriâ à Fredegario CAROLI MARTELLI, rectè factorum famâ Principis inclyti, GERMANVS nuncuparetur, cuius frater vterinus tantùm erat. Quod equidem ab Historico illo proprio perquàm aptè pronuntiatum iam ostendo. Anno 698. n. 1. Nicol. Leodiens. cap. 14.

Soboles ex eâdē matre, ac variis patribus progenitæ (quales erant Childebrandus & Carolus Martellus) non minùs FRATRES ac SORORES vocantur, quàm quæ eodem patre matribusque diuersis. Exempla eius appellationis obuia sunt apud veteres: de fratribus adoptiuis non ita; de quibus tamen extat hoc illustre monumentum: Genuerat Agrippina Augusta ex priore marito Cneo Domitio Ænobarbo Neronem: secundis deinde nuptiis Claudio Cæsari copulata nullas ex eo proles suscepit; sed filij sui Neronis adoptionem à vitrico impetrauit. Claudius ex aliâ vxore Messalinâ Britannicum genuerat atque Octauiam, quam Agrippina nouerca Neroni filio suo in coniugem elocauit; à quo posteà Poppææ adulterinis amoribus dementato dirè necari iussa; cùm priùs etiam Britannicum, Octauiæ vxoris suæ fratrem, rapidissimo veneno sustulisset. Cùm tamen Neronis, qui adoptione in Imperium irrepserat, scelera narrat Tacitus, Britannicū eius FRATREM absolutè, & Octauiam eius SOROREM appellat. NERO *intellectâ inuidiâ odium intendit, vrgentibusque Agrippinæ minis, quia nullum crimen, neque iubere cædem* Lib. 13. Annal.

FRATRIS *palàm audebat, occultè molitur.* Tum inferiùs: *Nox eadem necem* BRITANNICI *& rogum coniunxit, prouiso antè funebri apparatu, qui modicus fuit. In campo tamen Martio sepultus est, adeò validis imbribus, vt vulgus iram Deûm portendi crediderit aduersus facinus, cui plerique hominum etiam ignoscebant, antiquas* FRATRVM *discordias & insociabile Regnum existimantes.* Tum post nonnulla: *Festinationem exsequiarum edicto Cæsar defendit, id à maioribus institutum referens, subtrahere oculis acerba funera, neque laudationibus aut pompâ detinere: ceterùm & sibi amisso* FRATRIS *auxilio, reliquas spes in Rep. sitas.* Alio autem loco

Lib. 14. Annal. sic de Octauiâ: *Paucis dehinc interiectis diebus mori iubetur; cùm iam viduam se, & tantùm* SORORFM *testaretur:* hoc est, repudiatam, neq; ampliùs Imperatoris vxorem, sed sororem: cùm tamen NERO Octauiæ, Claudio & Messalinâ genitæ, adoptiuus dumtaxat frater esset.

In 5. Æn. Verùm enim verò sic omnino ad Fredegarij mentem Seruius in Virgilium; etsi aliâ quàm Festus *germani* originatione: GERMANVS *est, secundùm Varronem in libro de Gradibus,* DE EADEM GENITRICE MANANS; *non, vt multi dicunt, ab eodem germine: secundùm quem benè nunc* ERICEM, *Butæ & Veneris filium,* ÆNEÆ *dicit esse* GERMANVM. Fabulantur Poëtæ ERICEM & ÆNEAM Veneris fuisse filios; sed

Lib. cit. v. 412. illum Bute, hunc Anchise patre genitum. Vnde Entellus ad Æneam, Ericis vterinum fratrem, dixit:

Hæc GERMANVS *Erix quondam* TVVS *arma gerebat:*

Vers. 12. quo eodem sensu Æneæ priùs dixerat Palinurus:

——— *nec littora longè*

Fida reor FRATERNA *Ericis, portusque Sycanos.*

Lib. 9. c. 6. Præterea Varronis in Latinâ linguâ sectator sanctus Isidorus, Hispalensis Episcopus, Fredegarij contemporaneus, in hæc verba locutus est: GERMANI *ex eâdem genitrice manantes.* VTERINI *vocati, eò quòd sint ex diuersis patribus, & vno vtero editi.* GERMANA *ita intelligitur vt* GERMANVS, *eâdem genitrice manans.*

Ad Isidori mentem, & Fredegarij sensum, aliud à decimo sæculo exemplū accerso lubens. Hugo Rex Italiæ & Guido Marchio Tusciæ ex eâdem matre Bertâ Lotharingâ vterini fratres erant: prior namq; Theobaldo Comite, posterior Adelberto Marchione genitus erat: illos tamē Luitprandus *germanos* nuncupat, vbi Maroziam sic arguit:

Lib. 3. cap. 12. *Quid Veneris facibus compulsa* MAROZIA *sæuis,*

CONIVGIS *ecce* TVI *spectas tu suauia* FRATRIS,

Nubere GERMANIS *satagens Herodia* BINIS?

Marozia, Guidonis vidua, cum Hugone vterino eius fratre matrimonium iniuit; & sic duobus germanis incestuosa nupsit.

Ad hæc, non latet, Dominice, Iustinianum tuum agnatos à cognatis ita distinxisse, vt illi sint, qui per mares coniunguntur, isti qui per feminas. Quo loci notatum ab Interpretibus, agnatos respondere genti, cognatos stirpi, Tullij suffragio, cuius hæc sunt verba: *Cum Marcelli à Liberti filio* STIRPE, *Claudij Patritij eiusdem hominis hereditatem ad se rediisse* GENTE *dicerent*. Vbi Ludouici Cerdæ sententia est, Marcellos per feminam, Claudios per marem in hereditatem deuolui; dum hæc Iunonis apud Virgilium verba interpretatur: Instit. de Legitimâ agnatorum tutelâ. Lib. 1. de Orat. Lib. 7. Æn.

> *Heu* STIRPEM *inuisam, & fatis contraria nostris*
> *Fata Phrygum.* ———

Troiani enim, ait Cerda, per Electram à Ioue ortum ducebant. Itaque quia Festus *germanos* facit *quasi eâdem stirpe genitos*; & quia *stirpi* respondent *cognati*, seu femineo nexu iuncti; haud dubiè Fredegarius pro materno fratre, seu vterino, rectè *germanum* dixit, hoc est, γνήσιον, verum & legitimum.

Sed & ad illam quoque ex maternâ parte germanitatem alludere visus est Petrus Cellensis, vbi scripsit, *amicitiam* GERMINARE COGNATIONE, *crescere familiaritate, frondescere consuetudine*. Specialiter enim *cognati dicuntur, qui per feminas coniunguntur*. Lib. 7. Epist. 7. L. vlt. §. 1. ff. de Grad.

Sic ergo planè soluitur Gordius ille Fredegarij nodus, vt Childebrandus fuerit Caroli Martelli *germanus*, sed *vterinus*; quod Hispani scitè dicunt *hermano de madre*. Cuius *germani* significationis Auctores adduximus,[a] Varronem, *Linguæ Latinæ peritissimum*;[b] Virgilium, *Latini eloquij magnum auctorem*;[c] Seruium, *Virgilij diligentissimum interpretem*;[d] Isidorum Hispalensem, *Grammaticum necessarium, in quo pleraque, quæ nusquam alibi*; &[e] Luitprandum, *Græco & Latino sermone peritum, nec minùs carmine elegantem quàm prosâ*. Rectè igitur & commodè locutus est Fredegarius, vbi Childebrandum, Martelli ὁμομήτριον, vocauit *eius germanum*; vt etiam scitè Chilpericum, Sigeberti ὁμοπάτριον, eâdem *germani eius* appellatione insigniuit.

[a] Fabius lib. 10. c. 1. [b] August. lib. 10. de Ciuit. [c] Gifanius Apol. pro Poëtis Lat. [d] Dempsterus. [e] Trithem. de Script. Ecclef.

Adde, quòd Fredegarius in Chronico Childebrandi videtur non infrequenter Hispanismum affectasse: quam enim Gregorius Turonensis *Hispaniam*, ille *Spaniam* nuncupat; quæ linguâ patriâ effertur *España* ex vsu vulgi, quod Latinis vocabulis ab S incipientibus præponere solet E: vti patet in dictionibus, scutum, *escudo*, species, *especies*, & similibus. Vbi etiam alij Latini *fratrem & sororem*, Fredegarius vbique ferè dixit *germanum* & *germanam*; quod est Hispanis *hermano y hermana*, litterâ G in H mutatâ: vt illi etiam

hierno

bierno dicunt pro *genero*. Denique vt Hispani proprios fratres nuncupant *hermanos*; sic etiam fratrum & sororum filios, siue patrueles, & consobrinos, vocant *primos hermanos*, quasi in primo infra veram fraternitatem gradu *germanos*: filios autem patruelium & consobrinorum nuncupant *primos segundos*. De istis singulare extat exem-
Erâ 880. plum apud Sebastianum Salmanticæ Episcopum, qui ante annos septingentos vixit: *Ramirus vt didicit* COGERMANVM SVVM IN SECVNDO GRADV *Adefonsum Castum à sæculo emigrasse, & Nepotianum*
Vide Lumina prærog. pag. 348. *Regnum inuasisse, Lucensem Gallæciæ ciuitatem ingressus est.* Alfonsus Castus & Rauimirus Reges filij erant duorum patruelium, ille Froylæ, iste Veremundi Regum, & sic infra veram fraternitatem in secundo gradu germani. Paucis verbis: Cùm Fredegarius Gothorum Regum gesta accuratè referat, credi par est illum aliquamdiu in Hispaniâ vixisse, ibique Romanicæ Hispanorum linguæ assuefactum. Iam obserua ex Edmundo Dintero Alpaidem illam, Dodonis sororem,
Lib. 5. cap. 25. & 26. Childebrandi & Caroli Martelli matrem, *fundasse Ecclesiam & Canonicorum collegium in Hugardis, multaque contulisse Ecclesiis & Ecclesiasticis personis: ipsam autem in Ecclesiâ de* ERP *prope Geldoniam in Brabantiâ sepultam esse.* Sed audi etiam de illâ Bartholomæum Fisen
Lib. 5. pag. 164. in Legiâ sacrâ: *Quæ prima nefariæ impietatis fuerat incentrix, sociis culpæ dirâ morte consumptis, ipsa præclaris virginum exemplis eò adducta est, vt præteritæ vitæ damnatâ turpitudine, sanctisque suppliciis expiatâ, monasticen deinceps integritate magnâ coluerit, vitamque clauserit persanctè, relicto posteris egregiæ pœnitentiæ monumento.*

Verùm adhuc restat scrupulus, quem mouit Matthæus Zampinius ex hisce Fredegarij verbis de Pipino Breui, Martelli filio, non-
Cap. 110. dum Rege: PIPINVS *Dux commoto exercitu cum* AVVNCVLO SVO CHILDEBRANDO *Duce, & multitudine primatum & agminum satel-*
De Orig. Hugonis Capeti. *litum plurimorum, ad Burgundiam dirigunt.* Ex illis infert Zampinius, Pipini Breuis matrem fuisse Childebrandi sororem, adeoque Childebrandum non fuisse Caroli Martelli, sed vxoris eius fratrem. Cui sensui fauere videtur M. Tullius, qui pro domo suâ, & de Aruspicum responsis, *Q. Metellum*, qui P. Clodij sororem duxerat, vocat *P. Clodij fratrem*. Sed obseruasse debuerat Zampinius Italus, *patruum* & *auunculum* vnicâ voce *oncle* à Francis efferri; ex quibus, qui Latinè scripserunt, non rarò *auunculum* pro *patruo* vsurparunt. Adde quod Fredegarius *Childebrandum* bis vocauit *Caroli germanum*; quod ad sororis maritum trahere violentum esset, & longiùs accersitum.

Ceterùm quo patre natus sit Dux Childebrandus, certis è vetustate testimoniis nondum liquet. Quamuis enim in Chronicis quibusdam

busdam & Genealogiis, Flodulfus, siue *Clodulfus*, S. Arnulphi filius, dicatur *genuisse Martinum Ducem:* in aliis tamen antiquis non legitur Martinum fuisse Childebrandi Ducis patrem, vt placuit P. Æmylio, cuius errorem Bouchetus reprehendit. Neque id annotare omisisset Fredegarius, vbi narrat *Martinum Ducem cum Pipino deuictum, ad Laudunum clauatum confugisse, ibique cum sociis ab Ebroino interfectum;* nullâ consanguinitatis Martini cum Childebrando, cuius iussu scribebat, mentione. Lib. 2. Pag. 137. Cap. 97.

Itaque ex antè dictis clarum est, Childebrandum Ducem fuisse quidem Caroli Martelli germanum, sed vterinum; adeóque non ex masculino Carolinorum stipite ortum, quia Pipini Herstallij filius non erat. *Vterini* autem *fratres* AGNATIONIS *ius non habent, sed cognationis tantùm sibi titulo connexi sunt.* Vnde perspicuè constat, iactatam à Boucheto HVGONIS CAPETI per Childebrandum VERAM ORIGINEM à Maioribus Domus regiæ prorsus commentitiam esse, eiusque amplæ latitudinis paginas scombris tunicandis destinandas; vel certè ad honestiorem vsum deferendas esse L. 21. c. de excus. tutor.

—— in vicum vendentem thus & odores,
Et piper, & quidquid CHARTIS *amicitur* INEPTIS. Horat. lib. 2. Epist. 1.

GRADVS V.

NIBELVNGVS COMES MADRIACENSIS.

HVNC, quem Bouchetus *Comitem Madriacensem* gratis appellauit, nunc Dominicus in Opere suo nouo *Comitem* simpliciter nuncupat; quo nudo honoris titulo insignitur ad finem Chronici, quod Fredegarius iussu Childebrandi scripsit, vbi leguntur hæc verba à recentiore quopiam amanuensi adiecta in solo Codice MS. Alexandri Petauij, absuntque ab aliis omnibus, maximè ab antiquissimo Iacobi Sirmondi, qui litteris vncialibus est exaratus: *Vsque nunc inluster vir* CHILDEBRANDVS *Comes, auunculus prædicti Regis Pipini, hanc Historiam, vel Gesta Francorum,* DILIGENTISSIME *scribi procurauit. Abhinc ab inlustre viro* NIBELVNGO, *filio ipsius Childebrandi, itemque Comite, succedat auctoritas.* Bouchetus ergo & Dominicus inconsultè Fredegario adscribunt verba illa de Nibelungo Comite, qui à nemine ante Bouchetum *Comes Madriacensis* est nuncupatus; quippe qui Wilcassini potiùs Comes erat, vt ostendi lumine genealogico secundo. Pag. 169. Chesne Tom. 1. pag. 773.

GRADVS VI.

THEODEBERTVS COMES MADRIACENSIS.

ANDREAS Chesneus in Tabulis Regum genealogicis, quas Tomo primo & secundo Scriptorum Franciæ publicè spectandas dedit anno M. DC. XXXVI. quadriennio antequam è viuis excederet, Nibelungum Comitem, Childebrando genitum, absque posteris protulit; cuius filium si credidisset fuisse Theodebertum, & ab hoc exortos Capetinos Reges, illud dubio procul Genealogorum Franciæ primipilus silentio non inuoluisset.

Vt autem alienum huncce gradum cum præcedenti ferruminaret, Bouchetus, probaretque Theodebertum fuisse Nibelungi filium, vnicum protulit testimonium; chartam nempe Pipini Regis Aquitaniæ pro Ecclesiâ S. Iuliani Briuatensis apud Aruernos, quâ contineri asseruit isthæc iam dicti Regis verba: *Pro incolumitate nostrâ vxorisque nostræ* INGELTRVDAE *Reginæ, & pro remedio animarum* HERMINGARDAE *quondam Reginæ, genitricisque nostræ*; THETBERTI *&* NIBELVNGI *Comitum, patre & auo eiusdem Ingeltrudæ*. Respondi affectatam esse, & ad fabulæ plausum dimetitam cognationum
Pag. 166. hanc designationem. Insurgit iam Dominicus, & ait; *Forulos, in quibus charta hæc reperitur, Bouchetum indicasse; lubenterque missurum exemplaria manu publicâ subsignata, & comparata cum autographo.* Admitto conditionem, eò magis veneraturus apographum, si auctoritate Parisiensis Senatus munitum fuerit: tametsi non sit quod inde aliqua aduersario victoriæ spes affulgeat; cùm in chartâ illâ nullum verbum de Comite, aut de Comitatu Madriacensi, quippe qui in rerum naturâ nusquam fuit. Docui prætereà Thietbertum, Eginartho memoratum, fuisse *Comitem Matricensem* in Austrasiâ; differre *Matricam* à *Madriaco*; illam in ortiuâ Franciâ, istud in occiduâ situm fuisse: quod cùm iam neget vir eruditus, addens nullam in Austrasiâ Matricam fuisse; pleniori posthac disputatione rem sic examinabo, vt nullus deinceps dubitationi superesse possit locus.

GRADVS VII.

ROBERTVS I. COMES.

NARRATVR in Vitâ S. Genulfi, *Aganam, Wifredi Bituricensium Comitis filiam, nupsisse* ROBERTO *cuidam, insignis honestaque potentiæ viro, primoque Palatij Pipini Regis. Qui* ROBERTVS *ad*

ad suæ nobilitatis excellentiam, regalis etiam Stemmatis PER SORORE*m* *adeptus erat consortia, quam idem Pipinus vxorem duxerat.* Robertum hunc, per Aganam, *Saxiaci* (siue, vt in Martyrologio S. Laurentij Bituricensis legitur, *Saciaci*) dominum fuisse in Biturigibus fatetur ipse Dominicus. Hanc eius repperi mentionem in Vitâ S. Iacobi Eremitæ nondum editâ: *Erat ad minoris Saleræ ripam locus syluis circumseptus, vbi dirutarum ædium antiqua monimenta multis in ruderibus apparebant: eò (obtentâ facultate à* ROBERTO *Saxiaci vici domino, in cuius ditione locus erat) diuertit cum monacho quodam Ioannis nomine; extructoque ex arbuteis cratibus & tortilibus genistis tuguriolo, ædiculam ipso tugurio minorem, vicinis in sumptus necessarios eleëmosynam conferentibus, aggressus est, in quâ, vt perfecta est, Sacrum fecit.* Roberti porrò soror erat *Ingeltrudis*, filia *Thietberti Comitis Matricensis* in Austrasiâ, non Madriacensis in Neustriâ, vt clarè posthac ostendemus. 19. Nou. cap. 6.

Ceterùm hoc loco percontor ab aduersariis, de Madriacensi Comitatu quid factum, cùm filios, quos Theodeberto tribuunt, illum possedisse nullibi legatur: omiserunt absque dubio quempiam ex illis personâ illâ obuelare, vt laruatos plerosque passim introduxêre.

GRADVS VIII.

ROBERTVS II. FORTIS.

HIC vti pro certo stipite Capetinorum Regum ab antiquis Scriptoribus constanter est habitus, ita & appellatus *Saxonici generis vir*, vel, *de genere Saxonum extractus*: qui si ortum duxisset à Ferreolis, Ansbertis, Arnulphis, Childebrandis, Nibelungis, & similibus; sequeretur, eos omnes ortu etiam Saxones fuisse; quos tamen è Narbonensi Galliâ oriundos Bouchetus & Dominicus clarè prædicant.

Prætereà, primum Comitis titulum, quem gessit Robertus Fortis, fuit *Comitis Andegauensis*, ex beneficio Caroli Calui. Otho Frisingensis: KAROLVS ROBERTO VIRO FORTI *inter Ligerim & Sequanam Ducatum ad domandos Britones dedit*. Guido de Basochiis: *Fecit eum* ANDEGAVORVM COMITEM, *& adiacentis patriæ defensorem*. Subiungit Albericus: *Hunc* ROBERTVM *fuisse* DE NOBILI GENERE SAXONVM Iuo Carnotensis in quadam epistolâ testatur. *Ab hoc autem* ROBERTO *descendit genealogia Regis Francorum Philippi* [Secundi] *& antecessorum eius*. Hæc sunt verò Iuonis verba: *Supererant duo filij* Lib. 6. c. 2. anno 856. Epist. 89.

ROBERTI COMITIS ANDEGAVORUM, *qui fuit Saxonici generis vir.*

Lib.2.c.1. Aimoinus Floriacensis de Normannis: *Obstitit eorum sæuis conatibus* ROBERTVS ANDEGAVENSIS COMES, *Saxonici generis vir, cui per id locorum à Rege summa rerum delegata fuerat.*

Anno 862. Annales Bertiniani: *Ludouicus, filius Caroli Regis,* ROTBERTVM *Patris fidelem impetit;* ANDEGAVVM, *& alios, quos adire potuit pagos, cæ-*

Anno 865. *de, igni, deprædatione deuastat.* Rursum alio loco: *Carolus Caluus* RODBERTO, *qui Marchio in* ANDEGAVO *fuerat, cum aliis honoribus, quos habebat, Comitatum Autissiodorensem & Comitatum Niuernensem donauit.*

Anno 872. Chronicum S.Sergij Andegauensis: *Normanni* ROBERTVM ANDEGAVORVM *Comitem, Ranulphum Pictauorum Comitem, & alios multos generosæ stirpis viros, qui patriæ terminos tuebantur, occiderunt.*

Ad an. 988. Albericus alio loco: *Auus autem Regis* HVGONIS, *Rex &* REGNI INVASOR ROBERTVS, *in bello Suessionensi fuit occisus: cuius frater Rex* ODO *dictus est, qui, cùm* KAROLVS *Simplex adhuc puer esset, tamquam tutor pueri Regnum Franciæ gubernauit, & maximè in Aquitaniâ regnauit. Et horum pater dictus est Comes* ROBERTVS, *fortis Marchio,* DE GENERE SAXONVM EXTRACTVS, *cui* KAROLVS *Caluus* COMITATVM ANDEGAVENSEM *dederat in beneficium,* tamquam VIRO FORTI *contra Britones & Normannos pugnaturo, & Regnum ex illâ parte defensuro. Et iste* ROBERTVS *à paganis Normannis fuit occisus.*

Ex MS. Chronicum S.Benigni Diuionensis in Bertilone Abbate: *Supererant duo filij* ROBERTI ANDEGAVORVM COMITIS, *fratris Hugonis Abbatis: senior* ODO *dicebatur, Robertus alter patrem nomine referens.*

Anno 887. Membrana vetus Floriacensis iisdem pænè verbis: *Supererant duo filij* ROBERTI ANDEGAVENSIS COMITIS, *quem gladio Normannorum superiùs corruisse diximus; senior* ODO *dicebatur,* ROBERTVS *alter patrem nomine referens.*

Vides Dominice, Robertum Fortem antiquiori honore nuncupari *Comitem*, seu *Marchionem Andegauensem*, nusquam *Madriacensem*, aut *Matricensem*; quâ dignatione vsus fuisset, si à Madriaci aut Matricæ Comitibus prosapiam duxisset. Ab eiusmodi enim locis & titulum quærebant nobilitati Magnates, & felici propagine honorem, ex Regum beneficio, transfundebant in nepotes. Atqui nec Robertus Fortis, nec vlli ab eo progeniti, illo *Comitis Madriacensis* aut *Matricensis* titulo vsquam sunt vsi; quippe qui ad ipsorum maiores nullo modo attinuerat.

Pag. 179. Quod addis, ex Annalibus Bertinianis indicari, Robertum Fortem, antequam Carolo Caluo militaret, in Aquitaniâ domicilium

statuisse;

ſtatuiſſe; id nec abſolutè verum eſt; nec inde ſequeretur, ipſum ex auitâ hereditate quidquam in illâ Prouinciâ poſſediſſe. Licet enim Pipino Robertus contra Carolum Caluum ſociatus fuerit anno DCCC. LIX. vt ijdem Annales teſtantur; Pipinus iam ab anno DCCC. LVI. Carolo militauerat: qui Carolus poſteà anno DCCC. LXI. *Sequanam tranſiens, Meidunum ſuper Ligerim adijt, & ROBERTVM cum placitis honoribus recepit:* hoc eſt, ductо pœnitudine Roberto honores reſtituit, quos ab anno DCCC. LVI. ipſi conceſſerat.

Allodium autem Caſtellionum in Bituricenſi pago, quod Hugo Magnus, Roberti Fortis ex filio nepos, Cœnobio S. Martini Turonenſis contulit *pro eleëmoſynâ* ROBERTI *Regis patris ſui, ac genitricis ſuæ* BEATRICIS, audacter nimis affirmas ex Aganæ eius proauiæ hereditate proueniſſe; cùm ipſe Hugo Magnus in chartâ disertè dicat, *ſe allodium illud* EX MATERNA HEREDITATE *iure & legaliter poſſidere.* Qui ergo priùs in chartâ *matrem Beatricem* nominauit, *Aganam* procul dubio, quæ ipſius proauia numquam fuit, non intellexit: aliter enim *ex auitâ hereditate* dixiſſet, non *ex maternâ.* Pag. 180.

Denique ſi verum eſſet, Robertum Fortem à fictitijs Madriaci Comitibus lineâ maſculinâ proceſſiſſe, iſtorum nomina in eius ſtirpe continuata fuiſſent, vt Childebrandi, Nibelungi, Theodeberti: quæ cùm in toto Regum Franciæ Capetinorum ſtemmate non occurrant, indicio eſt, iſtos ab illis minimè oriundos eſſe. Eodem argumento vſus eſt Theodorus Gothofredus contra Pieſpordium, qui Auſtriacorum Principum maſculinam originem à Merouingis Regibus deduxerat. In Geneal. Auſtriacâ.

Quemadmodum igitur in hoc falſo Capeti ſtemmate gradus quartus Childebrandi ferruminari non potuit cum tertio Pipini; neque ſextus Theodeberti cum quinto Nibelungi; ſic iſte octauus Roberti Fortis, genere Saxonis, agglutinari nequit cum ſeptimo Roberti, genere Auſtrâſij.

Ceterùm ridicula eſt origo Saxonica Roberti Fortis, quam ita parum ſibi conſtans deriuat Dominicus, vt eius veſtigandæ causâ, nunc *Heriſtallum* petat, Germaniæ Inferioris villam; nunc *Saxiacum,* Biturigum vicum; cùm tamen primarium Capeti genus à Narbonenſibus obſtinatè deducat. Sed nec eiuſmodi peregrinationes viro litterato inuidendas puto, quandoquidem domicilio genus immutari numquam audiuerim; nihilque adeò gemina hæc poſitio ad rem faciat.

Nec maius momentum habet ortus alter à Neuſtriæ tractu,

quem *Saxonicum* veteres dixêre, cùm Aimoinus Floriacensis, adductâ Adreualdi auctoritate, apertè distinguat ROBERTVM *Comitem Andegauensem*, SAXONICI GENERIS VIRVM, *à Rainulfo & Lamberto, praeminentissimis Neustriæ viris*. Sed demus tricarum artifici non imperito, Robertum Fortem in eo Neustriæ tractu natum, qui à Saxonibus habebat nomen; certè quia ille disertis verbis nuncupatur *Saxonici* GENERIS *vir*, & *de* GENERE *Saxonum extractus*; sequeretur illum à Saxonibus piratis, qui littora illa infestauerant, in ijsque sedes fixerant, oriundum fuisse; non secùs ac *Petrus Diaconus*, qui natus in Angliâ parentibus genere Saxonibus & aduenis, qui regionem illam occupauerant, ab Eginartho dicitur *Saxonici generis* In Vitâ Car. M. *homo*. hæc sunt eius verba de Carolo Magno: *Diaconum de Britanniâ*, SAXONICI GENERIS HOMINEM, *rerum vndecumque doctissimum, præceptorem habuit*. Saxonicus Poëta de illo eodem Caroli Magni magistro:

Lib. 5.

> *Hic etiam Leuita gradu, multùmque peritus,*
> *Ex* ANGLIS *veniens* SAXO FVIT GENERE:
> *A quo præcipuè studuit totam rationem*
> *Et legem cursus discere syderei.*

Verùm enim verò docui pluribus, Robertum Fortem dictum fuisse *Saxonici generis virum*, quia ortu Germanus erat; quibus iam opponit vir eruditus; Pag 187. *Cùm adhuc Roberti tempestate nulli ex gente Saxonicâ Cæsares in Germaniâ imperarint, sequi, Germaniam nondum Saxoniam nuncupatam; ac proinde, Robertum non ex regione, quæ non nisi interiecto ferè sæculo tale nomen sortita est, Saxonicum dictum*. Sed obserues velim, Dominice, Auctores, qui *Robertum* nuncuparunt *Saxonici generis virum*, ætatis suæ more locutos fuisse, quo *Germania* dicebatur *Saxonia*; eodem planè modo, quo Petrus Treuirensis & Adelbertus Andernacensis à te adducti, Arnoaldum Ansberti filium, & S. Arnulfi patrem, vocarunt *Ducem Lothoringiæ*, & *Ducem Lothreianæ*: quo modo etiam Robertus Atrebatensis Comes *Godefridum Bullonium*, inferioris Lotharingiæ Ducem, vocauit *Ducem Brabantiæ*. Vt enim *Austrasianæ* nomenclationi successit *Lothariana*, sic isti *Brabantina*. Miræus Diplom. Belg. c. 91.

GRADVS IX.

ROBERTVS I. REX.

Gesta Norman. Gemetic. Membrana Floriac.

ISTE non aliâ specie inuasit Regnum, quàm quòd *pars regiminis, quam germanus eius* ODO *tenuerat, ipsi non redderetur*. Quâ autem sorte obtinuerit sceptrum ODO, hîc explicare placet. Otho Frisingensis:

gensis: *Occidentales Franci, Principibus amissis* [Ludouico III. & Carlomanno Regibus] KAROLVM *Imperatorem* [Crassum,] *qui tunc* SOLVS *ex stirpe Karolorum superesse videbatur, vltrò inuitant, eique venienti subijciuntur*. Addit Guido Basochius: *Imperatori prædicto Regnum puerumque committunt*: nempe Carolum Simplicem. Sed Crassus Imperator tutelam Caroli pueri postea commisit ODONI, qui à Francis Rex tandem electus est, non quòd esset ortus è Maiorum Domus genere, à quo omnino alienus erat; sed *ratione habitâ virtutis eius militaris*, & ob metum Normannorum, qui Regnum depopulabantur. Witikindus Saxo: *Quidam ex Orientalibus Francis adiens* [Carolum Crassum] *nomine* ODO, VIR FORTIS *& prudens, egit consilio suo, vt cum Danis benè pugnaretur, vnâque die ex eis centum millia cæderentur*. Abbo de Bellis Parisiacæ Vrbis: Lib.6.c.8. Anno 885. Hallianus lib.5. in Odone. Lib. 1. Lib. 1.

FORTIS ODO *innumeros tutudit*.

Regino & Annales Metenses: *Intereà Galliarum populi in vnum congregati, cum consensu Arnulphi* ODONEM *Ducem, filium Rodberti*, VIRVM STRENVVM, *cui præ ceteris formæ pulchritudo, & proceritas corporis, &* VIRIVM *sapientiæque* MAGNITVDO *inerat, Regem super se pari consilio & voluntate creant*. Anno 888.

Guido Basochius clarè: *Carolus Imperator* [Crassus] *leuis, animoque remissus, cùm ad gubernandum Regnum, simulque Imperium, se non sufficere metiretur, tutelam pueri, videlicet* KAROLI *Simplicis, cum Regni procuratione committit* ODONI, *filio* ROBERTI *Andegauensium Comitis*, QVIA VIRTVTE MILITARI *præstare ceteris Regni Principibus, morum & corporis elegantiâ videretur*. Otho Frisingensis: *Occidentales Franci* ODONEM, *Roberti filium*, VIRVM FORTEM, *consensu Arnulphi Regis Regem creant*. Eamdem ob causam Roberto, Odonis parenti, *tamquam viro forti*, Ducatum inter Ligerim & Sequanam, hoc est, supremam exercitus præfecturam, vnà cum Andium Comitatu, Carolus Caluus Rex donauerat. Subiungit Albericus: *Normanni fugati à ciuitate Parisius, Senonas venerunt; QVORVM TIMORE Waltherus Senonensis Archiepiscopus vnxit* ODONEM *in Regem*. De iniustâ idcircò Odonis externi dominatione Fulco Rhemensis, Regibus Carlouingis sanguine iunctus, questus est epistolâ ad Arnulphum Imperatorem, in quâ *Odonem* vocat *hominem ab regiâ stirpe alienum, & regali tyrannicè abutentem potestate*. Illam autem alienam Odonis originem aperit Auctor Chronici S. Victoris Parisiensis; vbi scribit, *Robertum Fortem & eius filium* ODONEM *fuisse genere Saxones*. Vnde rectè infertur, illos à S. Arnulpho Metensi minimè oriundos fuisse; neque consequenter ROBERTVM Odonis fratrem, *cuius ori sacrilego* Anno eodem. Lib.6.c.2. & 10. Albericus anno 988. Apud Flod.lib.4. cap.5. Contin. Regin. anno 922.

CARO-

CAROLVS [Simplex, Rex legitimus] *ita lanceam infixit, vt diffissâ linguâ ceruicis posteriora penetraret.* Sed prætereà vtrique fratri vester
Tom. 1. & 2. Scipio Dupleix colores istos appinxit: Odonem *coronæ vsurpatorem*, eiusque dominatum nuncupat *tyrannidem*: Robertum verò *tyrannum* vocat, & *coronæ* pariter *vsurpatorem:* additque, *huius originem, si Gallica fuisset, à Glabro, qui Gallus & ipse erat, haud difficulter explicatam fuisse.*

GRADVS X.

HVGO MAGNVS, DVX FRANCORVM.

EIVSDEM cum Maioribus Saxonici sanguinis fuit hic Hugo, in cuius manu cùm esset ad solium Regium quem vellet euehere, Rodulphum, Richardi Burgundionum Ducis filium, vxoris suæ fratrem, à Caroli Magni genere masculino prorsus alienum,
Lib. 1. c. 2. Regni Franciæ moderandis habenis admouit. *Qui Rodulphus*, inquit Glaber, *carens omni prole, solus* SVI GENERIS *Regni culmine potitus, obijt*. Idque ita palàm est, vt si posteros habuisset ad hæc vsque tempora superstites, qui nunc è Capeti stirpe rerum potiuntur Reges, non secùs ac olim Robertus Fortis & Hugo Magnus, priuatam vitam agerent, Rodulphinorum clientes.

GRADVS XI.

HVGO CAPETVS REX.

ASSERVI ex fide dignis Francorum Scriptoribus, Ludouico V. Rege sine prole è viuis sublato, & patruo eius Carolo Duce in carcerem coniecto, Regnum Franciæ Occidentalis vsurpatum fuisse ab Hugone Capeto, qui à genere masculino Caroli Magni prorsus alienus & extraneus erat. Id quod Dionysius Petauius,
Lib. 8. Ration. cap. 14. vir doctrinæ Orbi notæ, quem *suæ societatis decus eximium* Dominicus meritò nuncupat, ante me sic affirmauerat: *Nihil cum Caroli stemmate commune Capetus habuit.* Sed respondet iteratò Dominicus,
Pag. 160. *se non inficiari, diuersum fuisse & à Carolo Magno alienum Capeti genus, quia non ex eâdem lineâ Maiorum Domus originem traxerat, etsi ex vno eodemque communi stipite prodibat; sub vnâ gente omnes lineas ac stemmata contineri; ex vnâ B. Arnulphi fuisse Carolum Magnum & Hugonem Capetum, variasque ex eâ prodiisse familias, ex quibus licet vna defecerit, non ideò consequens esse aliam defecisse.*

Ad

Ad quæ dico, Scriptores Francos latiori *gentis* vocabulo vsos non esse, sed *generis*; Glossæ meæ vett. MS. *Genus, origo.* Est enim genus propriè principium vniuscuiusque generationis, vndecumque ortus sui initium quis duxerit; comprehenditque plures familias & stirpes; vnde Tranquillus in Galbâ: *Imagines vniuersi* GENERIS *exequi longum est*, FAMILIÆ *breuiter attingam*. Ita quoque Auctor Genealogiæ S. Arnulphi Metensis meminit *Henrici, qui* DE GENERE SAXONVM *primus fuit Imperator*. Erant enim plures Principum familiæ in Saxoniâ. Sic etiam Fredegarius recenset & distinguit Dagoberti Regis Duces; *Ariardum ex genere Francorum; Ramelenum ex genere Romanorum; Willibaldum patritium ex genere Burgundionum; Aginonem ex genere Saxonum.* Eodem sensu Nangius Ludouicum V. Regem vocat *vltimum* DE GENERE *Caroli Magni*. Huic autem vltimo Regi successit Hugo Capetus, de quo sic Auctores loquuntur. Aimoinus Floriacensis: *Patruus eius* [Ludouici V. Regis] KAROLVS *conabatur, si posset, à* SVI GENERIS *auctoribus diu possessum sibi vindicare Imperium; sed eius voluntas nullum sortitur effectum: nam Franci Primates eo relicto, ad* HVGONEM, *qui Ducatum Franciæ* strenuè *tunc gubernabat, Magni illius Hugonis filium, se conferentes, eum Nouiomo solio sublimant Regio.* Ioannes Iperius: *Hugo* CAPET, *more patrum suorum odio motus antiquo,* GENVS CAROLI MAGNI *cupiens eradere de Regno Francorum, contra Regem Carolum, necdum tamen coronatum, rebellauit.* Continuator Willelmi Calculi: *Hugo,* ADNVLLATO GENERE *Caroli Magni, vnctus est in Regem super Francos.* Adnullato, id est, regiâ dignitate exuto, & ad priuatum vitæ institutum redacto. Cùm enim sceptrum vsurpauit Capetus, supererant ex regio genere Carolus Dux, Otho filius eius, & alij duo intra carcerem nati: vti cùm Pipinus ad regnandum electus est à Francis, adhuc viuebat Childericus.

Cap. 3.

In Chron. Childebr. cap. 78.

Lib. 3. de Mirac. S. Bened. cap. 1.

Atque hinc est, quòd alij Scriptores translationem sceptri à Ludouico V. Rege in Capetum factam exprimant de regio genere in aliud *nouum* & *externum genus*. Girardus Hallianus in Hugone Capeto: *Ita Regnum Franciæ à stirpe Caroli Magni distractum, & in* NOVVM GENVS *translatum fuit*: ideò *nouum*, quia Reges ex illo primùm prodibant.

Lib. 6.

Guibertus Abbas de Anselino Episcopo: *Dominum suum* REGEM [Carolum Ludouici V. patruum] *prodidit, & in* EXTERNVM GENVS *cursum genealogiæ transtulit.* Externum genus & extraneum genus vocatur, quasi *exterraneum*, id est, *ex terrâ & gente externâ*: quo sensu Gaio IC. *extraneus heres* dicitur, *qui nullo propinquitatis gradu*

Lib. 2. Institut. tit. 3.

testatori

testatori iungitur, sed eum pro arbitrio suo heredem scribit. Verùm pleniùs satisfaciet multiplex exemplum ex Vate summo.

Latino Regi filia erat Lauinia, quæ procum habebat Turnum Rutulorum Regem: sed Faûnus, Latini pater, nuptias inhibuit hocce oraculo:

Virgil. 7. Æn. v.96.
Ne pete connubiis natam sociare Latinis,
O mea progenies, thalamis neu crede paratis:
EXTERNI *venient* GENERI, *qui* SANGVINE *nostrum*
Nomen in astra ferant.

Amata interim, Lauiniæ mater, vt Turno Regi faueret, illum Latino externum esse suadere nititur; quia ab eius Regno & potestate disiunctus erat, quamuis in Italiâ natus. hæc fuit eius oratio:

Vers. 367.
Si gener EXTERNA *petitur de* GENTE *Latinis,*
Idque sedet, Fauniq̀ue petunt te iussa parentis;
Omnem equidem sceptris TERRAM, *quæ libera nostris*
Dissidet, EXTERNAM *reor, & sic dicere Diuos.*

Cùm autem hac ratione Latinus non moueretur, & Æneæ Troiano filiam collocare statuisset; prodiit ex inferis Alecto, quæ vt Troianos inter & Latinos bellum excitaret, Turnum sic accendit:

Vers. 421.
Turne tot incassùm fusos patiere labores?
Et tua Dardaniis transferri sceptra colonis?
Rex tibi coniugium & quæsitas sanguine dotes
Abnegat, EXTERNVS*que in Regnum quæritur* HERES.

Ex quibus perspicuè datur intelligi, quid sit *externum genus, gens externa,* & *externus heres.*

Itaque Guido Basochius appositè de Capeto: *Dux* HVGO *Karoli Magni sobolem extirpauit à Regni solio, quod sibi* SVOQVE GENERI *confirmauit:* peregrino scilicet & externo, vt antè Guibertus.

Quodnam autem fuerit illud nouum & externum Capeti genus, sic explicat Auctor Vitæ Ludouici VIII. Regis: *Hugone Capucio, Comite Parisiensi, & Duce Francorum, Regnum inuadente, translatum est de genealogiâ Carolorum in progeniem Comitum Parisiensium, qui* DE GENERE SAXONVM *processerant.* Vnde Aimoinus Floriacensis, Iuo Carnotensis, Calculus, Albericus, & alij, Robertum Fortem, Hugonis Capeti proauum, disertè vocant *virum Saxonici generis:* Quin & Willelmus Nangius de Hugone Capeto Gallicè sic loquitur: *L'an de l'incarnation nostre Seigneur* CM. LXXXVIII. *commença le Roy* HVE, *dit Capet, à regner, filz à* HVE *le Grand, Conte de Paris, & de* HAVOIS, *sœur au premier Othon Empereur de Romme. Icelluy* HVE *Capet Roy de France regna neuf ans; ne n'estoit point du droit lignaige,*

Ex MS. Bibliot. Regiæ.

lignaige, mais il estoit DV LIGNAIGE DE SAISONNE. Hoc est, Non erat ex iusto Carolorum genere, sed DE GENERE SAXONVM EXTRACTVS, vt loquitur Albericus; qui rursum hic audiendus est ad annum DCCL: *Hic igitur annus* PIPINI *Principis nonus, fuit decimus Regni* HILDRICI, VLTIMI *Francorum* REGIS *de* PROSAPIA *Clodouæi.* Atqui deposito Childerico, tradit Egolisinensis, *defecisse* totum GENVS REGALE. Vnde quoque, vbi legitur apud Rigordum, & in veteri membranâ Floriacensi; LVDOVICVM V. *fuisse huius* PROSAPIAE REGALIS *Regem vltimum:* idem est ac si diceretur, TOTVM GENVS REGALE *in eo defecisse.*

Audiendus etiam Auctor Vitæ S.Genulfi de Pipino Breui: *Post depositionem* HILDERICI, *totius militiæ voto, vnà cum auctoritate Zachariæ Papæ,* PRIMVS EX SVA LINEA *in Regno Francorum Rex sublimatus est.* Tum inferiùs, post narratam mortem Ludouici V. Regis, de genere Pipinorum postremi: *Ita Francorum* SECVNDA DEFICIENTE LINEA, *Regnum* IN TERTIAM *est translatum: in quâ quidem primus extitit* ROBERTVS, *qui à* KAROLO *Minore interfectus est.* Lineam vbique vsurpat pro Genere, quod consensu omnium triplex fuit. Vt ergo Pipini genus absque controuersiâ aliud fuit à genere Childerici, Merouingorum Regis vltimi; sic etiam, ex huius Auctoris mente, Roberti genus à Pipini genere diuersum planè fuit. Lib.2.c.5. Cap.25.

Ad extremum, Auctor Historiæ Vizeliacensis Monasterij de Ludouico VII. Rege in hunc modum verba facit: *Hic est* LVDOVICVS *Rex, filius Ludouici, qui cognominatus est Grossus, filij Philippi, filij Henrici, filij Roberti, filij* HVGONIS CAPITONIS, *qui primus Rex extitit post* DEFECTVM GENEALOGIAE KAROLI, *quæ per ducentos ferme annos regnauit.* Genealogia est commentarius, qui ab ipso Geneatchâ per omnes gradus eorumque propagines totum genus describit. Vbi ergo Scriptor ille ait, *defecisse Caroli genealogiam,* significat haud dubiè, omnes Carolinæ arboris ramos surculosque prorsus desijsse.

Non igitur serie masculinâ ortus est HVGO CAPETVS ex eodem, quo Carolus Magnus, Maiorum Domus stipite; sed ab illo planè alienus, & ἀλλότριος fuit: vt verè dixerit Papirius Massonus, Annalium Francicorum Scriptor, *Regium honorem* IN EXTRANEI FAMILIAM *fuisse illatum:* inconsultè autem Boucheto ac Dominico subscripserint Sanmarthani fratres in postremâ Operis sui editione, vbi perperàm affirmant, *secundam ac tertiam Regum prosapiam ex vnius & eiusdem masculino gentis oriri caudice.* Quod commentum vt ignauis mentibus fortiùs infigant, perturbatè profitentur, *illud absque maie-* Lib.3. Anni 1647. In Epist. ad Regem.

 statis

statis minutæ noxâ negari non posse: ac si homini cum libertate genito
Seneca. non liceret sine crimine historicam *veritatem, quæ in omnem partem*
Epist.79. *sui semper eadem est*, sedulò scrutari, ac penitus repertam firmiter & cum laude amplecti.

Fabula noui Stemmatis Capetini ob oculos posita.

GENVS MAIORVM DOMVS.

1. B. ARNVLFVS Dux, deinde Metensis Episcopus.
2. ANSIGISVS Dux.
3. PIPINVS Dux & Maior Domus.

GENVS INCERTVM.

4. CHILDEBRANDVS Dux & Comes.
5. NIBELVNGVS Vilcassini Comes in Neustriâ.

GENVS ARDENNENSE.

6. THIETBERTVS Comes Matricensis in Austrasiâ.
7. ROBERTVS Comes, Maior Palatij Pipini Regis Aquitaniæ.

GENVS SAXONICVM.

8. ROBERTVS FORTIS, Andegauensis Comes.
9. ROBERTVS Dux Franciæ, posteà Rex.
10. HVGO MAGNVS, Dux Franciæ.
11. HVGO CAPETVS Rex Franciæ.

Hoc est Boucheti (quem Dominicus *virum sagacem & diligentissimum Scriptorem* vocat) contextum fabulis somnium; stemma scilicet monstro simile, ex quadruplici diuersoque Principum genere
Dan. 2. coagmentatum; cuius destructio æquè facilis visa, ac sublimis statuæ Babylonij Regis, quam ex multiplici conflatam materiâ lapis ex rupe deuolutus percussit & contriuit. Licet ergo tritum Tragici vaticinium, quod inani fastu Dominicus attulit, hunc in modum immutare:

—— Venient annis
Sæcula seris, quibus Oedipodes
STEMMATA REGVM *soluat, &* INGENS
Pateat MONSTRVM; *Sphingisque nouos*
Detegat astus: nec sit Terris
Vltima CALPE.

LAM-

LAMPAS II.

Madriacensis pagus in Neustriâ non fuit per se Comitatus, sed pars Diœcesis & Comitatus Ebroicensis.

PAGOS ἀπὸ τῶν πηγῶν dictos, hoc est, *à fontibus, quòd eâdem aquâ vterentur*, auctor est Festus: ita vt pagus olim esset tractus alicuius fontis aut fluminis, in quo villæ, quæ pagum componebant, condi consueuerant. *In Francorum Historijs*, inquit Marquardus Freherus, *perpetuò obseruare licet, quoties loci alicuius situm exprimere volebant, describere solitos, in quo* PAGO, *& ad quem* FLVVIVM *is situs esset; &* PAGVS *ipse*, IN QVO COMITATV: *cùm quidem tunc Francorum Regnum in Comitatus diuisum esset: qui* COMITES *regio nomine ius* PER PAGOS *dicebant; & ipsi in burgo aliquo, id est in oppido arcem impositam habente, residentes, in quo* MALLVS PVBLICVS, *id est, auditorium & tribunal esset. Vnde* COMES *&* PAGENSES SVI *sunt relatiua; vt subinde in Francorum legibus Carolinis videmus. Et* PAGENSES *inter se eiusdem* PAGI *homines.* In Orig. Palat. p. 1. cap. 5.

Freheri sententiam de pagorum ad fluuios situ firmant hæ veteres chartæ.

Prima DROGONIS, Mediomatricæ vrbis Archiepiscopi, quâ donat Monasterio Gorziensi *mansos duos in* PAGO *Wabrinse, in loco qui vocatur Bibonis monte, super* FLVVIVM *Orna*: item, *mansum vnum in* PAGO *Salninse, in* VILLA *Arnoldi, super* FLVVIVM *Magide.* Data est charta *anno ab incarn. Domini* DCCC. XLI. *indict.* XIV. *ep.* XV. *conc.* III. *anno* XII. *Regni Lotharij.* Ex Chartulario Gorziensi.

II. quâ *Leuthardis Deo sacrata & filius suus Thilhardus dederunt ad partem Ecclesiæ S. Protomartyris Stephani, quæ est infra murum Mettis constructa, in* PAGO *Scarponinse, in* COMITATV *Berneri, in* VILLA *Hodingas, super* FLVVIVM *Alsoncia, mansum indominicatum*, &c. *Facta precaria anno* VI. *adeptionis Regni* LVDOVICI *gloriosissimi Regis.*

III. RICHILDIS quondam Reginæ, quâ donat *in* PAGO *Scarponinse, super* FLVVIVM *Mosellam, in Wasatico nuncupato* VILLA, *mansos & sortes quinque. Actum Mettis publicè anno ab incarn. Dom.* DCCCC. X. *indict.* XIII. *ep.* VII. *conc.* VII. *anno* XI. LVDOVICI *Regis.*

IV. CAROLI Simplicis pro Monasterio S. Germani: *Donauimus, & subiecimus illam Abbatiam* [Crucis S. Audoëni] *cuius caput est in* MADRIACENSI PAGO, *super* FLVVIVM *Auturæ, sancto Germano*, &c. *Datum* II. *Idus Mart. anno* XXVI. *regnante* CAROLO *Rege.* Apud Aimoin. l. 5. cap. 42.

 Com-

Complures aliæ occurrunt in Ecclesiarum tabularijs, quibus consentit vetus apud Marculfum formula de donatione ad Monasterium: *Venerabili in Christo Patri N. Abbati de Monasterio sancti N. quod est in* PAGO *N. super* FLVVIVM *N. constructum.*
Form. 28.

Pagorum porro alij erant maiores, qui Prouincias integras constituebant, vt illi quatuor, in quos tota Heluetiorum Regio diuisa erat, & in quibus non pagatim habitabant, sed oppidatim. Alij *minores, qui plures erant in vnaquaque Diœcesi*, vt obseruauit doctissimus Sirmondus, ad cuius mentem Ioannes Vossius: *Pagus non semper est vicus, sed etiam* PROVINCIA TOTA, *vel* EIVS PARS, *vti oppidum cum territorio: vnde* PAGENSES, *qui eiusdem sunt Prouinciæ seu Diœceseos.*
Cæsar Comm. 1. In Notis ad cap. Car. Calui. Lib. 3. de Vitijs serm. c. 3.

Madriacensem pagum ex minorum numero fuisse, colligitur primò; quòd angustis contineretur limitibus, ab Oriente clausus Ebroicensi, ab Occidente Vilcassino & Pissiacensi: deinde quòd pars esset Diœcesis seu Comitatus Ebroicensis. In pago enim Madriacensi situm fuisse Monasterium S. Leufredi (quod ab ipso Ebroicorum capite Mediolano duobus circiter millibus abest) docet Vita S. Leufredi; nec non & charta Caroli Simplicis, quam adfert Aimoinus. Et *S. Leufredus*, qui ab Vsuardo ponitur *in pago Madriacensi*; à Petro de Natalibus, & à Cæsare Baronio collocatur *in pago Ebroicensi*. Sed ab Andreâ Saussayo rectiùs *Madriacensis pagus* ponitur *in Diœcesi Ebroicensi*: quod idem est ac in Ebroicensi Prouinciâ, siue Comitatu. Ecclesiasticam quippe iurisdictionem à laicâ normam accepisse satis constat. Siquidem Archiepiscopus, vti Dux, multis præerat ciuitatibus & pagis. Gregorius Turonensis: *Wintrio Dux à* PAGENSIBVS SVIS *depulsus, Ducatu caruit, finissetque vitam, nisi fuga auxilium præbuisset.* Episcopus autem, vti Comes, vni tantùm præpositus erat ciuitati, cuius territorium pagis constabat, & isti villis: vnde in capitulis Caroli & Ludouici Impp. hæc habetur lex: *Vasallos suos casatos secum non retineat, sed cum* COMITE, *cuius* PAGENSES *sunt, ire permittat.* Et apud Gregorium iam laudatum: *Episcopus cum clericis &* PAGENSIBVS *vrbis suæ similia sacramenta dedit.* Atque ob illam Episcopi & Comitis in territorio paritatem, à secundæ stirpis Francorum Regibus sancitum est; *vt* EPISCOPI *&* COMITES *concordes sint; &* COMITES, *eorumque ministri,* EPISCOPIS *atque eorum ministris in omnibus adiutores sint.* Similiter Imperator Carolus in lege Longobardorum: *Volumus vt* EPISCOPI *&* COMITES *concordiam & dilectionem inter se habeant; vt* EPISCOPVS SVO COMITI, *vbi ei necessitas poposcerit, adiutor & exhortator existat, qualiter suum mini-*
Cap. 10. 21. Iunij. In Martyr. Gallic. Lib. 8. cap. 18. Lib. 3. cap. 73. Lib. 10. cap. 9. Capit. add. 4. tit. 24. Tit. 54. cap. 1.

ministerium explere possit. Sed & ex Marculfi formulâ clarè colligitur, Comitem pluribus præfectum fuisse pagis, vrbibus, vicis, castellis; sic enim habet: *Ille Rex* COMITI *N. dum & nos, vnà cum consensu* Form.39. *Procerum nostrorum, in Regno nostro N. glorioso filio nostro N. regnare præcipimus; ideò iubemus, vt* OMNES PAGENSES *vestros, tam Francos quàm Romanos, vel reliquas nationes,* * BANNIRE, *& locis congruis* * Id est, *per* CIVITATES, VICOS *&* CASTELLA *congregare faciatis.* *edicto convocare,*

Quæ cùm ita sint, manifestum est, *pagum Madriacensem*, arctis terminatum limitibus, non fuisse Comitatum per se, sed maioris territorij portionem, quæ cum alijs pagis Comitatum & Diœcesim Ebroicensem componebat. Hîc autem censoriâ notâ inurendus Assertoris Gallici Geographicus error, vbi *Abbatiam Crucis S. Leufredi* Pag.19. ponit *in Diœcesi Eboracensi*, quæ Albionis Insulæ pars est, vulgò *Torck*; confunditque cum *Ebroicensi*, quæ in Normanniâ est *Eureux* : quâ eâdem oscitantiâ stemmatis suis aliena capita permiscuit, & fictitios Madriaci Comites in Neustriâ perperàm collocauit.

Adde, quòd in monumentis, quæ Genealogista nouus edidit, nulla fit mentio Comitis vel Comitatus Madriacensis; sed *pagi Madriacensis* dumtaxat, & *Potestatis Madriacæ*, seu *Matriacæ*; quâ significatur iurisdictio, quam in Madriacensi pago exercebat Vicarius Comitis Ebroicorum. Comes enim Prouincialis in primario sui Comitatus pago suum habebat Procomitem; qualis erat *Florus* ille, *qui* Faustus *sub Theodoberto I. Rege* VICECOMES *erat in Andegauensi pago.* In in Vitâ S.Mauri. alijs autem minoribus satrapiæ suæ pagis Comes *Vicarios* habebat Capitul. & *Centenarios*, qui eius vicem gerebant; vt *Animodus* Vicarius *pagum* l.2.c.28. *quemdam indiciariâ regebat* POTESTATE *sub Turonicæ vrbis Comite.* Turon. l.10.c.5. Vndè *Potestaria* erat *Potestas vicaria.* Petrus de Vineis: *Iurisdictionis tuæ* Lib.3. VICARIAS *seu* POTESTARIAS *habentes, & salaria singulorum, qui,* Ep.63. *quot, & quales sint, & in quibus* VICARIIS, POTESTARIIS, *& Castellaniјs, sub quibus salarijs vel expensis Officiales hactenus exstiterint.* Illi porrò *Madriacæ potestati* seu *Madriacensi* Neustriæ *pago* nomen inditum existimo à copioso *madramine*, seu *materiamine*, hoc est, aptâ ædificijs & pergulis materiâ, quam *sylua Equilina*, seu verius *Esculina*, Pagensibus præbebat. *Madramen* Latinis est *materia*, Hispanis *madera*, Gallis *marrein*. Leges Bajoariæ: *Si quis alicuius* materiam *in* Tit.11. *syluâ aut propter inimicitias vel inuidiam truncauerit, vel læserit*, &c. cap.7. Leges Salicæ : *Si quis in syluâ alterius* MATERIAMEN *furatus fuerit*, &c. Tit.8.§.4. Leges Ripuariæ: *Si quis Ripuarius in syluâ communi, seu Regis,* Tit.76. *vel alicuius locatâ,* MATERIAMEN *vel ligna fissa abstulerit*, &c. Chrodegangus denique Metensis Episcopus in chartâ anni DCC.XLI. pro Mona-

Monasterio Gorziensi: *Donamus ad nouum Sartum medietatem de illâ syluâ, vbi illi Fratres, vel illorum homines,* MADRAMEN *possint facere.*

Sed adducit Eginarthum vir eruditus, qui meminit *Thietberti Comitis Matricensis*; quem contendit eumdem fuisse cum fictitio Madriacensi Comite Theodeberto. Atqui iam ostendi, *Thietberti Matricam* in Austrasiâ sitam fuisse, multis parasangis à Madriaco in Neustriâ distantem; quod nouis eo firmatum argumentis.

LAMPAS III.

Rursus expenduntur Eginarthi verba de Thietberto Matricensi Comite, & eius filiæ nuptijs in Arduennâ celebratis.

Ad an. 822. HAEC sunt Eginarthi Scriptoris synchroni verba de Ludouico Pio: *Peracto conuentu, qui* ATTINIACI *habebatur, Imperator venandi gratiâ,* ARDVENNAM *petijt:* LOTHARIVM *verò filium suum in Italiam misit*; PIPINVM *autem in Aquitaniam ire præcepit: eum tamen* PRIVS *filiam* THIETBERTI COMITIS MATRICENSIS *in coniugium fecit accipere; &* POST NVPTIAS CELEBRATAS, *ad* OCCIDVAS REGIONES *proficisci.* Quæ omnia quid velint, tametsi satis iam antè docuerim, iterùm tamen ad maiorem lucem atque ad incudem reuocabo.

Attiniacus palatium erat regium in parochiâ seu Episcopatu Remensi, teste Hincmaro apud Flodoardum: notus hodie locus ad Axonam fluuium, multis olim synodis & placitis Regum illustris: eius meminit Saxonicus Poëta, vbi de Widokindo & Abbone,

Lib. 2. an. 785. Saxoniæ Maioribus, qui Carolo Magno se dediderant:

—— properarunt protinus AMBO
Ad Regem, iam tunc fuerat qui fortè reuersus
Ad VILLAM PROPRIAM, *quæ dicitur* ATTINIACVS:
Hîc ijdem Proceres sacri baptismatis vndâ
Perfusi, tandem Regi mansêre fideles.

Eo loci conuentum habuit Ludouicus Pius anno DCCC.XXII. mense Augusto; quo absoluto, *Arduennam* petijt, *syluam* (Iulio Cæsari) Comm. 5. & 6. *totius Galliæ maximam, quæ à ripis Rheni, finibusque Treuirorum, ad Neruios vsque & ad initium Remorum pertinebat*: hoc est, à Rheno flumine vsque ad Mosam & Scaldim. Fredegarius de Dagoberto Rege: *Cum exercitu de Regno Austrasiorum, de* METTIS *vrbe promouens, transito* ARDENNA, *Magontiam magno cum exercitu adgreditur, dispo-*

nens

nens Rhenum transire. Eginarthus de Ludouico Pio: *Aquas-grani reuersus est, & post paucos dies per* ARDVENNAM *iter faciens,* TREVEROS *& Metis venit.* Vbi ergo à Remis & Attiniaco Mosam fluuium traiecit, & Arduennam petijt Ludouicus Pius, ab occiduâ Franciâ ad ottiuam progressus est. Ad an. 821.

Ille porrò ingens & syluosus Atduennæ tractus plures complectebatur Comitatus, & intet illos Arduennensem Prouincialem, cuius hæc habetut mentio circa annum CM. in Miraculis S.Huberti: *Comitatum Arduennensem agebat* THEODORICVS, *cuius frater* ALERANNVS *partes æquabat eiusdem Comitatus:* ille autem pluribus constabat pagis: vnde litteræ Epternacensium anni M. C. XCII. ad Henricum IV. Imperatorem sic incipiunt: *Non moueat dignitatem Maiestatis vestræ, Clementissime Domine, quòd discretioni Serenitatis vestræ scribere præsumimus, licet parum vobis adhuc cogniti, vtpote in arduis* ARDENNAE *finibus sepositi.* Epternacum tamen in Bedensi pago situm erat, non in Ardennensi. Num 170.

Itaque Ludouicum Pium iam habemus in Orientali Franciâ citra Rhenum; videamus quid ibi egerit: *Lotharium verò filium suum in Italiam misit; Pipinum autem in Aquitaniam ire præcepit.* Aderant Imperatori duo filij eius; Ludouico mandauit vt iret in Italiam, Pipino in Aquitaniam; sed huic adhibitâ conditione & morâ, quam sic exprimit Scriptor: *Eum tamen* PRIVS *filiam* THIETBERTI *Comitis Matricensis in coniugium fecit accipere.* Consentit Auctot Vitæ Ludouici Pij: *Pipinum autem filium cùm in Aquitaniam mittere statuisset,* PRIVS *illi coniugem filiam* THEOTBERTI *Comitis iunxit:* hoc est, *reuerà copulauit.* Vnde Annales Fuldenses: *HLotarius in Italiam; Pipinus frater eius & ipse,* VXORE DVCTA, *in Aquitaniam missus est.* Eginarthus in Ann. Ad an. 822.

Iam quod attinet ad locum, vbi nuptiæ Pipini cum INGELTRVDE, Thietberti Comitis Matricensis filiâ, celebratæ sunt; dixi *apud Theodonis villam;* quo loci immorari solebat Imperator, cùm subsisteret in Arduennâ. Id porrò firmat celebris conuentus inibi habitus eodem anno DCCC. XXII. de quo sic Albericus: *Tempore Herri Treuirensis, Ebonis Remensis, Haistolphi Maguntinensis, Concilium fuit apud Theodonis villam.* Vbi nempe Imperator præsens aderat; vt in alio præcedenti anno ibidem celebrato, cuius meminit Eginarthus; in quo Lotharij nuptiæ cum Irmingarde Alsaticâ celebratæ sunt. Qui autem ab Alberico dicitur *Herrius Treuirensis,* à Brouueto nuncupatur *Amalberius,* qui Vazzoni successit anno DCCC. X. excessitque è viuis anno DCCC. XXXII. *Haistulphus Moguntinensis* Episcopatum incepit anno DCCC. XIV. rexit ad annum vsque DCCC. XXVI. In Annal. Treuir. Serarius in Moguntiaco.

Colnener. in Catal. Episc. Rem. *Ebo* ordinatus est *Remensis* anno DCCC. XXII. qui certus est character illius conuentus habiti apud Theodonis villam anno eodem, quo Pipinus ibidem matrimonio illigatus est.

Palatium autem illud Theodonis Regum frequentiâ in primis clarum erat. In Annalibus Fuldensibus dicitur *Theoden houe*; quod Flandricè sonat *Theodonis hortum*. Sed antiqui Germani *houe* dicebant, pro eo quod nunc **hoeff**/ id est *villa rustica*, seu *prædium*; & in chartis antiquis *hoba*, seu *huba*. Vnde alij reddentes Latinè *Theoden houe*, dixerunt *Theodonis villam*, non *Theodonis hortum*.

Subiungit iam dictis Eginarthus: ET POST NVPTIAS CELEBRATAS, *ad occiduas regiones proficisci*. Vnde colligitur, itineri ad occiduas Galliæ partes non se commisisse Pipinum, antequam in ortiuis ex patris, qui præsens aderat, mandato vxorem sibi copulasset.

Pag. 171. Ex quibus manifestum est, à Dominico perperàm affirmari, Pipini nuptias Attiniaci in occiduâ Franciâ celebratas, antequam Ludouicus Pius in Arduennam se conferret; cùm id in ortiuâ vltra Mosam factum constet ex verbis Eginarthi & aliorum rectè intellectis. Mihi equidem credi nolo, sed antiquis Auctoribus.

LAMPAS IV.

In Austrasiâ stabilitur Thietberti Comitis Matrica, quæ fuit Romanum opus, & specula tutandi ad Mosellam limitis.

In Antiquit. Matiscon. Lib. 4. cap. 10. Lib. 8. cap. 20. PETRVS San-Iulianus *Teutbertum Comitem Matricensem*, qui filiam suam Pipino Regi Aquitaniæ in vxorem dederat, interpretatur *Matisconensem*, quia in Aimoino quodam MS. legerat *Matticensis* pro *Matricensis*. Et certè *Matisconem* Cæsaris ad Ararim sitam Gregorius Turonensis vocat *vrbem Maticensem*; & in Notitiâ Prouinciarum & Ciuitatum Galliæ, ex veteri membranâ Alexandri Petauij legitur *Castrum Maticense* pro *Matisconense*. Sed quia in alijs omnibus Aimoini Codicibus, in Eginartho, Conrado Vrspergensi, Annalibus Metensibus & Bertinianis constanter legitur *Matricensis*; non est quòd *Matricam*, vel *Matricum*, in Matiscone ad Ararim inuestigêmus. Quinimò si San-Iuliani lectio illa sincera esset, posset quis suspicari, *Matticensem* Thietberti Comitatum fuisse *Mettingowensem*, in quo situm olim erat Luxemburgum: circa quod oppidum supersunt vestigia nominis *Matticensis* in loco *Mettendal*, duobus inde paruis milliaribus; & in alio

Metzich, æqualis à Luxemburgo diſtantiæ,vbi Romana monumenta effodiuntur.

Vero ſimiliùs Sanmarthani,Fauchetus, & Dupleixius, propterea quòd ex Eginartho clarè colligeretur, Matricenſem Comitatum in Auſtraſiâ ſitum fuiſſe, pro *Matricenſi* verterunt *Metenſem*; ac ſi *Mediomatricenſes* per aphæreſim dicti eſſent *Matricenſes*. Figura certè illa paſſim & olim obtinuit; quam tamen Præneſtini præcipuè peculiari vitio vſurparunt,vt notare eſt in Plauto:

Rabonem habeto, mecum vt hanc noctem ſies. Trucul. act.3.ſc.2.
Perij, RABONEM? *quam eſſe dicam hanc belluam?*
Quin tu ARRABONEM *dicis?* AR. *Facito lucri*;
Vt Præneſtinis CONIA *pro* CICONIA *eſt.*

Notant alij, hoc exemplo *Syriam* pro *Aſſyriâ* dici, *Spaniam* pro *Hiſpaniâ*,*Spalenſe* pro *Hiſpalenſi*: vt vero ſimile ſit potuiſſe ſcribi *Matricenſis* pro *Mediomatricenſis*; ſicuti licentiâ eâdem *Mediomatricos* populos Hadrianus Iunius vocauit *Matricos*, & Blondus Flauius *Matricorenſes*. Verùm quia vetuſtiorum non ſuffragatur auctoritas, malo in eâ permanere ſententiâ, quòd *Matricenſis Comes* dictus ſit à *Matricâ*, de quâ, præter ea quæ iam attuli, alia haud vulgaria hîc ſubijcio. Certè vt veteris monetæ pretium à multis ignoratur; ſic & priſcæ huius vocis, quam raro vſurparunt Scriptores, neque Grammatici enuclearunt. In Nomencl. c.51. L.1.dec.1.

Vt ergo in Geographiâ multiplex occurrit Mediolanum,Vienna, Colonia, Lugdunum, & ſimilia; ſic & *Matrica* multiplex olim fuit. *Matricam* in Paphlagoniâ LX. ſtadijs à Gangrâ diſtantem memorat Metaphraſtes: quo in loco Callynicus Martyr inſigne miraculum patrauit. *Matricam* alteram in Pannoniâ inferiori ſic indicauit Antoninus in Itinerario: *Vetuſſalina* IN MEDIO *Matrica*. Hoc eſt, vt Pancirolus explicat, *in medio à Matricâ itinere*. Vetuſſalina enim Matricam inter & Intercisam media pingitur in Notitiâ Imperij Romani, ſub Duce Prouinciæ Valeriæ. Apud Surium 29. Iul. c.29. Comm.ad Notitiam.

Tertiam in Auſtraſiâ, ſiue mediâ Franciâ,illuſtrem præ alijs MATRICAM indigitat ciuitas Metenſis, dicta olim MEDIOMATRICVM & MEDIOMATRICA, vti *Mediolanum* & *Mediolana*; *Louanium* & *Louania*. Ab Aimoino Monacho inter Belgarum vrbes inclytas & famoſas nominatur *Mettis*, *quæ & MEDIOMATRICVM*. Vita Ludouici Pij de Rege Lothario eius filio: *Voſagum per Mauri Monaſterium tranſijt,& MEDIOMATRICVM,quæ altero nomine* METIS *vocatur, peruenit.* Regino de Ludouico Pio in inſulâ Rheni iuxta Ingelheim vitâ functo: *Inde* MEDIOMATRICVM *deportatus,in Baſilicâ* L.1.c.5. Ad an. 833. Ad an. 840.

Ad an. 865. *S. Arnulphi honorabiliter sepulturæ mandatur.* Annales Metenses de Coloniensi & Treuirensi Archiepiscopis: *Libellum obtulerunt, in quo continebantur gesta synodalia, quæ* MEDIOMATRICO *& Aquis ab eis statuta fuerant.* Annales ijdem de Normannis: *Ciuitatem Treuirorum flammis exurentes,* MEDIOMATRICO *dirigunt aciem.* Regino iterùm: *Compositis in Orientali Franciâ rebus, Rex* MEDIOMATRICVM *venit.*

Ad an. 882. Ad an. 905.

Apud Meuriss. p. 151. Vetus membrana Hilariaci, scripta anno DCC. XXXIV. *Sigibaldus* MEDIOMATRICAE *Metropolis Antistes.* Charta Gorziensis anni DCCC. XLIX. iam à nobis adducta: *Drogo gratiâ Dei* MEDIOMATRICAE *Vrbis Ecclesiæ Archiepiscopus, & Sacri Palatij primus Capellanus.* Lotharius Imperator in chartâ anni DCCC. LV. vbi loquitur Meuriss. p. 271. de Monasterio S. Arnulphi: *Quod est constructum haud longè à mœnibus* MEDIOMATRICAE *vrbis.* Chronicum manuscriptum S. Trudonis: P. 2. l. 3. c. 7. *Anno Domini* DCCCC. XLIV. *Adelbero* MEDIOMATRICAE *Sedis Episcopus, onus prælaturæ huius Monasterij assumens, Abbas efficitur.* Wibertus in Vitâ S. Leonis PP. IX. vbi agit de Adelberone, qui deinde Anno 1046. fuit tertius eius nominis Metensium Episcopus: *Qui posteà ad Antistitium* MEDIOMATRICAE *vrbis voto cleri & plebis magis quàm suo assumptus.* Charta anni M. LXV. ex Archiuo sancti Trudonis: Miræus Donat. piar. c. 55. *Domnus Theodoricus* MEDIOMATRICAE *Sedis Episcopus in Cœnobio S. Trudonis per aliquot dies moratus.*

In Itiner. p. 408. Ad hæc audiendus Zurita, vbi Antonini Augusti isthæc verba, *Ad statuas, in medio Alisca,* sic interpretatur: *Hoc titulo quid Auctor indicet ex his verbis* IN MEDIO, *satis apparet; id est,* IN MEDIO ITINERE, *ex vnâ ad alteram mansionem, insignem aliquam relinqui stationem.* Sequiori æuo intra montium Vogesi claustra surrexit Monasterium, Brouuerus ad an. 768. *quod* MEDIANVM *appellari placuit, quia inter duo non obscuri nominis alia staret* MEDIVM, *alterum Senoniense, alterum Deodatense.* Pari ratione, propterea quòd Metis ciuitas media via erat à Matricâ ad Tullum Leucorum, dicta est *Mediomatrica.* Quia ergo Matricam sic habemus in Austrasiâ, vbi Ludouicus Pius Pipinum filium Thietberti Comitis Matricensis filiæ iunxit; non est quod huius Comitatum Matricensem in Normanniâ inuestigemus. Adieci, frequentem tunc fuisse in Austrasiâ Theuberti siue Thietberti appellationem; quod stabilitur Euæ Comitissæ Caluomontensis chartâ anni Chesne prob. Lux. pag. 4. CM. LXIII. quæ firmata est *signo Friderici Ducis,* SIGNO THIEBERTI *Palatini Comitis,* & aliorum.

Effertur Matrica nostra Teutonicè MAKEREN, hoc est *opus;* cui appellationi respondet Latinum *Matrica,* hoc est structum ex materiâ opus. Sic autem definitur materia in veteribus Glossis verborum Iuris:

Iuris: Ματέρια τὰ εἰς οἰκοδομὴν ἢ ὑπόρτωσιν ἀναγκαῖα ξύλα: *Ad ædificandum vel substruendum necessaria ligna.* Nam quod *comburendi causâ paratum est*, materiæ nomine non comprehenditur. L. 55. D. de Legat. 3 Atque à materiâ dictus est *Materiarius*. Plautus in milite: *Si non nos* MATERIARIVS *remoratur, quo quidem opus est, citò erit parata nauis.* A materiâ item dicta est *Matrica*, & *Matricarius*; *Matricula*, & *Matricularius.* Glossæ Basilicæ: Ματρίκιον ἡ ἀναγραφὴ τῶν στρατιωτῶν: *Matricula index militum.* Quia nempe Catalogus ille fiebat in libro, siue cortice arboris, tenuiore ligni materiâ, diminutè dicebatur *Matricula.* Oppottunè Cedtenus: *Liber & codex idem habentur. Propriè autem codex truncum significat, liber corticem. Eadem* MATRICVLA (Ματρίκιον) *nuncupantur: &* MATRICARII, *qui ligna conficiunt.* In Comp. Histor. Ita vettit Xylander. Extenditut tamen (docente Vossio) *Matricarij* significatio ad *Materiarios*, De Vitijs sermonis. siue Fabros quoscumque, qui tractant materiam duram, opetibusque omnibus idoneam, vt lignum, fetrum, æs, saxa, lapides, & similia. Cui explicationi Plinius fauet, vbi *Dædalum* tradit *inuenisse* MATERIARVM *fabricam, & in eâ serram, asciam, perpendiculum, terebram*; L. 7. c. 56. quæ sunt fabrilia materiæ durioris instrumenta. Fauet quoque Imperatoris Nouella XIII. de Prætoribus populi: *Assistunt autem eis* (in incendijs) *& viceni milites, & triceni matricarij:* illi nempe ad arcendos fures, isti verò vt fabrilibus instrumentis, seu ferreis, seu ligneis, agant quæ sunt necessaria.

Vt ergo *Materiarij* dicti sunt à *materiâ*; *Matricularij* à *matriculâ*; sic & *Matricarij* à *matricâ*, id est, *ab opere*, quod ipsi perficiebant. Et quemadmodum *Fabri* opus dictum est *fabrica*; sic & *Matricarij matrica*; maximè cùm tot occurrant in Geographiâ *Matricæ*, quæ sunt structa per architectos iussu Principum Castella, Burgi, Prætoria. Vnde vt à *fabricâ* factum est *Fabricensis*; sic etiam à *matricâ Matricensis.*

Ceterùm Matricam nostram opus fuisse Romanum arx probat, quæ in monte apud *Makeren* ruinosa extat, vbi numismata æternis Cæsarum factis impressa effodiuntur: & profectò mihi non est dubium, Thietberti Comitis *Matricam* accenseri debere villis, de quibus Ausonius suppressis nominibus agit, & ex illis vnam sic describit:

Illa tenens COLLEM, *qui pluribus imminet* AMNI, In Mosellâ, versu 324.
Vsurpat faciles per culta, per aspera visus;
Vtque suis fruitur diues SPECVLATIO *terris:*
Quin etiam RIGVIS *humili pede condita* PRATIS,
Compensat CELSI *bona naturalia* MONTIS:

SVBLIMIQ; *minans irrumpit in æthera* TECTO,

Ostendens ALTAM, *Pharos vt Memphytica*, TVRRIM.

Hic planè depingitur *Matrica nostra*, ad cuius pedem rigua prata longè porriguntur, in quibus situm est hodiernum *Makeren*, riuulo ex monte delapso præterfluente oppidum. Nec in toto inferiori Mosellâ, quem maximè Ausonius descripsit, vllus est locus vbi collis & mons tanta ad pedem prata habeat, eaque irrigua, sicut apud istud *Makeren*.

In Ann. Treuir. At ne quis sententiæ meæ diffidat, Mosellæ cursum in illo tractu sic descripsit Brouuerus: *Mosella maiore iam aquarum pabulo lætus, & per agri fertilissimi prata diffusior, vbi iuxta Reiseburgum Ornum recepit, Theodonis villam versus tenet impetum: quod oppidum Caroli Magni commoratione & Regum conuentibus est celebre. Hinc in Orientem ferè spectans, eâdem facie* REGIS MACHRAM [Conngsmakeren] *peruenit; & varijs inde ambagibus Circium oppidum, mox agros fructuosos, montesque vitiferos hinc & inde lætificans, non sine nemorum vmbris adit* COMITIS MACHRAM [Greuenmakeren:] *atque ita cursu in Solstitialem orientem posthac abducto, surgentium iam inde montium crepidine magis incipit premi.*

Cononem Treuirorum Archiepiscopum imitatus est Brouuerus, qui in *Chronico Treuirensi*, quod vulgò *Cononis* vocant, ante annos ferè CCC, *Matricam* nostram nominauit MACRAM. Alibi ostendi locorum vocabula, quæ Galli breuiabant, Latinos produxisse; vnde ex *macra* factum est *Matrica*; vt ex *maltra* (genus est mensuræ frumentariæ) *maltera:* quod legitur apud Scriptores rerum Germanicarum ab Vrstitio editos. Sic etiam in Mosellæ tractu *Alcia* fluuius in chartis Latinis vocatur *Alsoncia*; & ab Ausonio *Alizontia*: qui etiam Vates *Sarram* & *Dronum* Latino more extendens, *Sarauum* dixit & *Drahonum*.

Matrica porrò nostra bellis olim diruta, à Thietberto Comite ad habitandum instaurata, nuncupata est Greuenmakeren/ hoc est *Comitis Matrica*: vti in eodem tractu Konins makeren/ siue *Regis Matrica*, nomen inde habet, quòd à Ioanne Bohemiæ Rege, Luxemburgi Comite, muris cincta fuerit: quemadmodum etiam non longè à Luxemburgo villa Greuenscheuur in Documentis Clarifontis Cœnobij Virginum Cisterciensium prope Aralunum vocatur *Grangia Comitissæ*, eò quòd Ermesindis, mater Henrici Blondelli Comitis Luxemburgij, eam villam construxerit.

In quo porrò latè patentis Arduennæ tractu sita fuerit *Matrica nostra*, docemur à Dagoberto Rege, cuius hæc sunt verba in chartâ

Codicis

Codicis Monasterij de Horreo, datâ Treuiris anno Regni eius secundo: *Comperiat ergo omnium Sanctæ Dei Ecclesiæ fidelium præsentium & futurorum industria, quia rogatu dilectæ coniugis nostræ* NANTILDIS, *in Monasterio in Treuericâ valle, in honore Sanctæ Dei Genitricis ab* IRMINA *filiâ nostrâ constructo, & Sanctimonialium coadunatione decorato, ex rebus proprietatis nostræ, in pago Muslense; in* MARCA *Burense, has villas*, MACHARA, *Corniche*, *Baldebrunæo*, *Hildanescheim*, *Walcheim*, *Speia*, *Brunneche*, *cum ceteris cultis & incultis*, &c. *legali auctoritate contradimus*, &c. Vt gemmis nubeculæ quædam interueniunt, quæ splendorem fuscant; sic & chartæ huic regiæ vitium est, quod eius nitorem lædit: vbi enim scribitur, *in Marca Burense*, planè mendum amanuensis videtur, legendumque *Bedense*. Etenim qui Macharæ adiacent alij pagi sunt isti, *Moslensis*, *Waldelesinganus*, *Mettingowensis*, *Eifflensis*, qui ad *Burense* vocabulum non possunt referri. Præterea ex chartis antiquis *Dundeba* (Luxemburgum inter & Macharam, à quâ distat leucâ horariâ) erat in Comitatu Bedensi. In Moslensi verò pago, leucâ similiter vnâ supra Macharam, sita est *Warmeringa*. In eodem pago *Bilacus*, dimidiâ leucâ Macharam infra. Ex quibus optimè infertur, Bedensem pagum prope Macharam Moslensi pago insertum fuisse; adeoque *Macharam* fuisse tractus illius *Marcam*, vt insinuat Rex Dagobertus. *Marca* enim, siue *Marcha*, erat limes, seu finis cuiusque ditionis & Prouinciæ, cui *Comes Marcæ*, *Marchio*, siue *Marchisus* præpositus erat. Vnde colligitur, Thierbertum non fuisse modò Arduennæ Comitem, sed etiam Matricæ incolam, & limitis ad Mosellam Marchisum, cum iure indicendæ vigiliæ; & ex illâ habitatione cognominatum fuisse *Comitem Matricensem*: vti in Legibus Neapolitanis memoratur *castrum, vnde Baronia, vel Comitatus, nomen assumpsit*. Ad illam porrò Thietberti Marcam iuuat quòd de Matricâ nostrâ Ausonius cecinit: L.3.tit.14. lege 1.

Ostendens ALTAM, *Pharos vt Memphytica*, TVRRIM.

Illam turrim Ægyptiam sic descripsit Plinius: *Magnificatur &* ALTA TVRRIS *à Rege facta in Insulâ Pharo, portum obtinente Alexandriæ, quam constitisse octingentis talentis tradunt; magno animo, ne quid omittamus, Ptolomæi Regis, quòd in eâ permiserit Sostrati Gnidij Architecti structuræ ipsius nomen inscribi. Vsus eius nocturno nauium cursui ignes ostendere ad prænuntianda vada, portusque introitum*. Turris Matricæ nostræ alta, quam Memphyticæ comparat Ausonius, haud absimilis erat specula, ex quâ statarij excubitores ad loci custodiam & limitis tutelam aduigilabant. L.36.c.12.

LAM-

LAMPAS V.

Matrica Thietberti Comitis sita erat ad viam militarem, quæ à Diuoduro seu Mediomatricâ Treuiros tendit.

L.3. c.10. INTER Vrbis admiranda recenset ex Dionysio Lipsius *viarum munitiones*, quæ totam Imperij superficiem vt ramosi riuorum discursus describebant: vsus erat ad militum iter, *ne ambulantes recederent à signis*. Ad illas autem D. Ambros. in Psalmos. vias sitæ erant ciuitates, oppida, villæ, prætoria, in quibus *commeatuum parata sibi subsidia milites inuenirent, donec ad locum peruenissent, vbi fessis exercitibus requies ministrabatur*.

Dixi Matricam Thietberti Comitis sitam fuisse ad viam militarem, quæ à Mediomatricâ Treuiros ducit; quod cùm inficietur Dominicus, Pag.173. operæ pretium est iterùm examinare, *Matrica* nostra *si quâ potestur inuestigari* VIA, vt loquitur Pacuuius.

Cluuerius in præf. de Geogr. antiquâ. Itineraria duo, quæ habemus, Antonini & Peutingeri, mutila sunt, manca & detorta: nam præterquam quod valdè varia sunt in designandis locorum distantijs exemplaria; multa in illis omittuntur itinera, quæ etiamnum extant: pleræque mansiones, vici, villæ, castella in vno reperiuntur, quæ absunt ab alio. Cùm enim, Vegetio tradente, L.1. c.9. *militari gradu viginti millia passuum horis quinque dumtaxat æstiuis conficienda essent*; vbi longius erat iter inter duas ciuitates, necessariæ erant intermediæ stationes & mansiones, in quibus milites quiescerent, cibo se reficerent, & pernoctarent. Profectò quamuis olim æstiuæ horæ diei naturalis longiores hybernis essent; quinis tamen miles armis sarcinisque onustus, & lentè gradiens, vicies mille passus conficere non poterat. Intelligendum ergo illud iter à Vegetio indicatum, vbi celeritate opus erat; vt dum Cæsar, periclitante M. Cicerone, cùm M. Crassus horâ diei tertiâ aduenisset, Lib. 5. Com. *eo die circiter viginti millia passuum progressus est*. Hodie propter impedimenta, carros, & maiora ex ære tormenta, exercitus Regij tot millia passuum vno die conficere non possunt.

In medio foro Bagaci Neruiorum (oppidum est Hannoniæ *Bauay*) superest columna milliaria, ex quâ septem viæ Romanorum militares (alij octo numerant) oriuntur: Prima tendit Tornacum, & inde dispertita Taruanam, Gessoriacum, & Castellum Morinorum; Secunda Cameracum, & inde Samarobrinam Ambianorum; Tertia Suessiones; Quarta Durocortorum Rhemorum; Quinta Augustam

Treuirorum; Sexta Aduagam Tungrorum, & inde Mosæ Traiectum; Septima Insulam Batauorum. Nihilominùs in Itinerario Antonini prima, secunda & quarta dumtaxat indicantur; quatuor aliæ, quarum hodieque vestigia supersunt, prætermittuntur. In alijs itidem itineribus Antoninus, omissis mansionibus intermedijs, præcipuas tantùm ciuitates collocat. Exemplum è re nostrâ.

A Diuoduro seu Mediomatricâ plures viæ militares Treuiros ducunt: prior ad dextram fluentis Mosellæ fluminis in Itinerario Antonini non extat: sic autem exprimitur in Peutingeri Tabulâ:

AVGVSTA TREVIRORVM. XX.	*Treues.*
RICCIACO. X.	*Ritzich.*
CARAMVSCA. X.	*Accaberg.*
DIVODVRVM MEDIOMATRICORVM. XLII.	*Metz.*

Diuodurum ea est Belgicæ primæ *ciuitas*, quæ à Gregorio Turonensi cognominatur *Metensis*; ab Aduentio Episcopo *vrbs Metica*; ab alijs *Mediomatrica*, & *Metis*, hoc est, *Media* dicitur. Illâ ergo viâ à Treuiris Diuodurum vsque notantur millia passuum LXII. Sed emendat Cluuerius, & in postremo numero pro millibus XLII. reponit XXII. Ego demerem solùm L. cùm à Caramuscâ Diuodurum vsque sint dumtaxat milliaria duodecim Romana. L.2.c.6.7. l.8.c.36. Apud Baron. an. 862.n.30.

Ceterùm duabus leucis infra Theodonis villam, vbi ex aduerso littore *Canera* fluuiolus apud *Kuningsmackeren* in Mosellam influit, mons est dictus ACCABERG; vbi multa rudera & nummi Romani inueniuntur. Per hunc montem vestigia viæ militaris à Ricciaco Metas vsque apparent. Hunc censeam esse *Caramuscam*, siue *Caranuscam* tabulæ Peutingerianæ: conuenit enim stationum ordo, vt Treuiris Ricciacum, inde Caranuscam, hinc Metas pergatur. Fauet similitudo nominis; nam ex *Accarano* facile fit *Caranuscas* præsertim si adsit syllabarum diuortium, vt olim in tabulis Geographicis, & nunc interdum fit. Potuit enim sparsim in antiquioribus scriptum sic fuisse, CARANVS; quæ rudis libellio malè iungens scripserit ACCARANVSCA, cùm scribendum esset ACCARANVS, supple *mons*. Hac admissâ coniecturâ, sic corrigendum esset iter:

AVGVSTA TREVIRORVM. XX.	*Treues.*
RICCIACO. X.	*Ritzich.*
ACCARANVS. X.	*Accaberg.*
DIVODVRVM MEDIOMATRICORVM XII.	*Metz.*

Vt sint in totum à Treuiris Metas vsque, hoc itinere, millia passuum Romana XXXII.

Altera militaris via ad læuam defluentis Mosellæ, à Diuoduro,

siue Mediomatricâ, Treuiros fertur per *Rodemakeren*; vnde ducit ad *Preisch*; tum per planiciem, quæ est inter *Fildorff* & *Dalem*, ad *Hassel*; & supra *Flacsveiler* transiens, per syluosa loca fertur ad *Greuenmacheren*, desinitque in Augustam Treuirorum. Totum illud iter suis ipse oculis lustrauit litteratissimus Societatis IESV Sacerdos *Alexander Wiltheim* Luxemburgensis, & Dalemi obseruauit castrorum vestigia, in quibus numismata, vrnæ, & alia æui Romani monumenta reperiuntur: vt iam negare non possit Dominicus Matricam nostram fuisse ad viam militarem, quæ à Diuoduro seu Mediomatricâ Treueros ducit. In Itinerario tamen Antonini illæ mansiones intermediæ non exprimuntur.

In itinere à Lugduno, capite Germaniarum, Argentoratum.

NOVIOMAGVM. M. P. XXXVII.	*Neumagen.*
TREVEROS. M. P. XIII.	*Treues.*
DIVODVRVM. M. P. XXXIV.	*Metz.*
PONTEM SARVIX. M. P. XXIIII.	*Sarbruch.*
ARGENTORATO. M. P. XXII.	*Strasburg.*

A Treuiris Diuodurum vsque, hoc itinere, numerantur millia passuum XXXIV. quæ ne *pleno* quidem *gradu*, *qui citatior erat*, milites perficere poterant. Erant ergo aliæ in medio mansiones, quas prætermisit Antoninus. illas enim in vijs frequentes fuisse clarè docuit Hilarius Pictauiensis sæculo quarto: *In communibus & terrenis vijs legem meminimus esse in spatijs mensuras, cùm* PASSVVM MILLE *interuallo quadam legis* VIÆ *signa statuuntur; cùm* MANSIONVM REQVIES *disponitur; cùm vsque* AD VRBEM, *refectione* VIANTIVM, *congrua rursum* MANSIONVM *interualla dimensa sunt.*

Veget. loc. cit.

In Psal. 118. c. 5.

In alio itinere, de Pannonijs in Gallias, per mediterranea loca.

ARGENTORATVM. M. P. XXXIX.	*Strasburg.*
TABERNAS. M. P. XIIII.	*Sauerne.*
DECEM PAGOS. M. P. XX.	*Dieuze.*
DIVODVRVM. M. P. XX.	*Metz.*
* * * M. P. XII.	. . . . . .
TREVEROS. M. P. XVI.	*Treues.*

Pag. 53. Sic habet accuratior editio Hieronymi Zuritæ ex Ouetensi vetustissimo exemplari, quod seruatur in Bibliothecâ Regiâ ad S. Laurentium in Escuriaco, cum illâ sine nomine lacunâ, vbi haud dubiè domicilium & statio aliqua insignis erat. Quia porrò totum illud iter breuius, à Diuoduro Treuiros, est millium passuum XXVIII. si demantur sex millia passuum Romana, quæ sunt inter Treuiros & *Makeren*; supererunt inter *Makeren* & *Diuodurum* millia passuum

ſuum XXII. iuſtum iter Romanum à Diuoduro Tullum Leucorum, quod ab Antonino ſic deſcribitur.

In itinere à Durocortoro Diuodurum vſque.

NASIVM. M. P. IX.	*Nancy.*
TVLLVM. M. P. XVI.	*Toul.*
SCARPONNAM. M. P. X.	*Charpaigne.*
DIVODVRVM. M. P. XII.	*Metz.*

Milliaria enim noſtra Romanis non reſpondent. Quandoquidem igitur Diuodurum medio itinere ſitum erat inter Macram Comitis & Tullum Leucorum; iure merito credi debet *Macram* illam fuiſſe *Matricam veterem*, à quâ *Diuodurum* dictum eſt *Medio Matrica*; quemadmodum in Pannoniâ inferiori *Vetuſſalina* ab Antonino ponitur *in Medio-Matricâ*, quia in medio ab aliâ Matricâ itinere conſtituta erat. Neque minor eſt ratio cur *Makeren* ſumatur pro Matricâ Auſtraſiæ, quam *Theten* pro Matricâ Pannoniæ, vt iſtam interpretatur Simlerus. Pancirolus. In Schol. ad Ant. Itiner.

Aliud iter ab Argentorato Diuodurum, quod litteraturæ oſtentatione Dominicus ex Peutingeri tabulâ refert: alia item duo, *à Durocortoro Diuodurum*, quæ ex Antonini Itinerario, ad rem nihil faciunt; cùm Matricam noſtram Treuiros inter & Diuodurum ſitam fuiſſe clarè affirmarim. Ep. 175.

Denique quoniam à *Medio* ortum eſt *Mete* Teutonicum, Latinum *Metis*, & Gallicum *Metz*; non eſt dubium, *Mediomatricam* compoſitam eſſe vocem à *Medio* & *Matrica*; & ab illâ populos *Mediomatricos*, vel *Mediomatrices* cognominatos, non autem ab illis *Mediomatricam*. In ambiguis potior eſt accipienda ſignificatio, reiectâ eius rei imagine, quæ falsâ quadam ſpecie nobis illudit. Itaque ſublato *Madriaci* & *Matricæ* rudi æquiuoco, *Comites Madriacenſes* in Neuſtriâ imaginarij manent; & origo Hugonis Capeti, quam Bouchetus vt veram obtrudit, omnino fabuloſa. ***Quæ decipiunt, nihil habent ſolidi: tenue eſt mendacium; perlucet ſi diligenter inſpexeris.*** Seneca Ep. 79.

LAMPAS VI.

Aliæ Dominici tricæ genealogicæ leui manu dissoluuntur.

I. DE DVOBVS HVGONIBVS CAROLI MAGNI NOTHIS.

QVAMQVAM ostenderim meridianâ luce clarius, Carolo Magno duos fuisse filios naturales nomine *Hugones*; secùs tamen visum aduersario, quòd vnius tantùm ex Reginâ procreati meminerit Eginarthus: sed & alia Auctorem illum alioqui fidum latuêre, quorum nihilominùs certa perspectaque fides: ille siquidem filiam Regis Longobardorum Desiderij, quam matris hortatu vxorem primam duxit Carolus Magnus, & post annum repudiauit, non nominat; quam tamen nuncupatam fuisse *Sibillam* Albericus annotauit. Omisit etiam Eginarthus nomen concubinæ, quod memoriæ non occurrebat; & filiæ, quam ex illâ Carolus habuerat viuente Fastradâ vxore; hoc est, ante annum DCC. XCIV. quo Fastrada obijt. Non ergo mirum, si *Hugonem* Caroli filium, Noualiciensem in Italiâ Monachum & Abbatem, prætermisit, qui natus erat circa an. DCC. LXV. quo Carolus Regio iure nondum imperabat, neque in eius aulâ ipse Eginarthus versabatur.

Pag. 205.

Ad an. 770.

Vrget Dominicus (cuius crebræ catapultæ in me frustrà commeant) & opinioni suæ suffragari ait Vitam ipsius Hugonis, quam datum se spopondit Clariss. Societatis IESV Presbyter Ioan. Bollandus, dum Sanctos XIII. Iunij celebratos prosequtur. Atqui nihil tale pollicitus est veteris sanctimoniæ doctissimus instaurator, qui à me per litteras rogatus, vt Vitam illam, si haberet, mecum communicaret; sic respondit X. mensis Maij huius anni M. DC. XLVIII. *Vitam* HVGONIS *Abbatis filij Caroli Magni nullam habeo, nisi quæ extat Tomo II. Francicorum scriptorum Du Chesne: imò ne nomen quidem illius in vllo Martyrologio ad* XIII. *Iunij extat. Doleo mihi hanc deesse A. D. V. gratificandi opportunitatem.* Illa autem Acta Hugonis, quæ ex Chronico Noualiciensi Chesneus edidit, ad antiquiorem alium Hugonem spectant, quàm qui à Reginâ concubinâ in lucem emissus est: de isto posteriori sic Auctores meminêre. Bedanus Presbyter in Chronico Moissiacensi de Carolo Magno: *Commendauit ei* [Ludouico Pio] *filios suos*, DROGONE, THEVDERICO, ET HVGONE. Nithardus de Ludouico Pio: *Fratres quoque adhuc tenerâ ætate*, DROGONEM, HVGONEM *atque* THEODERICVM *participes mensæ effecit, quos & in palatio*

28. Ian.

Ad an. 813.

Ad an. 815.

latio vnà secum nutriri præcepit: & Bernardo nepoti suo, filio Pipini, Regnum Italiæ concessit: qui quoniam ab eo paulò pòst defecit, capitur, & à Bertmundo, Lugdunensis Prouinciæ Præfecto, luminibus pariter & vitâ priuatur. Hinc autem metuens, ne pòst DICTI FRATRES *populo sollicitatò eadem facerent, ad conuentum publicum eos venire præcepit*, TOTONDIT, *ac per Monasteria sub liberâ custodiâ commendauit.* Iterùm Bedanus de Ludouico Pio: *Fratres suos ex concubinis matribus, id est, Drogonem, Theudericum, &* VGONEM, *quos ei pater commendauerat*, CLERICOS *fieri iussit, & per singula misit Monasteria.* Eginarthus ad annum DCCC. XXII: *Imperator, consilio cum Episcopis & Optimatibus suis habito*, FRATRIBVS SVIS, QVOS INVITOS TONDERI *iussit, reconciliatus est; &* DE HOC FACTO *publicam confessionem fecit, &* POENITENTIAM *egit; quod in eo conuentu, quod eodem anno mense Augusto Attiniaci habuit, in præsentiâ totius populi peregit.* Albericus anno DCCC. XXXV: *Hugo frater Imperatoris factus est Abbas sancti Quintini.* Anno deinde DCCC. XXXVI: *Anno* LVDOVICI *Imperatoris* XXII. *Abbatis* HVGONIS, *fratris eiusdem, anno secundo, eleuatum est corpus sancti Quintini* VIII. *Kal. Nouembris, & optimo loco repositum in præsentiâ Eychardi Nouiomensis, & Simonis Laudunensis, Episcoporum. Siquidem Abbas Fulradus, qui fuit ante dictum Hugonem, Ecclesiam illam in melius renouando dilatauerat.* Tot characteres clarè docent illam tumulationem non factam anno DCCC. XXV. vt ex Auctore incerto, & haud dubiè corrupto, suadere nisus est Dominicus. Annales Bertiniani ad annum DCCC. XXXVIII. de Ludouico Pio: *Inuitante* HVGONE *fratre, & beati Quintini Martyris Monasterij Abbate, eiusdem Martyris festiuitate honorificè alacriterque celebratâ, Attiniacum perueniens, Carolum redeuntem suscepit.* Fuit itaque clericali militiæ adscriptus *Hugo* Reginæ filius anno DCCC. XVII. libertati redditus anno DCCC. XXII. factus Abbas S. Quintini non ante annum DCCC. XXXV. Quidni ergo totis tredecim annis, quibus liberam vitam duxit, inire coniugium potuit, ac deinde vxore orbatus vitam Ecclesiasticam seriò amplecti? Nihil ergo attulit Dominicus, quod de sententiâ me dimoueat.

Ad an. 817.

Pag. 208.

II. DE CHRONICO DIVIONENSI.

OSTENDI, quod nunc seruatur in Monasterio S. Benigni sequioris æui apographum esse mendosum & interpolatum. Nunc eadem quæ à me iam explosa & reiecta sunt, iterùm adfert Dominicus; additq; Patrem Vignerium, Congregationis Oratorij apud S. Maglorium Parisijs Præfectum, palàm agnoscere, Codicem, qui nunc ha- Pag. 192.

betur Diuione, illum eumdem esse quo auus eius Nicolaus vsus est.
Ad an. 887. Nicolaus tamen in Chronico rerum Burgundicarum, & in libello de Nobilitate familiæ Capeticæ, disertè affirmat, *Chronicum Diuionense testari*, HVGONEM *Abbatem* ROBERTI *fratrem fuisse*; *Odonem & Robertum fuisse filios Roberti.* Quibus clarè insinuat in primigenio exemplari, quod ipse videat, scriptum fuisse FRATRIS, non autem FRATRES. Si ergo in Codice, qui nunc Diuioni superest, legitur FRATRES; profectò Pater Vignerius auo suo litteratissimo vel oscitantiæ vitium, vel falsitatis crimen imponit: & quo pacto inde se extricet equidem non video. Chronici apographa apud varios, quæ nobis obijciuntur, quia ex mendoso Diuionensi Codice recèns sunt exscripta, nullam merentur fidem.

III. DE ADELAIDE CONRADI VXORE, MATRE ROBERTI FORTIS.

ADVERSARII nequaquam probarunt, Adelaidem fuisse filiam Ludouici Pij Imp. quam dilucidè ostendimus patrem habuisse Hugonem Burgundiæ Ducem: fingamus tamen illam Ludouico Pio
L. 7. c. 6. edit. vet. genitam fuisse, & sic ratiocinemur. Notant San-Marthani ex Francorum Annalibus, copulatam fuisse Ludouico Pio Ermengardem anno
P. 14. DCC. XCVII. eam verò è viuis excessisse anno DCCC. XVIII. Bouchetus autē legitimas ex illo matrimonio proles recenset hoc ordine:

1. LOTHARIVS *Imp. & Rex Italiæ: qui obijt anno* 855.
2. LVDOVICVS *Rex Germaniæ: qui obijt anno* 877.
3. ADELAIS *vxor Conradi Comitis, deinde Roberti Fortis.*
4. GISLA *vxor Euerardi Ducis Foro-Iuliensis.*
5. ALPAIS *vxor Beggonis Comitis.*
6. ROTRVDIS.
7. HILDEGARDIS *vxor Theodorici Comitis: quæ obijt anno* 857.
8. PIPINVS *Rex Aquitaniæ: qui obijt anno* 838.

Ex istâ serie Ludouicus Pius intra connubij cum Ermengarde annos XXI. octo suscepisset proles, quarum ordine tertia esset Adelais; nata idcircò quam tardissimè, circa annum DCCC. VII. Constat porrò ex Herrico, Adelaidem fuisse vxorem Conradi Comitis,
* Necrolog. S. Germ. Autissiod. qui diem obijt anno * DCCC. LXII. quo anno Adelais vel minimùm (si verus esset ordo natalium à Boucheto seruatus) annum ætatis egisset LV. adeoque secundò nupta Roberto Forti, non potuisset quinque proles ex illo suscepisse, quia concipiendi annos iam pridem excessisset. Sed reuerà Adelais Ludouico Pio genita non est: neque Roberti Fortis vxor, sed mater fuit.

IV. DE

IV. DE ROBERTI FORTIS LIBERIS.

QVIA dixi, Bouchetum Roberto Forti quinque proles assignasse; insurgit Dominicus, meque in hac causâ subdolè versari ait, cùm quatuor dumtaxat liberos Roberto Forti Bouchetus adscripserit. Atqui Bouchetus in suâ tabulâ quinos recensuit, & istos quidem: Pag. 197.

1. ODONEM *Regem.* Pag. 127.
2. ROBERTVM I. *Regem.*
3. HILDEBRANTAM, *Heriberti II. Viromanduæ Comitis vxorem.*
4. *N. Emenoni Comiti Egolismæ nuptam.*
5. RICHILDIM, *Richardi Trecensis coniugem.*

Totidemque numerarunt Boucheti sequaces San-Marthani in postremâ Operis sui editione. Vnde non in me dolus, non fraus, non cauillatio, sed in ipsum Dominicum cadit. L. 11. c. 7.

V. DE BEATRICE ROBERTI I. REGIS VXORE.

AVCTOR Fragmenti de Destructionibus Ecclesiæ Corbeiensis, qui falsò tradit *Robertum I. Regem habuisse sororem Heriberti de Peronâ in coniugio*; quamuis ab Andreâ Chesneo editus fuerit ante Flodoardum, non idcircò sequitur eo antiquiorem fuisse; quippe quem veteres Ecclesiæ suæ destructiones, diu postquam contigerant, verisimile est descripsisse. Et si rectè expendatur postrema eius narratio de Emmone & Godardo Lotharingis, qui post Hunnos Corbeiam occuparunt, præteritum pridem Monasterij statum illic exprimi liquidò apparebit. Cęterùm, in hoc exsoluendo nodo vsus sum auctoritate Flodoardi, æqualis & accuratiScriptoris; cui tantam fidem Baronius tribuit, vt ex eo alios omnes mendacij redarguerit. Pag. 235. Anno 933. n. 1. 954. n. 1.

VI. DE NATALIBVS ERMENGARDIS ET IVDITHÆ IMPERATRICVM.

ATQVE hîc iterùm velim agnoscas, Dominice, me non morosum esse, non imprudentem, non cauillatorem, quibus tu conuitijs me afficis; sed ingenuum & amantem veritatis, quæ odium in me tuum concitauit. Scio Guidonem & Albericum de Ermengarde agentes postponendos Thegano & Auctori Vitæ Ludouici Pij: & idcircò dixi, *non deesse, qui mallent audire Guidonem & Albericum*; non ego ipse malui; sed animi potiùs causâ quàm doctrinæ locutus sum. Neque mirum est hominem non omnia humana nouisse. Pag. 225. & 232.

De Iuditha Auctores meos produxi; eiusdem cum San-Marthanis sententiæ fui; etsi hæreo, & probabile iam existimo Fridericum Vltraie- L. 3. c. 7.

traiectensem ob aliam causam, quàm quòd Iudithæ nuptias reprehenderet, cæsum. Diu enim continuisset iram Iuditha, & feras exprompsisset querelas Fridericus, cùm illa nupserit anno DCCC. XIX. hic anno DCCC.XXXVI. fuerit occisus. At nullum hîc quæstum facis, vir erudite, neque ex parte Ermengardis pro Septimaniæ Ducibus; quandoquidem Childebrandi totum stemma falsum esse demonstraui: neque ex parte Iudithæ; quia si coniugis sui Ludouici Pij consanguinea non fuit, ipsum est quod petebam. Quoad reliqua, Vopiscus in Firmo. tuas ioculatorum cantilenas nihili duco; nec enim, vt olim *Marius Maximus, homo omnium verbosissimus*, mythistoricis voluminibus me implico.

VII. DE ADELAIDE ROBERTI II. REGIS MATRE.

Pag. 236. ECCE quàm leuiter agat nouus sacri Consistorij consiliatius. Hæc sunt Helgaldi verba in Vitâ Roberti Regis, quam Franc. Chesneus edidit: *Fuit Rex Francorum* ROBERTVS *origine natus nobilissimâ, patre Illustri* HVGONE, *matre* ADELAIDE *vocitatâ; quæ adeò bene laudata tanti* FILII *extitit prærogatiua. Eius inclyta progenies, sicut* IPSE *suis sanctis & humillimis asserebat verbis, ab* AVSONIAE *partibus descenderat.* Censet Dominicus originem illam Ausoniam attinere ad In vtrâque editione. ipsum Robertum; quam tamen Helgaldi verba disertè referunt ad eius matrem; quod & ipsi constanter agnouere San-Marthani. Sed pueriliter nugatur nouus Historicus, vbi addit, *ex Roberti Regis relatione colligi, in ipsius familiâ Ansberti & Ferreolorum traditionem nondum periisse; quos quia Romanos (licet Galli fuerint) audierat nuncupatos, ex Ausoniæ siue Italiæ partibus se descendisse bonâ fide suaserit.* Error vnicus fundamentalis noui Consiliarij mentem præcipitat ad hæc effugia, ineptias, deliria. Robertus II. Rex eamdem cum parente Hugone Capeto Saxonicam sortiebatur originem, & sic minimè Romanam, Narbonensem aut Italicam.

VIII. DE WILLELMO NANGIO PERPERAM ADDVCTO ET EXPLICATO.

Pag. 239. HÆc sunt verba Nangij, quæ Dominicus edidit: ERMENGARDIS *verò nupta Comiti Namurciæ, de quâ descendit* BALDVINVS *Comes Hannoniæ; cuius filiam* ISABELLAM *desponsauit* PHILIPPVS *Augustus Rex Francorum, & genuit ex eâ* LVDOVICVM *Regem, quem dicimus* ETIAM HOC MODO *descendisse de progenie Caroli Magni.* Hic me bonâ fide non agere admurmurat vir alioqui de litteris

teris benè meritus, cùm ex Nangio tradidi, *Isabellæ Hannoniæ coniugio cum Ludouico VIII.* (dixi cum Philippo Secundo) *Regnum Francorum ad progeniem Caroli Magni rediisse.* Sed contrà haud sincerâ fide mecum agit, cùm illi Nangij loco duos alios subiecerim, qui idipsum clarè affirmant. Prior est eiusmodi: *In hoc ergo* [Ludouico VIII.] REDIIT REGNVM *ad stirpem* CAROLI MAGNI *Imperatoris, de quâ originem ex parte matris dignoscitur contraxisse.* Alter verò: *Per quem Ludouicum VIII. qui fuit pater S. Ludouici Regis, constat* REGNVM *Francorum* REDVCTVM *ad progeniem Caroli Magni.* Quod autem attinet ad clausulam, *etiam hoc modo*, quâ Nangium vsum Dominicus ait, vt ostenderet Imperatoris Magni genus ad Ludouicum Regem plutibus alijs ramis peruenisse; profectò apud Nangium nullus alius occurrit Carolini sanguinis in Reges Capetinos ductus, præter eum, quem à Mathilde (quam Ludouici iunioris Imperatoris filiam facit) in ipsum Hugonem Capetum deriuat; sed falsò, vt fusè docui in Vindicijs Hispanicis capite secundo, & Lumine genealogico decimo quarto. Vind. Hisp. p. 34. In Chron. ad an. 987.

Ceterùm vbi consequenter Nangius adfert vaticinium SS. Walerici & Richarij in fauorem Capetinæ stirpis, hæcce verba ad Hugonem Magnum Sanctis adscribit: *Pource que tu as fait nostre requeste, nous te faisons à sçauoir, que ta generation regnera au Royaume de France iusques à sept generations.* Ita legitur in Chronico MS. quod ipsemet Nangius se ex Latino in Gallicum profitetur conuertisse: vnde colligitur editioni Latinæ fraudulenter adiectum, *id est in perpetuum.* Seruatur Bruxellæ in Biblioth. Regiâ.

Reliquæ Dominici tricæ soluuntur ex fabuloso Childebrandi stemmate, quod passim obtrudit, à nobis funditus destructo; ex Adalelmi, Odonis Regis auunculi, fictitio stemmate, in quo Robertum Fortem à Thietberto Matricensi Comite falsò deduxit; denique ex alijs plerisque mythistoricis, & æquiuocis, ex quibus, vir aliàs ingeniosus, friuolas adeò conclusiones passim elicuit, vt confutari singillatim haud mereantur: neque otium suppetit, vt omnibus eius vlceribus medicinam adhibeamus,

LAMPAS VII.

Ortus PHILIPPI IV. *Regis Catholici à* CAROLO MAGNO *per Mathildem & Albradam,* LVDOVICI IV. *Regis filias.*

Pag. 247. VT præcelsas splendidasque Regum nostrorum origines inimico animo eleuaret Dominicus, scripsit, Austriacorum Principum à Carolo Magno per feminas deductum genus commune esse cum omnibus Germaniæ Principibus, quos Auctor Stemmatis Lantgrauiorum Thuringiæ affirmat ortum duxisse à genere Carolorum. Sed auctoritatem absolutè non meretur Anonymus XIII. sæculi Scriptor, qui in Historiæ suæ vestibulo caput stemmatis Thuringici constituit *quemdam Gisilæ consanguineum* (sic de illo dubiè loquitur) *de genere Caroli & Ludouici, nomine Ludouicum cum barbâ:* cuius in hunc modum meminit alter incertus æquè ac barbarus, qui sæculo XV. historiam suam absoluit: *Anno Domini* M. XV. CONRADVS *Francigena, quidam Dux Francorum, Imperator, habebat duos consanguineos, scilicet* HVGONEM, *&* LVDOVICVM *fratrem suum, de stirpe Regum Franciæ progeniti, & multùm pecuniosi.* Quem ergo prior fecit consanguineum Giselæ, Conradi Salici vxoris, alter eiusdem Conradi affirmauit consanguineum.

Editus à Ioanne Pistorio.

Historia Erphesf. cap. 11.

Subiunxit deinde Anonymus ille musteus à Dominico laudatus hasce fabulas: CONRADVS *Imperator, Salicus dictus, genus duxit à nobilibus Romanorum, scilicet ab Æneâ, & posteris suis: &. vxor eius* GISELA *originem habuit à nobilibus Francorum, & à Priamo Troiano: vnde factum est, vt* HENRICVS *filius eorum, dictus Niger, tertius Rex, & secundus Imperator, omnem illam nobilitatem, scilicet Romanorum & Troianorum, in se haberet, & omnes posteri eius.* Verum equidem est, Giselam Imperatricem à Carolo Magno prosapiam duxisse, & plerosque per illam Europæ Principes; sed præcipuè, & cum natalium prærogatiuâ, nostros Burgundiæ & Flandriæ Comites, Duces Burgundiæ, Austriacosque Reges & Imperatores, vt clarè ostendi in Vindicijs Hispanicis.

Cap. 10.

Est præterea certo certius, sanguinem Carolinum in plerosque Germaniæ Principes à RVDOLPHO I. Cæsare Habsburgiensi deriuatum; quippe qui quatuor Imperij VII. Viris totidem filias matrimonio iunxit; GVTAM Wencessao Regi Bohemiæ; MECHTILDIM Ludouico Palatino; AGNETEM Alberto Saxoni; HEDVIGIM Othoni Brandeburgio; per quas præclarus Caroli sanguis in alios S.R.I. Principes labentibus sæculis per connubia copiosè diffusus.

Albertus Argentin. in Chron.

Nec

Nec negaui Capetinos Reges à Carolo Magno per feminarum coniunctiones legitimè procreatos; (non sic sensi de Hugone Capeto;) sed originis primatum nostris vindicaui. *Est quidem Princeps in* GENERE *monstrando*, inquit Sidonius, PARTIS PATERNÆ *prærogatiua: sed tamen multum est quod debemus &* MATRIBVS: *non enim à nobis aliquid exilius fas est honorari, quòd pondera illarum, quàm quòd istorum semina sumus.* Subiungit deinde Sidonius exemplum ex Virgilio, qui narrat Hetruscos, cùm peregrinum quærerent & externum Ducem, qui aduersus Mezentium exercitum regeret, eligere Pallantem Euandri filium non potuisse, quòd ex materno genere Italus esset, adeoque non peregrinus; *quòd patriæ pars computanda sit & regio materna.* Sunt autem hæc Euandri verba apud Maronem: Lib. 4. Ep. 21.

Gnatum exhortarer, ni mistus MATRE *Sabellâ,* 8. Æneid.
Hinc PARTEM PATRIAE *traheret.*

Alio loco idem Apollinaris ius ad Regna ex matribus sic insinuat:

— *Ricimerem* Car. 2.
In Regnum DVO REGNA *vocant; nam* PATRE *Sueuus,*
A GENETRICE *Getes:*

id est *Gothus*: illum enim P. Diaconus *prosapiâ Gothum* nuncupat. Ostendi pluribus tabulis, PHILIPPVM IV. Regem Catholicum per plerasque ex Carolinâ stirpe proauias; propter ortus primitiuam, ad Regnum Franciæ capessendum iure merito vocari. In Leone Aug.

Quia tamen obiter dixi, me non inuenisse Reges nostros à Mathilde Ludouici Regis, dicti Transmarini, filiâ originem traxisse; lapsus fuit memoriæ paulò auidiùs ad alia propetantis; quandoquidem luculentum ab illâ ortum iam indicaram, & in hunc quidem modum: Lum. Geneal. 14. Vindic. Hispan. c. 10.

10. CAROLVS MAGNVS Imperator: vxor Hildegardis.

11. LVDOVICVS PIVS Imperator: vxor Iuditha.

12. CAROLVS CALVVS Imperator: vxor Ermentrudis.

13. LVDOVICVS BALBVS Rex: vxor Adelheis.

14. CAROLVS SIMPLEX Rex: vxor Otgiua.

15. LVDOVICVS TRANSMARINVS Rex: vxor Gerberga Saxonica.

16. MATHILDIS vxor Conradi Regis Burgundiæ, mater Rodulphi.

17. GERBERGA, siue Guepa, vxor Hermanni Ducis Sueuiæ.

18. GISELA vxor Conradi Salici Imperatoris.

Vide reliquam seriem in Vindicijs Hispanicis paginâ 98.

Albericus ad annum M. XXIV: *Soror autem vltimi* LOTHARII

 Fran-

Francorum Regis, *&* *Ducis* KAROLI, *nomine* MATHILDIS, *post mortem primi mariti*, *Balduini tertij Flandrensis Comitis*, *Regi Burgundiæ* CONRADO *peperit Regem Rodulfum*, *&* *sororem eius* GVEPAM (aliàs Gerbergam) *quæ fuit mater huius* GISELAE. Wippo in Vitâ Conradi Salici: *Dilecta Regis coniux* GISELA, *cui pater erat* HERIMANNVS *Dux Allemaniæ: mater eius* KERBIRGA, *filia* CONRADI *Regis de Burgundiâ fuit: cuius parentes de* CAROLI MAGNI *stirpe processerant*. Rectè dixit Albericus Mathildem Francicam nupsisse Conrado Burgundiæ Regi; sed errauit, dum Balduino tertio Comite Flandriæ marito priùs orbam fecit. Mathildis enim Balduini Flandrensis vidua, filia fuit Hermanni Ducis Saxoniæ, quæ deinde nupsit Godefrido Ardennensi, seu Einhamensi, vt disertè traditur
C.7. & 8. in Chronico Flandriæ Sancti Gisleni, & in Supplemento Sigeberti
Anno 1005. ex MS. Orteliano. Illæ temporis eiusdem Mathildes Historicos in permutationem facilè induxerunt. Nunc de Albradâ Mathildis
Lum. gen. 14. sorore, per quam Reges Hispaniæ à Carolo Magno genus traxisse clarè ostendi.

Progenies Gerbergæ Saxonicæ, filiæ Henrici I. sororis Othonis I. Imperatorum, quæ matrimonio bis copulata fuit.

PRIMVS TORVS GERBERGÆ.

1. GERBERGA vxor Gisleberti Ducis Lotharingiæ.
   - 2. HENRICVS, obijt puer.
   - 2. GERBERGA sponsa Bertholdi Ducis Bauariæ.

SIGEBERTVS anno CM.XXVII: *Henricus Rex, inspectâ industriâ & potentiâ* GISLEBERTI, *filiam suam* GERBERGAM *ei despondet, & eum Lotharingiæ iterùm præficit.*

Albericus anno CM.XLIII: *Ducatum Ducis* GISLEBERTI *dedit*
Lib. 2. *Rex Otho cuidam fideli suo Othoni.* causam Witikindus adfert: *Regioni Lotharienfium præfecit Otho Rex Odonem* (seu Othonem) *Ricuini filium*; *& vt nutriret nepotem suum*, *filium* GISLEBERTI, *nomine* HENRICVM.

Sigebertus eodem anno, sed setiùs: *Vxorem Gisleberti* GERBERGAM, *sororem scilicet Othonis Imperatoris*, LVDOVICVS *Rex duxit vxorem: Filiam verò* GISLEBERTI, *neptem suam* (Reusnerus & Burkens *Gerbergam* nominant) *Imperator* BERTALDO *Duci Bajoariorum despondet.*

L.4. c.15. Luitprandus Ticinensis: *Hoc in tempore* BERTHOLDVS *Bajoariorum*

rum Dux, Arnulphi Ducis frater, vir strenuus, Regis partibus toto fauebat conamine: volens itaque Rex, vt quemadmodum tribulationis præteritæ, ita & lætitiæ præsentis fieret particeps; sequenti die, quanta erga eum Dominus beneficia egerit, nuntijs directis aperuit: cui etiam in augmentum lætitiæ, quoniam coniugali minimè connubio tenebatur, demandauit, ac iuramento promittere fecit, vt si sororem suam, scilicet GISLEBERTI *vxorem, habere posset, eam illi coniugio copularet: quod si minus procederet, ipsius* GISLEBERTI *ex eadem sorore* GENITAM, *quam penes se habuerat,* FERE IAM NVBILEM, *maritali ei coniugio traderet. Quo audito* BERTHOLDVS *immenso est gaudio affectus, elegitque nondum nubilem potiùs* FILIAM *expectare, quàm matrem quæ iam nupserat tollere.*

TORVS ALTER GERBERGÆ.

1. GERBERGA Gisleberti Ducis vidua, Ludouici IV. Regis Franciæ vxor.

1.	2.	3.
2. LOTHARIVS Rex Franciæ natus anno 941.	MATHILDIS Regina Burgundiæ nata 943.	CAROLVS, aliàs Carlomannus, natus anno 945. mortuus puer.
4.	5.	6.
2. ALBRADA in lucem edita an. 947.	LVDOVICVS natus 948. ob. 954.	CAROLVS Dux Lotharingiæ inferioris, & Henricus, gemelli, nati anno 953.

3. ERMENTRVDIS vxor Othonis VVillelmi Burgundiæ Comitis; à quibus Hispaniæ Reges orti sunt.

FLODOARDVS rerum sui temporis sedulus & accuratus Scriptor, anno CM. XXXIX: *Ludouicus Rex in Regnum Lothariense regressus, relictam Gisleberti* GERBERGAM *duxit vxorem, Othonis scilicet Regis sororem.*

Anno CM. XLI: *Ludouico Regi* FILIVS *nascitur*, scilicet Lotharius, qui ei successit in Regno. Primus partus.

Anno CM. XLIII: *Hugo Dux* FILIAM *Regis* [Mathildem] *ex lauacro sancto suscepit.* II.

Anno CM. XLV: *Gerberga Regina filium Lauduni peperit, qui* KAROLVS *ad catechizandum vocatus est.* Obijt puer Rothomagi, datus Normannis obses pro captiui parentis liberatione. III.

Anno CM. XLVIII: *Conradus Dux* FILIAM *Ludouici Regis* [Albradam] *sacro de fonte suscepit.* IV.

Ad finem eiusdem anni: *Nascitur Regi Ludouico* FILIVS, *quem* V.

Præsul Artoldus de sacro fonte suscepit, patris ei nomen imponens. Obijt anno CM. LIV.

VI. Anno CM. LIII: *Gerberga Regina Lauduni geminos est enixa; quorum vnus* KAROLVS, *alter vocatus est.* HENRICVS: *sed Henricus mox post baptismum defunctus est.*

Anno CM. LIV: *Ludouicus Rex morbo confectus diem clausit extremum, sepultusque est apud sanctum Remigium.*

In sex allatis Gerbergæ Reginæ puerperijs duæ dumtaxat filiæ recensentur, quæ nominatim exprimuntur in Supplemento Flodoardi ex Diuionensi exemplari: MATHILDIS *&* ALBERADA *filiæ fuerunt Gerbergæ. De* MATHILDE *processit Rodulphus Rex; de* ALBERADA *Ermentrudis.* Si Albrada fuisset Gerbergæ filia ex priori coniugio, ordine nariuiraris Mathildi præposita fuisset. Eodem modo Genealogia S. Arnulphi Metensis GIRBERCA, *soror Hadwidis, genuit Lotharium Regem Franciæ, & Karolum Ducem,* MATHILDEM, *&* ALBRADAM, *fratres & sorores.* Deinde post nonnulla: ALBRADA *soror Lotharij Regis, Karoli Ducis, & Mathildis, genuit* ERMENDRVDAM: nullâ prorsus prolium Gisleberti Ducis factâ mentione.

L. 2. c. 35. L. 4 c. 14. Rectè igitur Andreas Chesneus in Historiâ Burgundiæ, Albradam fecit Ludouici Regis filiam ex Gerbergâ: nec apertè sententiam mutaui in Historiâ Couciacâ, vbi in hæc verba locutus est:

L. 6. c. 2. *Gertrudis* (Gerbergam dicere voluit) *soror Othonis Magni Imperatoris, & vxor in primo toro Gisleberti Lotharingiæ Ducis; tum in secundo Ludouici Transmarini Franciæ Regis; vnam inter alias filiam habuit nomine* ALBRADAM. Quod tamen addit Chesneus, Albradam Ragenoldo Comiti, qui Rouciacum castrum ædificauerat, matrimonio iunctam fuisse; vt verum quidem fatear, non intelligo; cùm in Historiâ Remensi per Flodoardum sciptâ, & in eius Chronico legatur,

L. 4. c. 30. 35. & 36. *Abbatiam S. Medardi* anno CM. XLIV. *à Ragenoldo deprædatam;* necnon & anno CM. XLVIII. (quo anno Dux Conradus Ludouici Regis filiam Albradam de sacro fonte suscepit) *munitionem super Axonam fluuium, in loco, qui dicitur Rauciacus, ab eodem Ragenoldo Comite ædificatam fuisse.*

Vita Lud. Pij. Possem equidem plures alios Regum nostrorum *à famosissimo Regum* CAROLO femineos ortus in medium proferre; sed sufficit ostendisse illorum præ alijs natalium prærogariuam, siue vt stipiti Carolino proximiores sunt, siue vt à Regibus, qui vltimi sceptro Franciæ potiti sunt, cum ætatis prærogatiuâ, sincerè orirndi: vnicum dumtaxat, quod non leue momentum habet, hîc adijciam.

LAM-

LAMPAS VIII.

Ortus PHILIPPI IV. *Regis Catholici à* CAROLO MAGNO *Imperatore, medijs Comitibus Bononiæ Belgicæ ad fretum Morinorum.*

BONONIA, siue Bolonia, Galliæ Belgicæ ciuitas in Morinis ad fretum Oceani sita, proprios olim Comites habuit, à quibus hunc in modum ortus est PHILIPPVS IV. Rex Catholicus.

1. CAROLVS MAGNVS Imperator: vxor Hildegardis.

2. LVDOVICVS PIVS Imperator:

ex Iudith vxore secundâ:	ex Ermengarde vxore primâ.
3. CAROLVS CALVVS Imperator: vxor Ermentrudis.	3. LOTHARIVS Imperator: vxor Ermengardis.
4. LVDOVICVS BALBVS Rex: vxor Adelheis.	4. LVDOVICVS II. Imper. Rex Italiæ & Prouinciæ: vxor Engelberga.
5. CAROLVS SIMPLEX Rex: vxor Odgiua.	5. ERMENGARDIS vxor Bosonis Prouinciæ Regis.
6. LVDOVICVS TRANSMARINVS Rex: vxor Gerberga.	6. CHVNEGVNDIS vxor N. Comitis Ardennensis.
7. CAROLVS Dux Lotharingiæ inferioris: vxor Bona Ardennensis.	7. GODEFRIDVS CAPTIVVS, Ardennensis, Comes Virdunensis: vxor Mathildis Saxonica.
8. GERBERGA Bruxellensis Comitissa, vxor Lamberti Comitis Louaniensis.	8. GOTHILO MAGNVS Dux Lotharingiæ inferioris: vxor Iunca.
9. MATHILDIS, vxor Eustachij primi Comitis Bononiæ.	9. GODEFRIDVS MAGNVS Dux Lothar. inferioris: vxor Doda.
10. EVSTACHIVS II. Comes Bononiæ: vxor Ida Lotharienfis.	10. IDA, vxor Eustachij II. Comitis Bononiæ.

11. GODEFRIDVS BVLLIONIVS Rex Ierusalem: ob. cœlebs anno 1100.	11. EVSTACHIVS III. Comes Bononiæ: vxor Maria filia Malcolmi R. Scotiæ.	11. BALDVINVS Rex Ierusalem: obijt anno 1118.

12. MATHILDIS I. Comitissa Bononiæ, vxor Stephani Blesensis, Regis Angliæ.

13. MA-

13. MARIA Comitissa Bononiæ, vxor Matthæi, filij Theodorici Comitis Flandriæ.

14. MATHILDIS, vxor Henrici I. Ducis Lothar. & Braban. anno 1179.

15. HENRICVS II. Dux Lothar. & Brab. ob. 1247. vxor Maria Philippi Imp. filia.

16. HENRICVS III. Dux Lothar. & Brab. Comes Bononiæ: vxor Aleydis Burgunda.

17. IOANNES I. Dux Lothar. Brab. & Limburgi: vxor Margareta Flandrica.

18. IOANNES II. Dux Lothar. Brab. & Limburgi: vxor Margareta Anglica.

19. IOANNES III. Dux Lothar. Brab. & Limburgi: vxor Maria Ebroicensis.

20. MARGARETA Antuerpiæ Domina, vxor Ludouici Malani Comit. Flandriæ.

21. MARGARETA Flandriæ Comes, vxor Philippi Audacis Ducis Burgundiæ.

22. IOANNES INTREPIDVS Dux Burgundiæ: vxor Margareta Bauara,

23. PHILIPPVS BONVS Dux Burgundiæ, Comes Bononiæ iure & possessione: vxor Isabella Lusitana.

24. CAROLVS AVDAX Dux Burgundiæ, Comes Bononiæ iure & possessione: vxor Isabella Borbonia.

25. MARIA Burgundiæ Ducissa, vxor Maximiliani I. Imp. Bononiæ Comitatu iniquè spoliata à Lud. XI. Francorum Rege.

26. PHILIPPVS I. Archidux Austriæ Rex Hispaniæ: vxor Ioanna Regum Catholicorum filia.

27. CAROLVS V. Imp. Rex Hisp. vxor Isabella Lusitana.

28. PHILIPPVS II. Rex Hisp. vxor Anna Austriaca.

29. PHILIPPVS III. Rex Hisp. vxor Margareta Austriaca.

30. PHILIPPVS IV. Rex Catholicus, iustus heres stirpis Bononiensis, & gloriæ Ierosolymorum Regum.

Proba-

Probatur origo Comitum Bononiæ à CAROLO MAGNO *Imperatore.*

ORDERICVS Vitalis de Eustachio II. Consule seu Comite Bononiensi, Godefridi Bullionij patre: *Erat idem Comes magnæ nobilitatis*, *ex* PROSAPIA *scilicet* KAROLI MAGNI, *Francorum strenuissimi Regis : erat quoque magnæ potestatis*, *vtpote sublimis Princeps trium Comitatuum*, *Boloniensis*, *Guisnensis*, *& Taruanensis.* Lib. 4. Ad an. 1067.

Idem de Godefrido Bullionio: *De constituendo ibi Regem* [Ierosolymis] *consiliati sunt; & octauo die post captam vrbem*, *communi consilio* GODEFRIDVM *Ducem in Regem elegerunt. Erat autem* VIR REGII SANGVINIS, *à proauis Christianæ professionis.* Lib. 9. p. 756.

Idem de Balduino Bullionij fratre germano: *Erat enim idem miles staturâ procerus*, *pulcher & magnanimus*, *scientiâ litterarum præditus*, *multimodâque probitate & honestate præclarus*, *eximiâ quoque nobilitate*, *vtpote* DE PROSAPIA KAROLI MAGNI *Imperatoris.* Lib. 9. Ad an. 1098.

Baldricus Dolensis Archiepiscopus de electione Godefridi in Regem: GODEFRIDVM *Ducem eligamus*, *quem huic ciuitati subrogatum præficiamus : est enim (vt omnes nouimus)* VIR REGII SANGVINIS, *à proauis Christianæ professionis.* Lib. 4.

Genealogia S. Arnulphi Metensis: MATHILDIS, *filia* GERBERGAE, *genuit* EVSTACHIVM *Comitem Bononiensem. Eustachius Comes genuit* BALDVINVM *Regem Ierusalem*, GOTFRIDVM *Ducem*, *& post Regem Ierusalem*, *ex* IDA. *Ad an. 1099.

Paternum à Carolo Magno Godefridi Bullionij ortum per Mathildem, Gerbergæ Bruxellensis Comitissæ filiam, sic etiam indicauit * Albericus: *Dux* GODEFRIDVS *in Regem electus*, *filius fuit Comitis* EVSTACII *Bononiensis*, *qui per maternum genus ad* MAGNI KAROLI LINEAM *spectabat.* Gerbergam autem Ermengarde natu maiorem fuisse claré docet antiquus Scriptor Niuellensis: HENRICO *apud Tornacum occiso*, *successit in Principatu Brabantiæ frater eius* GODEFRIDVS *cum barbâ*, *princeps excellentissimus*, QVI PRIMOGENITA *obtinens stirpis* CAROLI MAGNI, *industriâ suâ meruit institui in Ducatu Lotharingiæ.* Godefridus Barbatus Gerbergæ Bruxellensis Comitissæ pronepos erat. Vnde [a] Petrus Diuæus, [b] Ioannes Molanus, [c] Pontus Heurerus, [d] Andreas Chesneus, [e] San-Marthani fratres, & [f] Cantercellus Faber, Ermengardi Gerbergam meritò præposuêre.

[a] Lib. 6. [b] In Sacra mil. c. 38. [c] Lib. 2. Rer. Burg. & in Gen. Brab. [d] Lib. 2. Burg. c. 33. & Mont-mor. p. 121. [e] Lib. 4. cap. 9. [f] Lib. 1. Consid. p. 142. & 165.

De matre Godefridi Bullionij sic loquitur Andreas Chesneus: IDE *de Lorraine sa mere auoit eu pour grande ayeulle paternelle* CHVNEGONDE, In præf. Histor. Drocensis.

GONDE, *fille de Madame* ERMENGARDE *de France; dont le pere estoit le Roy* LOVYS, *arriere filz de Charle Magne.*

An. 1079. Itaque Guido Basochius verè scripsit: *Fuit autem* GODEFRIDVS *Dux religiosus vir, & in omni vitâ suâ commendabilis & Deo placens; virtute verò & exercitio militari omnium iudicio singularis;* AB VTROQVE PARENTE *de antiquâ* KAROLI MAGNI LINEA *trahens originem, & cui verè plurimus inerat* KAROLVS *tam sanguine quàm mente.*

Albericus ad annum M. C: *Hæc autem Regina Scotorum Malcolmo peperit tres filios Reges, Edgarum, Alexandrum, & Dauid patrem Henrici; & duas sorores eorum, Mathildem prædictam Anglorum Reginam, &* MARIAM, *quam habuit* COMES BONONIAE, *frater Ducis Godefridi*, EVSTACHIVS.

In Genealogijs. Balduinus de Auennis: GERBERGA *verò filia* KAROLI, *fratris Lotharij, peperit* HENRICVM *seniorem de Bruxella. Et hic* HENRICVS *genuit Henricum, Lambertum, &* MATHILDEM, *quæ Comiti de Bolonia* EVSTACHIO *peperit* EVSTACHIVM *& Lambertum.* EVSTACHIVS *verò ex* IDA, *filia Godefridi Ducis Lotharingiæ, genuit* GODEFRIDVM *de Bullonio, posteà Regem Ierusalem; &* EVSTACHIVM, *qui de filia Regis Scotiæ* MARIA *genuit* MATHILDEM, *quæ* STEPHANO *filio Stephani Comitis Blesensis peperit* MARIAM. *Ex hac autem* MARIA, *postquam monialis facta est & Abbatissa, propter defectum heredum Boloniensium, genuit* MATHAEVS, *frater Philippi Comitis Flandriæ, duas filias; & reuersa est vxor sua dicta* MARIA *ad suum Monasterium.*

Idem Balduinus alio loco: *Hic igitur* GODEFRIDVS (Dux Lotharingiæ & Brabantiæ) *postquam Ducatum tenuerat* XLVII. *annis, mortuus est anno Domini* M. C. X C. *cui successit filius eius* HENRICVS. *Albertus factus clericus, & posteà Leodiensis Episcopus, occisus est iuxta ciuitatem Remensem.* HENRICVS *itaque Dux vxorem duxit* MATHILDEM, *filiam Comitis Boloniensis* MATTHAEI, *Philippi Comitis Flandriæ germani; ex quâ genuit duos filios, & tres filias. Primogeniti nomen* HENRICVS, *alterius Godefridus. Filiarum primogenita* MARIA *Imperatori nupsit* OTTONI; *secunda nomine* AELIDIS *Comiti Aluerniæ* GVILLELMO; *tertia nomine* MATHILDIS *Comiti Hollandiæ Florentio, strenuo militi pro tempore suo: qui iuuenis mortuus est in torneamento apud Bouos.*

LAM-

LAMPAS IX.

Quæritur an EVSTACHIVS II. *Comes Boloniæ ex* IDA *vxore tres dumtaxat filios genuerit, an verò quatuor.*

Ternarius filiorum numerus probatur: Primò, ex Actis publicis.

PRIMA charta pro Ecclesiâ S.Petri Bulloniensis: *Ego* GODEFRIDVS, *legitimus successor & heres Ducis* GODEFRIDI *Barbati, filijque eius potentissimi, & iustissimi Ducis* GODEFRIDI *avunculi mei*, &c. *hanc meam intentionem cùm retulissem matri meæ* IDAE, *prædicti Ducis filiæ, &* FRATRIBVS MEIS, BALDVINO & EVSTATHIO, &c. *Actum publicè Bulioni anno Dominicæ incarnationis* M. XCIV. *indict*. II. Miræus in Notitiâ cap.116. Anno 1094.

II. Pro Monasterio Affligemiensi: *Ego* IDA, *Boloniensis Comitissa, humilis Christi ancilla, notum fieri cupio*, &c. *Igitur in alodio meo & villâ, quæ vocatur Genapia, pro salute animæ meæ, patris quoque mei Ducis* GODEFRIDI, *& Comitis* EVSTATHII *Domini mei, Ecclesiam, cum decimis & vniuersis eius reditibus, perpetuo iure tenendam dedi supradictis Fratribus, in idipsum* FILIIS MEIS, GODEFRIDO, EVSTATHIO, & BALDVINO, *mihi cooperantibus*, &c. *Factum est autem hoc anno* M. XCVI. *indict*. IV. *anno profectionis Christianorum contra Paganos Ierusalem.* Cap.119. Anno 1096.

III. Pro Monasterio S.Bertini in Artesiâ : *Ego* IDA, *Boloniensium Dei gratiâ Comitissa, notifico tam futuris quàm præsentibus quibuslibet, quòd ob salutem animæ meæ, nec non pro animâ Domini mei Comitis* EVSTATHII, *& pro incolumitate filiorum meorum*, EVSTATHII, GODEFRIDI, *&* BALDVINI *(qui contra Paganorum incursus ex præcepto Apostolico Hierosolymam profecti sunt) omnes consuetudines, & Comitatum, & quidquid ad me pertinebat de terrâ, quam Ondigiz & Berewoldus Deo & S.Bertino ad eleëmosynam pauperum tradiderunt, dono Lamberto Abbati*, &c. *Actum in Villâ Merck anno Domin. incarn.* M. XCVIII. *indictione primâ.* In Cod. donat. c.70. Anno 1098.

IV. Pro Bertinianis iterùm: *Ego* EVSTATHIVS, *Dei gratiâ Boloniensis Comes, notum facio tam futuris quàm præsentibus quibuslibet, ad salutem animæ meæ, nec non per omnia patris mei Comitis* EVSTATHII, *matrisque meæ* IDAE *Comitissæ, & fratrum meorum* GODEFRIDI *Hierosolymitani Regis, atque* BALDVINI, *qui ei in Regno successit, terram* Cap.75.

quam beatus Bertinus infra ministerium de Merck pertinet,&c. Huius autem libertatis concessio facta est à me EVSTATHIO *apud Capellam, post*
Anno 1122. *reditum meum ab Hierosolymis anno* XX. *Dominicæ autem incarnationis* M. C. XXII. *indict.* XV.

Totis illis viginti octo annis, ab anno nempe M. XCIV. ad M. C. XXII. trium dumtaxat Eustathij & Idæ filiorum mentio fit in antiquis instrumentis, quibus derogari fidem nemo cordatus velit.

Probatur II. ex tribus Vitis sanctæ Idæ, Bononiensis Comitissæ, XIII. *Aprilis.*

Ex Hagiologio Rubeæ vallis p. 1. EX prioris capite primo: *Fuit quædam virgo nobilissimâ exorta prosapiâ, insignis adolescentula nomine* IDA, *cuius pater, nomine* GODEFRIDVS, *primus apud Imperatorem extitit, & Comes Ardennensis claruit: mater verò eius non minùs nobilis* DODA *vocabatur. Eo autem tempore inclytus Comes Boloniæ nomine* EVSTATHIVS, *filius* EVSTATHII *&* MATHILDIS *Bruxellensis Comitissæ; cuius secundi* EVSTATHII *vxor sancta* IDA *effecta est.* TRES *ex eâ* FILIOS *genuit, videlicet* GODEFRIDVM, BALDVINVM, *&* EVSTATHIVM. *Horum* GODEFRIDVS *post mortem auunculi sui* GODEFRIDI GIBBOSI *maiorem partem Brabantiæ possedit, & postmodum electus est Rex & Princeps in Hierusalem, postquam terra sancta recuperata fuit à Christianis; ac post eum frater eius* BALDVINVS: *qui multis claruerunt victorijs contra perfidam gentem Saracenorum.*

Ex MS. Vltraiectino S. Saluatoris. Ex alterius Vitæ breuioris capite item primo: *Eo autem tempore Comes Boloniæ nomine* EVSTACHIVS, *cuius vxor* IDA *effecta est; ex eâ* TRES FILIOS *genuit,* EVSTACHIVM, GODEFRIDVM, *atque* BALDVINVM.

Ex MS. Soc. Iesu Brugis. Ex tertiæ prolixioris lectione primâ: *Recepta namque vt decuit honorificè* [S. Ida] *copulata est Comiti Boloniæ, scilicet* EVSTACIO, *pro more Ecclesiæ Catholicæ. Celebratis igitur nuptijs solemniter, venerabilis* IDA, *quæ Dei erant curiosa, sub* CONSVLARI *dignitate, amabat fideliter; quæ mundi autem videbantur, non inquirebat pertinaciter: seruato nempe castè coniugio coram Dei clementiâ,* TRES FILIOS *genuit. Primus fuit* EVSTACIVS, *vir potens, & in omnibus actibus sæculi ac religione laicali egregius: iste verò patris imitans nobilitatem, &, vt notum est, tenuit hereditatem viriliter. Secundus quippe fuit* GODEFRIDVS, *aui sui vocabulo & possessione Dux vocitatus; qui, Deo propitiante Turcis triumphatis, sub nouâ gratiâ Rex primus fuit in Hierusalem prædestinatus. Huic autem natu posterior, sed non minùs in actu potentiâque potentior, fuit tertius*

tius bonæ memoriæ BALDVINVS, *Acconensis ciuitatis eidemque subiacentium Proconsul & Dominus; ac demum, post obitum fratris sui* GODEFRIDI, *vt Regis vices expleret, honore regio ditatus: quo regnante omnis Hierosolyma in cursu malo descendit ad ima. Factum est autem, cùm tantorum venerabilis* IDA *mater esset filiorum, adhuc illis in cunabulis iacentibus, non sinebat alienis, sed proprijs lac dare vberibus, timens vt prauis contaminarentur moribus.*

Probatur III. ex antiquis Genealogijs.

Ex Genealogiâ ante annum M. C. scriptâ, quæ legitur ad calcem Chronici Hugonis Floriacensis, quod Petrus Monachus descripsit anno M. CC. XXVII. & S. Quintino de Monte in Veromanduis obtulit: GERBERGA, *soror Ermengardis, genuit Henricum seniorem de Brussella, Comitem Lambertum, &* MATHILDEM. *Hanc Mathildem duxit vxorem Comes* EVSTACHIVS DE BOLONIA, *& genuit ex eâ duos filios, Eustachium & Lambertum.* EVSTACHIVS *accepit filiam Godefridi Ducis* IDAM *nomine, genere nobilem & moribus; & genuit ex eâ* TRES FILIOS, EVSTACHIVM, GODEFRIDVM *Ducem* * NVNC *Lotharingiæ, &* BALDVINVM. Seruatur Brugis in biblioth. Soc. Iesu. * Nota ætatem Auctoris.

Ex Genealogiâ S. Arnulphi Metensis: *Mathildis, filia Gebergæ, genuit Eustachium Comitem Boloniensem, & Gerbergam Friderici Ducis vxorem. Eustachius Comes genuit Balduinum Regem Hierusalem, Godefridum Ducem, & pòst Regem Hierusalem, ex* IDA.

Ex aliâ Genealogiâ Ducum Lotharingiæ & Brabantiæ, quæ desinit in Ioanne III. Duce: EVSTACIVS *Comes Boloniensis genuit ex sanctâ* IDA EVSTACIVM *Comitem Boloniensem, &* GODEFRIDVM *Ducem Lotharingiæ, &* BALDVINVM. Ex Codice Niuellensi.

Probatur IV. ex æqualibus finitimis, alijsq; probæ fidei Scriptoribus.

GVIBERTVS Abbas Nouigenti, in Laudunensi pago, à Bononiensi haud multùm distante, qui scripsit regnante Balduino Godefridi Bullonij fratre: *Dux* GODEFRIDVS, *Eustachij Boloniensis Comitis filius, duos habuit fratres,* BALDVINVM, *qui Edessenæ vrbi præfuit, & post ipsum fratrem Rex effectus Ierosolymæ* * NVNC *vsque regnat; &* EVSTACHIVM, *qui paterno Comitatui* * PRAEEST. *Hi patrem habuerunt potentem, & secularis ingenij virum; sed & matrem litteris quidem, nisi fallor, eruditam; sed potissimùm ingenitâ serenitate, &* L. 2. c. 12. * Nota ætatem.

magnâ erga Deum animi deuotione præstantem, cuius diutinæ religioni debebantur tam spectabilium, vt credimus, gaudia filiorum.

Ordericus Vitalis, natione quidem Anglus, sed Vticensis in Franciâ Monasterij alumnus, qui Historiam suam ad annum vsque M. C. XLI. perduxit, sic de Eustachio II. Consule seu Comite Bolo-
Lib. 4. ad an. 1067. niensi: *Generosam & religiosam nomine* ITAM *habuit vxorem, Godefridi Lotharingiæ Ducis sororem, quæ peperit ei* TRES FILIOS, GODEFRIDVM, BALDVINVM, *&* EVSTACHIVM; *&* FILIAM, *quæ nupsit Quarto Henrico Imperatori Allemanorum.*

Lib. 9. Idem alio loco: EVSTACHIVS *enim Boloniensis Comes, qui cum Guillelmo Senlacium in Angliâ bellum peregit,* ITAM *sororem* GODEFREDI *Lotharingiæ Ducis vxorem duxit, ex quâ* GODEFREDVM, *&* BALDVINVM, *&* EVSTACHIVM *genuit: quos gratiâ Dei diuitijs & virtutibus in hoc sæculo multipliciter honorauit; præcipueque in expeditione Hierosolymitanâ probauit, corroborauit, atque sublimauit.*

Lambertus Ardensis, Bononiæ finitimus, qui suam Historiam ab-
Cap. 18. soluit anno M. C. LXXXI. hoc de S. IDA reliquit elogium: *Lotharię Ducis Godefridi quondam filia, Boloniensis Comitis* EVSTACHII *quandoque vidua,* GODEFRIDI *&* BALDVINI *Regum Hierosolymorum, &* EVSTACHII *nobilissimi Comitis mater.* Alio item loco de Arnoldo
Cap. 168. Ardensi Domino sic loquitur: *Torneamenta diligendo, & ardentissimè frequentando, multis in regionibus notus, Boloniensi Comiti* EVSTATHIO, *nobilissimæ prolis,* EVSTACII *videlicet,* GODEFRIDI, *&* BALDVINI *auctori & patri, notissimus fuit & familiarissimus.*

Histotia vetus MS. Cœnobij Broniensis in Comitatu Namur-
Cap. 3. censi: *De cuius germine* [militis Heliæ] *Lotharingorum Duces egressi,* GODEFRIDVM *Bullionis Ducem, &* BALDVINVM *Regem, &* EVSTACHIVM *Comitem, felices & strenuos in armis fratres, & Saracenorum expugnatores effuderunt; quorum gesta Robertus Abbas Remensis stylo Tulliano describens, rutilo sermone conclusit. Horum igitur* SORORIS *filius* MANASSES *extitit, castrum & oppidum quoddam* HIRGIAM *nomine, villas & reditus satis tenues, quantum ad tantæ claritatis virum, possidens.*

In Chron. Albericus ad annum M. LXXVI: GODEFRIDVS *iuuenis, frater* BALDVINI *&* EVSTACII, *per matrem* IDAM *factus est heres Bullonij.*

Idem Albericus ad annum M. XCVI: IDA *Bononiensium Comitissa tradidit Afflige mio Ecclesiam, quæ est in villa Genapia, cum decimis & vniuersis eius reditibus, consentientibus filijs suis,* GODEFRIDO *Duce Bullonij, &* EVSTACHIO, *&* BALDVINO. *Idem* GODEFRIDVS *Dux filius eius in eâdem villâ quinque mansos Affligemiensi Monasterio tradidit,*

tradidit, ad quos ipsa posteà quasdam partes circumiacentes, plenè vnum mansum continentes, in augmentum concessit.

Magnum Chronicum Belgicum de Godefrido Barbato Duce: *Genuit* GODEFRIDVM *Gibbosum Ducem, & sanctam* YDAM, *matrem* GODEFRIDI, EVSTACHII, & BALDVINI, *fratrum Boloniensium.*

Gerbrandus Leydensis de Godefrido Gibboso Duce: *Habebat sororem* S. YDAM *nomine, quæ erat matrimonio iuncta* EVSTACHIO *Comiti Boloniensi; cui genuit* TRES FILIOS, *scilicet* GODEFRIDVM *de Bullion,* BALDVINVM, & EVSTACHIVM. Hac antiquorum canâ fide, meo iudicio, testatiora adferri non possunt. L.14. c.4.

Pro numero filiorum quaternario testimonia.

WILLELMVS Tyri in Syriâ Archiepiscopus, qui anno M.C. LXXIV. res in Oriente annis octoginta quatuor gestas descripsit, de Godefrido Bullionio loquitur in hunc modum: *Fuerant porrò huic* TRES *ex vtroque parente* FRATRES; *quibus & morum dignitas, & virtutum præstantia, tanti Principis dabat esse germanos: Dominus videlicet* BALDVINVS *Comes Edessanus, qui eidem posteà successit in Regno: Dominus quoque* EVSTACHIVS *Comes Boloniensis, qui in bonis succedens paternis, post patrem obtinuit Comitatum. Tertius fuit Dominus* WILELMVS, *vir inclytus, à paternâ & fratrum simul honestate & strenuitate non degener. Duo primi Dominum & fratrem suum in expeditione secuti sunt, tertio domi remanente.* L.9. c.5.

Historia Willelmi Tyrij annis abhinc benè trecentis Gallicè versa, & in pergameno descripta, cuius duo exemplaria seruantur Bruxellæ in Bibliothecâ regiâ, sic de Godefrido Bullionio: *Il ot* III. *freres, qui estoyent moult sages & bons cheualiers. Li vns fu* BAVDOIN, *qui fu Cuens de* * *Roars, qui fu Roys apres luy. Li segons fu* ESTACES, *qui portoit le nom son pere, & fu Cuens de Bologne. Li tiers fu* GVILLAVME, *vaillant, prous, & loiaus: ne ne se descordoit mie de la bonté à ses freres.* BAVDOIN & ESTACES *siuirent lor Seignor & lor frere el pelerinage d'outremer. Li tiers fu* GVILLAVME, *qui demort en son pay, pour garder sa terre.* * al. *Rohes.*

Latina Tyrij exscripsit S. Antoninus Florentinus, qui obijt anno M. CD. LIX. sic vt eius testimonium idem cum Tyriano censeri debeat. Itaque iam percontor, cui potior adhibenda fides, an Tyrio soli, homini Asiatico, ac de rebus Occidentis parum instructo; an tot alijs insignibus ex eâdem cum illis Principibus regione viris; nec non & patibus ætate testimonijs, actisque publicis; quorum fidei

adiungas

adiungas velim, nec Bononiæ, nec vllibi terrarum, vlla illius Guilelmi Bononiensis germana superesse monumenta. Hîc elicere malui aliorum sententias, quàm meam pronuntiare. Statuant illi, quos in summo doctrinæ gradu Minerua collocauit.

LAMPAS X.

Ius PHILIPPI IV. *Regis Catholici ad Comitatum Bononiensem.*

Meyerus ad an. 1307. Chesne de Vrb. Franciæ c. 11. Meyerus an. 1075. Chronicum Bertinianum. Chesne Guisnes l. 2. c. 6.

BONONIA Belgicæ secundæ ciuitas *pertinebat olim ad Comitatum Flandricum; sed per calliditatem Gallorum aliasque partitiones hereditarias auulsa fuit.* Eustachius II. Boroniæ Comes, Godefridi Bullionij pater, BONONIAM *tenuit in fide & clientelâ Comitum Flandriæ.* Rainaldus Comes de Dòmno-Martino, IDAE Bononiensis Comitissæ sponsus, pro Bononiensi Comitatu fecit hominium Balduino IV. Comiti Flandriæ.

Oliu. Vredius in Sigillis Com. Fland.

Sed auulsa postmodum fuit à Flandriæ Comitatus corpore Bononia: quod quando & quâ ratione factum paucis aperiam. Philippus Alsatius Flandriæ Comes anno M. C. LXXX. ISABELLAE nepti suæ nubenti PHILIPPO Augusto Francorum Regi ARTESIAM *dedit cum supremo iure clientelæ, quo* BONONIENSIS, *S. Pauli, & Guisnarum Comites, Comitibus Flandriæ adstringebantur:* à quibus nuptijs Artesiæ Principatus petenda est origo. Primus itaque Artesiæ à Flandriâ separatæ Dominus fuit Philippus Augustus Francorum. Rex per Isabellam, Balduini Hannoniæ Comitis & Margaretæ Flandricæ filiam, cui matrimonio iunctus fuit.

Isabellâ postmodum defunctâ, filius eius ex Philippo Augusto Ludouicus VIII. Rex, secundus Artesiæ Dominus agnitus est: qui deinde moriens anno M. CC. XXVI. ROBERTO filio suo tertio genito adhuc impubi Artesiam testamento reliquit; quod anno M. CC. XXXVII. S. Ludouicus IX. Rex Roberto fratri suo confirmauit, & de

Donat. piar. cap. 104. Ad an. 1237.

nouo concessit diplomate, quod Miræus edidit; eiusque summam sic refert Albericus: *Apud Compendium in octauis Pentecostes, in præsentiâ Regis, & omni frequentiâ nobilium Franciæ, frater eiusdem Regis* ROBERTVS *cingulo militiæ de nouo accinctus, nuptias suas celebrauit cum* MATHILDE *filiâ Ducis Brabantiæ; & Rex dedit ei* COMITATVM ATREBATENSEM, *& Sanctum Odomarum, & Ariam, & cetera de matre Domini Ludouici patris eius sibi contingentia.* Inde porrò ROBER-

ROBERTVS ille ab Historicis *primus Artesiæ Comes* nuncupatur, qui ex Mathilde, filiâ Henrici II. Brabantiæ Ducis, filium reliquit ROBERTVM II. Artesiæ Comitem, à quo deinde alij Comites prodiêre.

Ab illâ igitur ætate Comites Attrebatenses pro clientibus habuerunt Comites BONONIENSES, sancti Pauli, & Guisnenses. Nihilominùs Ioannes Biturigum Dux, copulatâ sibi Ioannâ Bononiæ Comitissâ, LVDOVICO MALANO, Flandriæ & ArtesiæComiti, hominium pro Bononiensi Comitatu præstare recusauit. *Incidit contentio,* Lib. 13. inquit Meyerus, *inter* LVDOVICVM *&* IOANNEM *Biturigem de Co-* an. 1383. *mitatu* BONONIÆ, *quem iure vxorio tenebat Biturix. Atrebates &* BONONIA *ad corpus Flandricum olim pertinebant. Possederunt longo tempore Comites Bononiæ suam ditionem in fide & clientelâ Comitum Atrebatum. Nunc autem natalium suorum splendore superbiens Biturix, soli volebat fidem præstare Regi: Ludouicus autem Comes Atrebas id sibi iure fieri debere contendebat. Eò discordiæ controuersia processit, vt pugionem suum Biturix Ludouico in pectus proijceret: accidit in die festo Epiphaniæ Domini: eoque ex vulnere, tertio post die, Ludouicus obijt.* Consentit plenæ auctoritatis Chronicum vetus Flandriæ MS. quod seruatur Bruxellæ in Bibliothecâ regiâ: *Le Comte* LOYS *mourut à Saint Bertin l'Abbaye; car le Duc de Berry luy ietta sa dague en son cœur, pource que il ne le vouloit laisser possesser le Comté de* BOVLOVGNE, *dont il auoit espousé la Dame; & le Comte vouloit qu'il luy en faisist hommage comme appartenoit; & cela ne vouloit point faire.* Scelus atrox, cuius causâ Comitatus Bononiæ ad directos feudi Dominos Artesiæ Comites, Ludouici iniquissimâ cæde perempti successores, redire pleno iure debuit. *Si enim vasallus morti Domini veneno, vel gladio, vel aliter* Lib. 2. *insidiatus fuerit, beneficium amittit.* Sed addit paulò infrà Meyerus: Feud. tit. 24. *Tecta & dissimulata videtur cædes à Biturige facta: quis enim vindicasset? Burgundio* [PHILIPPVS AVDAX] *Biturigis frater lætus in tantas successit opes.*

Primus itaque ex Ludouici Malani successoribus, qui iure suo in Bononiam vsus est, nec Turrianos pro Bononiæ Comitibus agnouir, fuit PHILIPPVS BONVS Burgundiæ Dux; quippe qui Comitatum illum pacificè possidebat anno M. CD. XXXV. tam ex iure ob Biturigis noxam, qui ius clientelare violauerat, Maloribus suis quæsito, quàm alio antiquiori à Brabantiæ Ducibus deriuato; quod hîc explicare placet præmissis gradibus genealogicis, qui lucem dabunt meæ ratiocinationi.

Stemma Comitum Bononiæ ex Brabantinâ ſtirpe.

13. MARIA Comitiſſa Bononiæ, vxor Matthæi, filij Theodorici Comitis Flandriæ.

14. IDA Comitiſſa Bononiæ, vxor Rainaldi Comitis de Domno-Martino.	14. MATHILDIS, vxor Henrici Ducis Brabantiæ.

15. MATHILDIS II. Comitiſſa Bononiæ, nupta Philippo Comiti Clarimontis, ac deinde Alphonſo Luſitano; ſed cum iſto ſine liberis: ob. 1258.	15. HENRICVS II Dux Brabantiæ: obijt 1247. vxor Maria, Philippi Imp. filia.	15. MARIA Comes Bononiæ, vxor Othonis IV. Imper. ob. anno 1259. ſine liberis.	15. ALEYDIS, vxor Guillelmi Com. Aluerniæ, deinde Arnoldi de Weſemael.
16. IOANNA Philippi & Mathildis filia, vxor Galcheri de Caſtellione: ob. ante matrem ſine liberis.	16. HENRICVS III. Dux Brabantiæ, Comes Bononiæ: obijt 1260. vxor Aleydis Burgunda: à quibus alij Brabantiæ Burgundiæque Duces, & Hiſpaniæ Reges.	16. MATHILDIS, vxor Roberti I. Arteſiæ Comitis, mater ſecundi; nupta deinde Guidoni Comiti S. Pauli.	16. ROBERTVS I. Comes Bononiæ & Aluerniæ, à quo alij, qui ad Comitatũ Bononiæ ius obtenderunt, Aluerni & Turriani.

MATHILDE II. Bononienſi Comitiſſâ ſine liberis diem ſuum obeunte, Bononiæ Comitatus iure ordinario deuoluebatur ad Henricum III. Ducem Brabantiæ, Henrici II. Mathildis defunctæ conſobrini, filium; quo nihilominùs poſthabito, Pares Curiæ Atrebatenſis Bononiæ poſſeſſionem adiudicarunt Mathildi Brabantæ, ſorori Henrici II. Ducis, tunc S. Pauli Comitiſſæ, collatâ ipſi gratiâ illâ; propterea quòd Roberti II. Comitis Arteſiæ ex priori marito mater erat. Illâ tamen Senatus Pariſienſis decreto poſtmodum exclusâ, adſcripta fuit Bononia Mariæ Brabantæ, Othonis IV. Imp. vxori; *quia*, vt aiebant, *Atrebatenſis conſuetudo locum non dabat repræſentationi.*

Miræus in Chron. pag. 164. Cheſne Chaſtillon, l. 3. c. 3. & 8.

Hæc autem Maria Imperatrix prole carens totum in Bononiam ius ſuum tranſtulit in Henricum III. Brabantiæ Ducem, ſuum ex fratre nepotem. Ceſſionis inſtrumentum edidit Chriſtophorus Butkens ex Archiuis Brabantiæ; & in hanc quidem formam:

In Trophæis Brabantiæ, Probat. p. 75.

MARIA *Dei gratiâ quondam Imperatrix Romanorum, vniuerſis præſentes litteras inſpecturis ſalutem in omnium Saluatore. Vniuerſitatem veſtram ſcire volumus, quòd Nos Illuſtri Principi, kariſſimo fratrueli noſtro,*

nostro, HENRICO *Duci Lotharingiæ & Brabantiæ, quidquid iuris habebamus, vel habere poteramus in Comitatu & terrâ* BOLONIAE, *cum omnibus pertinentijs suis, per successionem hereditariam, ex morte Dominæ* MATHILDIS, *olim Comitissæ dicti loci, filiæ materteræ nostræ, liberè & absolutè contulimus, nihil iuris nobis in ijsdem bonis reseruando, vel in posterum reclamando. Promittimus insuper, quod ad Curias & Dominos, de quibus dicta bona descendere dignoscuntur, quotiens à præfato Domino* DVCE *fuerimus requisitæ, instabimus, laborabimus, & intendemus bonâ fide, sicut pro nobismetipsis, quod prælibatus Dominus* DVX *in hac parte ius suum plenariè assequatur, & prædicta bona totaliter possideat, tamquam* HEREDITATEM SVAM, *pacificè & quietè. In cuius collationis & promissionis testimonium & firmitudinem, sigillum nostrum præsentibus duximus apponendum, adhibitis his testibus, Arnoldo Domino de Wesemale, Domino Gerardo de Marbais, Domino Roberto de Hoesden, Domino Henrico de Hautem, Domino Henrico & Domino Ioanne de Filfordiâ, & alijs. Datum & actum apud Atrebatum mense Februario, Feriâ quintâ post octauas Purificationis B. Virginis, anno Domini* M. CC. LVIII. An. 1258.

Mortuâ deinde Mariâ Imperatrice, soror eius Aleydis, vidua Willelmi Comitis Aruerniæ, vxor tunc Arnoldi Wesemali, ius etiam omne, quod in Bononiam habere poterat, transtulit in iam dictum Henricum III. Brabantiæ Ducem, suum pariter nepotem. Hæ sunt cessionis litteræ, quas laudatus Butkens euulgauit. Probationum pag. 98.

ERNOVL *Cheualier, Sire de Wesemale, &* ALIZ, *que fu Contesse d'Auuergne, sa femme, à touz cheux qui ces lettres verront & orront salut. Nous faisons à sauoir à touz cheux qui sont, & qui à venir sont, ke pour l'especial amour que nous auons à nostre chier Signeur* LE DVC *de Lorreigne & de Brabant, & pour le grant biens que nous a faet, & pour les dons que nous a donnes, & mement pour la grant mise qu'il a faet apré le Contey de* BOLOIGNE, *pour nostre droet aporchacer, auons regardé à leauté, que* NOVS LI DONNONS LA CONTEY DE BOLOIGNE, *& les appartenances,* A LVY ET A SES OERS, *tout le droet que nous y auons, & que auoir pouons, & que eschou est sur* NOE ALIZ *deuant ditte de part ma chier seur* MARIE, *que fu Emperis jadis, que eschoet li estoit de par nostre cousine germaine la Contesse* MAHAVT DE BOLOIGNE: *& li donnons* TOVT ENTIEREMENT *en fruitz & en profiz, & en quant que eschoer peut sur la Conté, & quant que nous li poons donner* A LVY, *& à vn de* SES OERS, *quel que voudra, en fief & en hommage heritablement à tous iours, la quinte partie de cele Conté, ou la quarte, ou la terche, ou pour meins de la moitie, ou plus, se*

 nous

nous faire le poons, tout ensi que il nous requerra, & toutes les foes qu'il nous en requerra, à tenir de nous, ou del Signeur dont la terre meut, lequel que luy plaira, & deuons aleir pour requerre cele Conté, par tout là où il nous voudra meneir à son coust, & deuons faire & dire quant que bon lui semblera par lui ou par son Conseil, & enchartreir toutes les foes que il voudra, soit en la Court le Roy de Franche, soit en la Court d'Artois, soit en la Court de Teroeane, ou en autres lieus, se besoigne estoit; ne ne deuons faire, ne dire, ne enchartreir, ne auoer fait chose, ne enchartreir que greueir puist ne doie à nostre Signeur le Duc deuandit, ne à ses oers, des conuenanches que deuant sont dites. Et pour che que ces conuenanches soient fermement tenus à nostre Signeur le Duc, nous obligons enueirs luy de ceu que deuant est dit, sour peine de deus cens mil liures de Parisis, que il & ses oers nous porront demandeir, si nous venons encontre les choses que deuant sont dites, & obligons nous & nos biens quant que nous auons & auoer poons, & quel heet nous & eschoer nous puet, & en queil lieu que ce soit. Et ce don & ces conuenanches auons nous iuré seur seint, & fianché corporeaument, à tenir bien & leaument; & à ce tenir fermement, renonchons à exception de priuilege de crois & de Cheualerie, & à tous priuileges donnés & à donner, & à tous autres exceptions & aies de droet & de faet que nous pourrent auoir eu, soit deuant iuges de Seinte Eglise, soit deuant iuges seculeirs, & que pourent greueir à nostre Signeur le Duc deuant dict & à ces oers. Et pour ce que chi don & ces conuenances soient fermes & estables, nous auons ceste charte presente saelée de nos
An. 1260. *seals. Che fu faet l'an del Incarnation Jesu Christ* M. C C. L X. *le Lundy enpres la fieste Seint Barnabé.*

Tabulas easdem edidit quoque Christophorus Iustellus in Historiâ Comitum Aluerniæ; sed adiecit prætereà hancce chartam:
Probat. p. 52. 53. 55. *Vniuersis præsentes litteras inspecturis* ROBERTVS COMES ALVERNIAE *salutem. Noueritis quòd nos conuentiones factas inter* DOMINVM NOSTRVM HENRICVM *Ducem Lotharingiæ & Brabantiæ ex parte vnâ, & Nos ex alterâ,* DE COMITATV BOLONIAE, *cum suis pertinentijs, de quadraginta millibus libris Paris. soluendis à nobis dicto Domino nostro Duci statutis terminis, sicut in litteris super hoc confectis pleniùs continetur; promittimus, iuramento præstito corporali sine fraude & dolo, firmiter obseruare. Et si contigerit Arnoldum de Wesemale decedere antequam cum Dominâ* ALEYDE *Comitißâ Aruerniæ, vxore suâ, Comitatus & terræ* BOLONIAE *habeat inuestituram; Nos sub dicto iuramento laborabimus cum omni diligentiâ, vt ipsa Domina* MATER NOSTRA *ipsam habeat inuestituram, & nos postmodum per eamdem: & iam ex tunc, postquam inuestiti fuerimus, præfatus Dominus* DVX *noster de dictis quadraginta*

ginta millibus lib. Paris. habebit pagamentum à nobis, sicut in litteris dictarum conuentionum pleniùs continetur. In cuius obligationis & rei testimonium, sigillum nostrum proprium præsentibus duximus apponendum. Datum apud Falebeke die Martis post Purificationem Beatæ Virginis, anno An. 1260.
Domini M. CC. LX.

Henricus III. Dux Brabantiæ è viuis excessit illo eodem anno M. CC. LX. vt videre est in eius Epitaphio Louanij in templo S. Dominici: adeoque illi persoluta non est ea summa pro tantâ ditione perexigua; pro quâ Ioannes I. Dux Brabantiæ, filius eius, anno M. CC. LXXV. litem adhuc habebat cum Roberto Comite Aruerniæ: qui Robertus obijt anno sequenti M. CC. LXXVI. Illam autem summam à nemine persolutam argumento est, quòd Philippus Bonus Burgundiæ Dux, & Attebatum Comes, auiti iuris conscius, Boloniæ adiuerit possessionem. Cuius aditionis aliam prætereà causam adfert Ioannes Dauffayus, Betuniensis Attesius, in libro MS. de Verâ & legitimâ successione Mariæ Burgundiæ aduersus Ludouicum XI. Franciæ Regem: *Quia*, inquit, *Comitatus* BONONIAE *reuersus erat ad eius manus ob defectum clientelaris professionis, aliarúmque debitionum haud præstitarum, post iustas & legitimas interpellationes.* Eius autem Philippi Boni iuris & possessionis extat hæc mentio in pacto Atrebatensi, anni M. CD. XXXV: *Item quia dictus Dominus Dux Burgundiæ ius sibi vindicat in Comitatum* BONONIAE IVXTA MARE, *quem nunc tenet ac possidet; & pro bono pacis, dictus Comitatus erit & manebit dicto Domino Duci Burgundiæ, & eo fruetur in omnibus prouentibus & emolumentis, pro se, &* LIBERIS *suis* MASCVLIS *de suo corpore procreatis solummodò. Et postmodum erit & redibit ille Comitatus ad eos, qui ius ad illum habent, aut habebunt. Et debebit Rex componere cum dictis prætendentibus, & illis satisfacere; ita vt ipsi intereà nihil de eo petant, aut controuersiam moueant, nec lite persequantur dictum Dominum Burgundiæ Ducem, vel masculas eius proles.*

Iustellus Probat. p. 58.

Artic. 25.

Ille qui tunc obtendere ius dicebatur ad Comitatum Bononiensem erat Bertrandus de Turre, filius Mariæ Comitissæ Aluerniæ, quæ iactabat se successisse iuri Ioannæ Bituricensis Ducissæ; quod tamen, si quod fuerat, amissum palàm est, tum ob capitalem noxam mariti sui Ioannis Biturigum Ducis, tum ob defectum præstiti Comiti Artesiæ hominij.

Ceterùm mirari subit Carolum VII. Regem, stirpe Valesiâ, qui ad Comitatum Bononiæ nullum ius habebat, illum Attebatensi pacto solis masculis Philippi Boni Burgundiæ Ducis addicere voluisse, qui toties ad feminas deuolutus fuerat: illam idcircò iniquam con-

ditionem emendauit posteà Ludouicus XI. Rex fœdere Confluentino, quod cum Carolo, Cadrilegij Comite, Philippi Boni filio, pepigit

An. 1465. Artic. 3. anno M. CD. LXV. in quo hæc habentur: *Insuper, cùm Atrebatensi pacto inter alia constitutum fuerit, ut Comitatus Bononiæ esset & maneret dicto nostro auunculo Duci Burgundiæ* [Philippo Bono] *&* PROLIBVS *eius* MASCVLIS *ex ipsius corpore procreatis; & quod dictus Dominus & parens noster* [Carolus VII. Rex] *teneretur eos remunerare qui ius in illum obtendunt; Nos ob has causas, & absque pacti Atrebatensis rescissione, consensimus & declarauimus, consentimus & declaramus dicto fratri & cognato nostro* [Carolo Comiti] *ut ipse, &* LIBERI *eius, tam* MARES *quàm* FEMINAE, *ex ipsius corpore in matrimonio procreati, eorum vitâ durante tantùm, possideant, & possidere possint dictum* BONONIAE COMITATVM, *formâ & medio, quo dictus frater & cognatus noster pacto Atrebatensi illum possidere potuit; & illo liberè ut fundo proprio frui. Ad quod eorum consensum procurabimus, qui in illum Comitatum ius obtendunt; tenebimurque illis satisfacere, dictumque fratrem & cognatum nostrum, eiusque liberos pacatos seruare.*

Carolo postmodum Burgundiæ Duce & Comite Bononiæ

Dauffayus lib. cit. in præf. apud Nanceium cæso, *Tres Ordines Comitatus Atrebatensis*, BONONIAE, *& sancti Pauli, cum alijs omnibus Belgicarum Prouinciarum Ordinibus, conuenerunt in vrbe Gandauensi, vbi Dominam* MARIAM, *Caroli Ducis filiam & heredem vnicam, exceperunt, & palàm agnouerunt pro Domina, Comitissa & Principe naturali dictarum Prouinciarum: vbi etiam inter alios coram adfuêre, & vnà cum alijs subscripsêre, Consul & Scabinus vnus ciuitatis Bononiensis.*

Nihilominùs contra fidem ritu solemni firmatam Ludouicus XI. Rex Bononiam occupauit, quæ ad Mariam, Caroli filiam, vel vi solâ

Tomo 1. cap. 41. an. 1477. Confluentini fœderis attinebat: rem sic enarrat Ioannes Molinetus Burgundicæ domus Historiographus: *Bononia iuxta mare, muris & fossis mirum in modum munita, ad deditionem vocata fuit, & arx eius similiter; quod Centuriones & ciues audire noluerunt. Rex tamen obsidionem parari iussit, & tormenta bellica sic disposuit, vt ipsi vrbs cum arce dedita fuerit. Rex introgressus publicè significauit, quòd etsi Bononia pertineret ad Dominum Bertrandum de Turre, Comitem Aluerniæ, illam nihilominùs pro securitate Regni seruare sibi vellet, cum sufficienti dicti Turriani remuneratione. Comitatus Bononiæ priùs tenebatur in feudum à Comitibus Artesiæ; sed tunc Rex nouum eius Dominum se fecit, & hominium pro illo præstitit gloriosæ Virgini Deiparæ discinctus, & flexo genu, in ipsius templo, præsente Abbate, Religiosis, Consule, Scabinis, ciuibusque: & pro asserendo illo iure, ante imaginem Deiparæ obtulit cor ex auro puro, quod solatos*

latos aureos bis mille pondebat: mandauitque, vt sui successores Franciæ Reges dictum Comitatum deinceps tenerent à Mariâ Virgine, paremque ipsi facerent oblationem.

Petrus Matthæus, qui eadem refert, scribit Ludouicum XI. *fuisse Principem, qui religionem suis aptabat consilijs, non consilia religioni.* Lib. 8. & 11.

Addit Hallianus, *illum res quidem specie bonas fecisse, sed iniquâ mente; Deoque & hominibus simulatâ pietate illudere intendisse.* Ille igitur in primis Confluentinum fœdus violauit, quo Maria, Caroli Ducis heres vnica, post patris obitum possidere Bononiam debebat. Deinde occupatâ præter ius Bononiâ, & Comitatu Loraguesij Berttrando Turriano, prò iure, si quod in Bononiam habebat, permutatione concesso, Virgini Deiparæ vanâ religionis simulatione obsequium clientelare professus est; quod Mariæ Burgundæ, Artesiæ Comitissæ, solemni more præstare tenebatur. Vnde commissi pœnâ ad ipsam Mariam Bononia iterùm redire debuit, quæ ad eius Maiores dudum deuoluta fuerat, vt iam ostendi. Lib. de Rebus Franc.

Comitatus ergo Bononiensis nullo iure pertinet ad Regem Franciæ, sed perquam optimo ad Philippum IV. Regem Catholicum, Brabantiæ Ducum & Artesiæ Comitum iustum successorem & heredem: quandoquidem —— *sanguine misto*

Texitur alternis è gentibus vna propago. Prudent. lib. 2. contra Symmach.

LAMPAS XI.

Hispaniarum Catholici Reges meritò dici possunt Noui Orbis Apostoli, & ad salutem gentium à Deo destinati. Reges Franciæ non sunt primogeniti Ecclesiæ filij; nec ijs præcipuus supra Reges alios titulus Christianissimi.

AVCTOR Vitæ S. Genulfi causas inter, ob quas CAROLVS I. Imperator MAGNI cognomentum sortitus est, hanc adfert: *A magnitudine Fidei, quâ religiosus viuere studuit; & ab excellentiâ virtutis, quâ* GENTIS SAXONVM, *vel aliarum gentium virtutem strauit, & ex Idololatris Christo credulos fecit.* Lib. 2. c. 5.

Saxonicus Poëta, qui florebat circa annum DCCC. XC. sic de Magno eodem Imperatore:

Nullus APOSTOLICIS *tunc iure propinquior illo,* Lib. 5. fi.
Vt res ipsa docet, COETIBVS *esse valet:*

Nam

Nam cùm Iudaico præcesserit agmine PETRVS
Stipatus, cuius dogmate crediderat:
PAVLVS *totius, licet si dicere, mundi*
Gentes saluatas duxerit ore suo:
ANDREAS *populos post se producet Achiuos:*
IOANNES *Asiæ proferet Ecclesias:*
MATHEVS *Æthyopes niueos baptismate factos;*
Indorum THOMAS *ducet ad astra greges:*
Tum CAROLVM *gaudens* SAXONVM *turba sequetur;*
Illi perpetuæ gloria lætitiæ.

Alius Scriptor gente Saxo, qui translationem S. Liborij litteris consignauit, circa annum Christi C M. de eodem Carolo Magno sic
Cap. 5. apud Sur. 23. Iulij. verba facit: *Quem arbitror nostrum* [SAXONVM] *iure* APOSTOLVM *nominari, quibus vt ianuam Fidei aperiret,* FERREA *quodammodò* LINGVA *prædicauit. Qui cùm toties victoriâ potitus, quoties in procinctu positus, multas sibi gentes, multa Regna subiecit. Constat tamen eum gloriosissimè etiam de diabolo triumphasse, cui tot animarum millia, priùs sub eius tyrannide captiua, in conuersione* NOSTRÆ GENTIS *eripuit, & Christo Domino acquisiuit: à quo illum hoc recipere præmium & confidimus, & optamus, vt fruatur in cælis* APOSTOLORVM *consortio, quorum functus est in* TERRIS OFFICIO.

Fridericus I. Imperator in diplomate dato Aquisgrani anno Dom. incarnationis M. C. LXVI. de eleuatione corporis S. Caroli Magni: *In fide quoque Christi dilatanda, & in conuersione Gentis Barbaricæ, fortis Atleta fuit, &* VERVS APOSTOLVS [Carolus Magnus;] *sicut Saxonia, Fresonia, atque Westphalia, Hispani quoque testantur. & Wandali, quos ad Fidem Catholicam* VERBO *conuertit &* GLADIO. Hal-
28. Ian. lucinari Fridericum I. Imp. notat doctissimus Bollandus, quia non conuertit Hispanos Carolus Magnus, sed solùm nonnullas eorum vrbes, & quidem ad Regni fines, à Saracenorum manibus eripuit.

Haud absimilem gloriam Recaredo Gothorum in Hispaniâ Regi Catholico adscripserant Concilij Toletani III. Patres, postquam Gothorum & Sueuorum in Hispaniâ Gentem ab Arianâ perfidiâ ad Catholicam Fidem conuerterat anno Christi D. LXXXIX. accla-
Baron. an. 589. num. 33. num. 42. marunt quippe omnes, *quòd merebatur* APOSTOLICVM MERITVM, *quia* APOSTOLICVM *impleuerat* OFFICIVM. Vnde Cardinalis Baronius post Concilij Patres haud dissimulanter: *Religiosissimus ipse Rex in conuersione Gothorum & Sueuorum* APOSTOLI *vice functus.*

Quandoquidem igitur Carolus Imperator, ob subactam armis, & mancipatam Christo Saxoniam, cognominatus est *Magnus*, nec

non

non & *Saxonum Apostolus*; potiori ratione Hispaniarum Catholici Reges censeri debent *Maximi*, & *Noui Orbis Apostoli*; qui velut *filij tonitrui*, non vnam *Saxoniam* (etsi Eginartho *non modicam Germaniæ partem*) sed barbaras in Indijs infinito numero Gentes, quæ ferarum ritu lustra potiùs quàm domicilia habebant, non solùm certis in sedibus collocarunt, verùm etiam ad veram pietatem & religionem traduxerunt: illum autem præcipuè AMERICANVM ORBEM anteà incognitum, *qui est dimensionis ter mille & quingentarum leucarum communium*; *& qui* OCTODECIM *amplissima complectitur* REGNA; *in quibus tanta opum omnis generis est abundantia, vt vniuersum Orbem perpluat* AVRO, ARGENTO, VNIONIBVS, GEMMIS, *alijsque rebus innumeris, tum ad humanæ vitæ necessitatem, tum ad delicias.* In Vitâ Caroli Magni. Cl. Clemens in Differt. §.3.& 4.

Argenti quantitas (inquir Alphonsus Douaglia) *quæ ex Americâ translata est in Europam, tanta est, vt ex inito millionum, qui classibus sunt aduecti, certo computo; & factâ comparatione cum distantiâ, quæ est inter Hispaniam & Americam, repertum sit, ab vno ad aliud extremum fabricari potuisse pontem ex palis argenteis, longis palmos nouem. Et prætereà, quòd si tota illa argenti vis vno aliquo in loco posset iterùm vniri, montem ex illâ*, POTOSIO, *ex cuius visceribus maximè effossæ sunt illæ opes, maiorem posse excitari.* Lib.4.c.4.

Illa ergo Tua est potentia, PHILIPPE REX MAXIME, in ORBE NOVO, quem Assertor Gallicus *non nisi inuia & deserta loca* esse scribit. Illæ sunt vires & diuitiæ Tuæ, ob quas Tibi non solùm, vt Carolo primo Imperatori, *Magnitas*; vt alijs Regibus, *Maiestas*; verùm etiam, vt Amobij voce vtar, *Maximitas*, hoc est, *Maxima* iure perquam optimo competit *magnitudo*. Thesauri hostium in bonorum à subditis rapinâ consistunt: Tui in ipsâ naturâ radices habent æternas & inexhaustas. In tuis omnibus Regnis, quàm latè per vtrumque Orbem extensa sunt, æquum & rectum iudicatur: Pag. 257. Lib. 6.

Nullæ Nobilium cædes, non crimina vulgo
Texuntur; patriâ mœstus non truditur exul:
Non infelices tabulæ; non hasta refixas
Vendit opes, auidusque emptor non voce citatur:
Nec TVA *priuatis crescunt* AERARIA *donis.*

Claudianus de Honorio.

Ad extremum, quia Apostoli, dum viuerēt, Christo laterales erant, quippe quos (ait Tertullianus) *præcipuos Christus Dominus* LATERI SVO *adlegerat destinatos* NATIONIBVS MAGISTROS: quos etiam defunctos *Deus præ cunctis terræ Regibus voluit honorari, & ad regia illorum vestibula Imperatores excubare.* Sic etiam Catholici Hispaniarum Lib. 1. de Præscript. cap. 20. Baron. an. 337. num. 21.

 Reges,

Reges, qui verè sunt *Noui Orbis Apostoli, & nationum magistri*, supremo Orbis Pontifici, *potestate Petro, unctione Christo*, laterales esse, & Regibus alijs omnibus anteстare debent: vt perperàm imponatur Regibus Franciæ titulus *Primogeniti Ecclesiæ filij*, quem haud multis abhinc annis temerè vsurpatum colligitur ex Ioanne Iuuenali Vrsino, vbi refert accessum Caroli VI. Regis ad Clementem VII. Antipapam, Auenione agentem, quem Galli pro legitimo Pontifice agnoscebant: *Honorem debitum ipsi exhibuit*, VT ECCLESIÆ FILIVS, (comme filz de l'Eglise) *summisso genu, pedem, manum & labia osculatus*. Erat ergo *filius Ecclesiæ* Carolus VI. sed non *primogenitus*; id enim annotare non omisisset Iuuenalis Vrsinus, Rhemensis in Galliâ Archiepiscopus, Par Franciæ, partiumque Caroli & Gallorum Magnus sectator. Iam indicare debent Franci, quinam Caroli VI. in Regno successor illam honoris prærogatiuam à Summo Pontifice postmodum sit adeptus.

S. Bernard. l. 2. ad Eug. — In Histor. Car. VI. an. 1389.

Neque Regibus Francorum peculiaris est titulus *Christianissimi*; quandoquidem alijs Regibus & Imperatoribus passim attributus fuit. D. Ambrosius GRATIANVM Imperatorem nominat *Christianissimum Principem*; Felix Papa Tertius ZENONEM Imperatorem Orientis, *filium nostrum, Christianissimum Principem*; S. Gregorius Magnus, & Summus Pontifex, MAVRITIVM, *Christianissimum nostrum Imperatorem*. Leo II. Papa, in Epistolâ ad Eruigium Regem Hispaniæ, CONSTANTINVM POGONATVM vocat *Christianissimum nostrum, imò Dei Ecclesiæ filium, Imperatorem*. Glaber Rodulphus Franco-Gallus: *Regnantibus duobus* CHRISTIANISSIMIS *Regibus*, HENRICO *scilicet Saxonum Rege, &* ROBERTO *Francorum*. In Vitâ S. Cunegundis, HENRICVS II. Imperator, eius maritus, nuncupatur *Christianissimus*. Otho Frisingensis ad annum M. CII: *Conradus, filius Henrici Imperatoris, Christianissimus*.

Baron. an. 379. 10. 483. 21. 599. 12. — An. 683. — Lib. 3. — Apud Sur. 3. Martij. — L. 7. c. 7.

RECAREDVS Hispaniarum Rex Catholicus, anno D. XCVIII. in Concilio Toletano III. dictus est *Christianissimus, & amator Dei, Gloriosissimus Dominus*: in Barcinonensi, anno D. XCIX. *Christianissimus & piissimus Dominus*. Alphonsus à Chartagena Episcopus Burgensis de SISEBVTO Hispaniæ Rege: *Hic Christianissimus per Historiatores vocatur*. In Concilio Toletano VI. CHINTILANVS Rex Hispaniæ dicitur *Excellentissimus & Christianissimus Princeps*. Leo II. Papa, in Epistola ad Quiricum, ERVIGIVM Regem Hispaniæ vocat *Præcellentissimum atque Christianissimum Regem, filium suum*.

In procemio. — Cap. 31. — Cap. 3. — * Roder. Tol. l. 4. c. 17. Mariana l. 7. c. 18.

ALPHONSVS III. MAGNVS, Rex Oueti & Galliciæ, à Ioanne VIII. Papâ per Epistolam dictus est * *Rex Christianissimus*; scilicet *Constantinum*

Rod. Santius p. 3. c. 12.

num & alios Christianissimos imitatus, qui firmamentum Imperij in religione collocarunt. Luitprandus Ticinensis, & Sigebertus ad annum CM. XLIV: *In Hispaniâ Addaram Rex Saracenorum à* RADAMIRO *Christianissimo Rege Galitiæ in bello superatus est.* Albericus ad annum M. C. XV: *In Hispaniâ ciuitas Colimbria à Rege* FERNANDO *Christianissimo per beatum* IACOBVM *de manu Saracenorum fuit recuperata.* L. 5. c. 1.

Hermannus Contractus ad an. DC. XXXIV. de Anglorum Regibus: OSWALD *tertius, filius* EDILFRIDI, *Christianissimus.* Albericus ad annum CM: *Elfredus Rex Angliæ Christianissimus.* Dudo in Historiâ Normannorum ad annum CM. XCV: *Alstenus Rex Anglorum Christianissimus, omnium Regum probitate præcellentissimus.* Denique Glaber Rodulphus iam laudatus: *Rex Vngrorum* STEPHANVS *Christianissimus.* Quod igitur honoris nomen ad Imperatores Orientis & Occidentis, ad Hispaniæ, Angliæ & Hungariæ Reges meritò spectauit, non attinuit ad solos Franciæ Reges, nec iis supra alios præcipuum & peculiare fuit. Lib. cit.

LAMPAS XII.

Antiqui Franciæ Reges cum Imperatoribus fœdera percutiebant; non seorsim cum Imperij Principibus aut Statibus, qui Cæsaribus infidi essent.

NORMANNI veteres vt Regnum Franciæ, quod minori Caroli Simplicis ætate iam peruagando vastauerant, denuò depopularentur, ac datæ fidei illuderent, dixerunt in speciem, *se cum Rege Francorum mortuo Carlomanno tantùm, non cum Francis pacis pepigisse pactum.* Verùm hodie vice versâ, vt vastum Imperij corpus paulatim conficiant Franci, profitentur palàm, se eum Imperio, non cum Imperatore iunctam fœdere societatem iniuisse; *veterem esse inter Franciæ Reges & Imperij Principes necessitudinem.* Quod postremum quàm à vero sit alienum, conuincunt Regum Franciæ cum Imperatoribus, non autem cum Imperij Principibus, congressus amici plures; quos hinc inde dispersos in vnum collectos dabo. Regino an. 884. Sigebertus an. 885. Sleidanus lib. 8.

Primus congressus LOTHARII *Imperat. cum* CAROLO CALVO *Rege Franciæ.*

Lib. 4. Anno 843. NITHARDVS Caroli Magni nepos: *Mediante Iunio, Feriâ videlicet quintâ, propter ciuitatem Madasconem, in insulâ, quæ Ansilla dicitur, cum æquo numero Primorum* LODHARIVS *Imperator,* LODHWICVS *Rex Germaniæ & KAROLVS Rex Franciæ occiduæ conueniunt, & hoc sacramentum mutuò sibi iurauerunt; videlicet, vt ab eâ die, & deinceps, inuicem sibi* PACEM *conseruare deberent.*

II. LVDOVICI II. *Imp. cum* LOTHARIO *Rege Franciæ mediæ, siue Lotharingiæ, &* CAROLO *Rege Prouinciæ.*

Anno 856. ANNALES Francorum Bertiniani: LVDOICVS *Imperator Italiæ, & Lotharius frater eius Rex Franciæ, cum Karlo puero, germano suo, apud Vrbam* CONVENIVNT; *vbi adeò pro Regni paterni portionibus dissident, vt penè armis inter sese decernant: Karlo tamen fratri suo Prouinciam & Ducatum Lugdunensem iuxta paternam dispositionem distribuunt, eripientibus eum à fratre Lothario Optimatibus, qui illum moliebatur in clericum tonsurare.*

III. LVDOVICI I. *Germaniæ Regis cum* CAROLO CALVO *Franciæ Rege, &* LOTHARIO *Rege Lotharingiæ.*

Anno 858. ANNALES Francorum Fuldenses: LVDOVICVS *Rex* [Iunior Imperator] *quasi inchoante Verno tempore Wormatiam venit, cùm frequentibus Legatorum suorum discursibus fratris* [Caroli Calui Franciæ occiduæ Regis] *ac nepotis sui* [Lotharij Regis Lotharingiæ] *animos reconciliare studeret, eorumque responsa per internuncios reciprocâ relatione susciperet: tandem condicto tempore singuli, cum æquo numero Principum suorum, ex aduersâ parte nominatim expressorum, iuxta Anternacum castellum, in quâdam insulâ Rheni fluminis nauigio vecti* CONVENERVNT, *reliquo singulorum comitatu super littus ex vtrâque parte fluminis consistente: vbi cùm diu varia & anceps actarum simul & agendarum rerum agitata esset disputatio, condicto placito Autumni temporis, iuxta Basilam communiter habendo, singuli cum suis ad propria reuersi sunt.*

IV. LV-

IV. LUDOVICI I. *Germaniæ Regis cum* CAROLO CALVO *Franciæ Rege.*

HERMANNUS Contractus: LUDOVICUS *Rex Germaniæ & frater eius* CAROLUS *Rex Galliarum* CONVENIENTES, *debita sibi inuicem relaxant*, & FOEDUS PACTUMQUE *innouant*, & *confirmant.* Anno 864.

V. ARNULPHI *Imperatoris cum* ODONE *occiduæ Franciæ Rege.*

ANNALES Fuldenses: *His auditis Rex* [Arnulphus Imperator] *Franciam petijt; habitoque ad Franconofurt generali conuentu, disposuit aduentare* Wormaciam: *quod* ODO [qui Franciam Occidentalem vsurpauerat] *comperiens, salubri vtens consilio, contestans se malle Regnum suum gratiâ cum Regis pacificè habere, quàm vllâ iactantiâ contra eius* FIDELITATEM *superbire; veniensque* HUMILITER *ad Regem, gratanter ibi recipitur. Rebus ab vtrâque parte prout placuit prosperè dispositis, vnusquisque reuersus est in sua.* Anno 888.

VI. ARNULPHI *Imp. cum* ODONE & CAROLO SIMPLICE, *Franciæ Occidentalis Regibus.*

HERMANNUS Contractus: ARNOLFUS *Rex cum* ODONE *Galliarum Rege ad se veniente* PACEM *firmat: Caroloque, filio Regis Ludouici Balbi, non multò pòst* VENIENTI, & MUNERA OFFERENTI, *auxilium denegat.* Regino Abbas: ODO *Rex cum magnis muneribus ad* ARNOLPHUM *venit, à quo honorificè susceptus est; omnibusque impetratis pro quibus venerat, in Regnum reuertitur.* Anno 895.

VII. HENRICI I. *Imp. cum* CAROLO SIMPLICE *Franciæ Rege.*

FLODOARDUS in Chronico: CAROLUS SIMPLEX *in Regnum Lotharij abijt; receptisque per vim quibusdam Ricuini infidelis sui præsidijs*, & FACTA PACTIONE *vsque ad Missam S. Martini cum* HENRICO *Principe Trans-Rhenensi, reuertitur ad montem Lauduni.* Additur in fine illius anni: CAROLUS *iterùm* PACEM *cum* HENRICO *firmat.* Anno 921.

VIII. HENRICI I. *Imp. cum* ROBERTO I. *Franciæ Rege.*

Anno 923. FLODOARDVS iterùm: ROTBERTVS *in Regnum Lotharienſe proficiſcitur locuturus cum* HENRICO, *qui ei obuiàm venit in pagum Ribuarium ſuper fluuium Ruram; vbi ſe inuicem pauerunt, &* PACTA AMICITIA, *datiſque ab alterutro muneribus, diſceſſerunt.*

IX. HENRICI I. *Imp. cum* CAROLO SIMPLICE *Franciæ Rege.*

Anno 922. lege 923. SIGEBERTVS Gemblacenſis: KAROLVS *Rex Francorum cum auxilio Lotharienſium iuxta vrbem Sueſſionis pugnans contra* ROBERTVM *fratrem* ODONIS *Regis, qui contra ſe Regnum Francorum inuadebat, cum multis perimit; &* SE & FRANCIAM HENRICO REGI *ſubmittit; eique in pignus* PERPETVI FOEDERIS ET AMORIS *mittit manum pretioſi Martyris Dionyſij Pariſienſis auro gemmiſque incluſam.*

X. *Eorumdem.*

Anno 923. SIGEBERTVS iterùm: *Reges* HENRICVS & KAROLVS *apud Bonnam* CONFOEDERANTVR; & KAROLVS *reddit* HENRICO *Regnum Lotharingiæ, Epiſcopis & Comitibus vtrimque iureiurando rem confirmantibus.* Otho Friſingenſis: *Dum* HENRICVS *cis Rhenum regnaret, & de Belgicâ cum* KAROLO *diſceptaret, ex voluntate amborum, ad huius litis ſcrupulum decidendum, die Bonnæ conſtitutâ, Belgica* HENRICO *ceßit, &* KAROLO *Celtica tantùm & Aquitania.* (Lib. 6. c. 18.)

XI. OTHONIS I. *Imp. cum* LVDOVICO IV. *Franciæ Rege.*

Anno 942. FLODOARDVS: LVDOVICVS *Rex* OTHONI *Regi obuiàm proficiſcitur, & amicabiliter ſe mutuo ſuſcipientes,* AMICITIAM SVAM *mutuo firmant conditionibus.*

XII. *Eorumdem.*

Anno 946. CONTINVATOR Reginonis: LVDOVICVS *Rex à ſuis Regno expulſus, auxilium petens Regem* OTTONEM ADIIT, & *vt deſiderauerat*

rauerat obtinuit. Nam valida manu Rex GALLIAM *intrauit, & Remensem urbem, & Laudunum, aliaque castella quamplurima firma & munita* LVDOVICO *reddi fecit, ipseque hostiliter vsque Rothomagum peruenit. Inde omnibus pane, excepto Hugone, Ruodberti filio, Regni Maioribus Regi suo subactis, in patriam regreditur.*

XIII. *Eorumdem.*

FLODOARDVS: LVDOVICVS *Rex Aquis Pascha cum* OTHONE *Rege celebrat, & regijs honoratur ab eo muneribus.* Anno 947.

XIV. *Eorumdem.*

FLODOARDVS iterùm: *Rex* LVDOVICVS *ad* OTHONEM *Regem proficiscitur trans Mosellam, consilium quærens & auxilium ab eo de* PACE *fienda inter se & Hugonem.* Anno 950.

XV. OTHONIS I. *Imp. cum* HVGONE MAGNO *Francorum Duce.*

SIGEBERTVS: *Rege* OTHONE *secundam expeditionem in Franciam parante,* HVGO *virtutem eius non ferens, ei iuxta fluuium Charum occurrit, &* PACTO PACIS *secundùm nutum Regis facto, manus ei dedit.* Witichindus Saxo: *Hugo autem expertus potentiam Regis, virtutemque Saxonum, non passus est vltra terminos suos hostiliter intrare; sed pergenti in eamdem expeditionem anno sequenti occurrit iuxta fluuium, qui dicitur Car; manus dedit, iuxtaque* IMPERIVM REGIS PACTVM *iniit, vtilisque proinde remansit.* Fragmentum Historiæ Franciæ: HVGO MAGNVS *eodem anno ad Regem* OTHONEM *pergens, duos illi leones præmisit; & inde benè remuneratus remeans, à Duce Conrado vsque ad Maternam fluuium deductus est.* Anno 950. Lib. 3.

XVI. OTHONIS I. *Imp. cum* LOTHARIO *Rege Franciæ.*

CONTINVATOR Reginonis: *Imperator in Ingelheim Pascha cum magno gaudio celebrauit: inde nauigio Coloniam attingens, matrem suam Dominam* MATHILDEM, *& sororem suam* GERBIRGAM *Reginam, filiumque eius Regem* LOTHARIVM, *sibi obuios, condignio ibi amore & honore* Anno 965.

honore tractauit. Flodoardus: OTHO *Imperator ab vrbe Româ regrediens Coloniam venit, ibique* GERBERGAM *Reginam, sororem suam, cum filijs,* LOTHARIO *Rege,* CAROLOq; *puero, ad se venientem excepit: & cum eis, alijsque magnis Proceribus, placitum magnum habuit.* Addit Sigebertus: *Vbi omnis illa Regalis prosapia tanto ad inuicem congratulationis iubilo est affecta, vt in omni vitâ eorum vix aliquid gaudij huic lætitiæ potuerit æquiparari.*

XVII. *Eorumdem.*

An.980. SIGEBERTVS: OTHO *Imperator &* LOTHARIVS *Rex conuenientes supra Charum fluuium* PACIFICANTVR, *datis inuicem sacramentis: & Rex* LOTHARIVS *Lotharingiam abiurat.* Bal-
L.1.c.113. dericus Nouiomensis: *Decursis autem temporum spatijs,* OTTO *Imperator & Rex* LOTHARIVS *inter se fœderati* PACANTVR, *& vtrum-*
Lib. 3. *que Regnum factâ tranquillitate quieuit.* Ditmarus Episcopus: *Imperante tunc prædicto* OTTONE *sex annos,* LOTHARIVS *Rex, cum filio suimet, ac muneribus magnificis ad eum venit, & sibi satisfaciens,* AMICITIAM EIVS *firmiter acquisiuit.*

XVIII. HENRICI II. *Imp. cum* ROBERTO II. *Franciæ Rege.*

An.1023. SIGEBERTVS rursum: HENRICVS *Imperator &* ROTBERTVS *Rex Francorum super Charum fluuium apud Euosium conueniunt, de statu Ecclesiæ,* REGNI *&* IMPERII *tractaturi: & condicto vt super his confirmandis etiam Papam Romanum simul Papiæ opportunè conuenirent, Imperator Regem & suos, multos etiam qui ad demirandam* IMPERIALEM MAIESTATEM *conuenerant, tantâ liberalitate donauit, vt opibus Regum Persarum aut Arabum posset comparari*
L.3.c.37. *Imperatoris munificentia.* Baldericus Nouiomensis fusè & perspicuè: *Hinc autem* IMPERATOR *egressus, ad* EVOSIVM *villam pulcherrimam, quam beati videlicet* GAVGERICI *natiuitas inlustrauit, cum* PRIMORIBVS *quidem* SVORVM PALATINORVM *intendit; ibi scilicet cum* ROTBERTO *Rege* COLLOQVIVM *habiturus; sed & de statu Imperij, ac non tantùm de mundanis, verùm de spiritualibus locuturus. Sapienter quippe dispositò, vt in eo loco, vbi beatissimum* GAVGERICVM *nouerat ortum, eius gaudiosam festiuitatem, quæ III. Idibus Augusti est, celebrare veniret. Qui nimirum* QVANTO MAIOR, TANTO HVMILIOR, *Regi* ROTBERTO, *cùm* AD SE VENIRET, *in villâ* MOSOMO,

in

in die festo S. LAVRENTII *occurrere æstimauit: in crastino verò S. Gaugerici* VENIENTEM AD SE *cum summâ veneratione suscepit. Hoc autem tam* SPECIALE COLLOQVIVM, *& tantæ solemnitatis* CONVENTVM, *non est meæ paruitatis euoluere, vbi quidam diuersarum nationum Duces ac Satrapæ, vbi summorum & illustrium virorum, tam Episcoporum videlicet quàm & Abbatum, in numero confluxère personæ. Ad hoc autem plurimi conuenerunt, vt* DIGNITATEM IMPERATORIAM *mirarentur, quam tantoperè fama laudabat. Ibi certè* PACIS & IVSTITIAE *summa diffinitio,* MVTVÆq; AMICITIAE *facta reconciliatio. Ibi quoque diligentissimè de* PACE, *sanctæ Dei Ecclesiæ maximè tractatum est, & quomodo Christianitati, quæ tot lapsibus patet, meliùs subuenire deberent. Exin verò sese inuicem consulentes, vbinam iterùm* CONVENTVRI: *Domnum etiam Apostolicum, vnà cum tam citrà quàm vltrà Alpinis Episcopis secum habeat, nusquam aptius quàm* PAPIAE *decernunt. His ita gestis, cùm ab inuicem discedere debuissent, ac verò quis tanta & tanti ponderis munera sufficienter poterit æstimare, quibus vicissim Imperator Regem donauit, ab Archiepiscopo videlicet Coloniensium, & à Domno Gerardo Episcopo, sed & à Duce* GODEFRIDO *simul oblatis? Rex* IMPERATOREM *donare cupiens, quæcumque potuit munera vt susciperet præsentauit: qui omnibus cum gratiarum actione remissis, vtpote* DITISSIMVS, *dentem tantummodò* S. VINCENTII *martyris, ne immunis videretur, retinuit. Nec solùm autem Imperator Regem putauit donandum, verùm etiam omnes tam Episcopos quàm Abbates; sed & maiores quoque preciosis muneribus accumulans, nullum penè indonatum reliquit. Quicumque ergo illuc conuenerant* IMPERATORIAM MAGNIFICENTIAM *cognituri, mirati profectò quæ viderant, dicebant se plura vidisse quàm rumor fuisset. Nullum enim Regem aut Persarum, aut Arabum huic conferre audebo, quamuis eos cunctis gentibus opibus præstare legissem.*

San-Marthani fratres apertæ rei alienam inducunt speciem, vbi scribunt *Henricum hunc Imperatorem cum exiguo comitatu adiuisse Robertum Regem; cuius idcircò inferiorem se agnoscebat.* Humanissimus Imperator Regem amicum *ad se venientem* anteuertit; *Primò namque manè surgens*, inquit Glaber, *cum paucis ad Regem transijt.* Nec propterea se minorem Rege, sed vrbani moris scientem ostendit. Lib. 12. c. 1. ed. vlt. L. 3. c. 2.

XIX. HENRICI III. *Imperatoris cum* HENRICO I. *Franciæ Rege.*

An.1048. HERMANNVS Contractus: *Autumnali tempore* HEINRICVS *Imperator & HEINRICVS Galliarum Rex in Metensi territorio conuenientes*, PACEM PACTVMq; *inter se iuramento confirmant.*

XX. FRIDERICI I. *Imp. cum* LVDOVICO VII. *Franciæ Rege.*

An.1162. CHRONICVM Affligemiense: *Imperator* FRIDERICVS, *à Rege Francorum inuitatus, vt sublato schismate Ecclesiæ Romanæ* PAX *firma redderetur, Concilium in territorio Vesuntionum, in * Ladonavilla, supra Saonam fluuium, in decollationem S. Ioannis Baptistæ, conuocauit. Sed Rege Franciæ ab Imperatore auerso, quique sine effectu, eâdem & adhuc grauiore permanente discordiâ, in sua redierunt.* Addit Aubertus Miræus ex MS. Orteliano: *Mense Septembri* FRIDERICVS *Imperator cum Octauiano iuxta Saonam fluuium consedit; & Rex Franciæ* LVDOVICVS *Diuione, congregatis ex vtrâque parte multis Episcopis, Abbatibus, clericis, laicis, tam Principibus quàm popularibus, vt schismati Ecclesiæ finem facerent, si possent: & non potuerunt, sed cum magnâ dissensione & simultate ab inuicem recesserunt.*

* Sic est in MS. Lipf.

XXI. FRIDERICI II. *Imp. cum* PHILIPPO II. *Franciæ Rege.*

An.1212. ALBERICVS in Chronico: *Rex Siciliæ* FRIDERICVS *contra* OTTONEM *in Allemanniâ regnaturus Tullum venit: cui Dominus* LVDOVICVS, *Regis Franciæ filius, apud castrum* VALLIS COLORIS *occurrit; &* COLLOQVIVM SOCIETATIS *ad inuicem habuerunt.* Rigordus de illo congressu: *Eodem anno celebratum est* COLLOQVIVM *inter eumdem* FRIDERICVM *&* PHILIPPVM, *magnanimum Regem Francorum, apud* VALLEM COLORIS, *Metensi Episcopo mediante: cui tamen non interfuit ipse Rex, sed* LVDOVICVS *filius eius primogenitus, cum Magnatibus Regni: & percusserunt* FOEDVS *inter se, & renouarunt* AMICITIAS PERPETVAS, *sicut fuerunt inter eorum prædecessores.* Hoc est antiquum FOEDVS, *quod vetustate propemodum obsoletum* PHILIPPVS *Augustus aureis describi litteris, & sanctiori loco reponi iussit.*

In Gestis Phil.Aug.

Sleidanus. lib. 24.

XXII. HEN-

XXII. HENRICI VI. *Romanorum Regis cum* LVDOVICO VIII. *Rege Franciæ.*

ALBERICVS iterùm: *Domnus Cardinalis Conrardus à Româ egressus, & PER IMPERIVM constitutus LEGATVS Leodium venit; ibique Vallem benedictam Ordinis Cisterciensis de nouo fundatam circa Pentecostem consecrauit. Deinde Tullum venit in Octauis B. Martini cum Coloniensi & Moguntinensi Archiepiscopis, & cum Imperatoris filio Rege* HENRICO, *& Maioribus Allemaniæ: Rex quoque Francorum* LVDOVICVS *cum suo colloquio, & consilio,* IN EODEM CONFINIO, *apud castrum* VALLIS COLORIS. *Et sequenti die* VTRIVSQVE REGNI CONCILIATORES *in vnum conuenientes, congruum colloquium ad inuicem habuerunt.* An. 1224.

XXIII. ALBERTI I. *Imp. Austriaci cum* PHILIPPO PVLCHRO *Rege Franciæ.*

HISTORIAE Australis pars plenior: ALBERTVS *Rex Romanorum & Rex Franciæ* PHILIPPVS *cum magnâ pompâ militum apud* GADIOR AMICABILITER *conuenerunt: vbi prædictus Rex Franciæ sororem suam Dominam* BLANCAM *filio Regis Romanorum* RVDOLPHO *copulauit in vxorem in die Conceptionis B. Mariæ Virginis. Hæc facta sunt supradicto* IN CONFINIO REGNORVM *Regis Romanorum & Regis Franciæ, in prato infra Tol & Gadior.* Censet Brouuerus pactum illud fœdus ad Fagense castrum, vulgo *Foulx*; quod ille vocat *Villam Foulziam supra Tullum oppidum.* Papirius Massonus adfert ipsum Alberti Cæsaris diploma *datum apud* QVATVOR VALLES *die Martis, octauâ mensis Decembris, anno Domini* M. CC. XCIX. Vnde Historiæ Australis Auctor ex *Quatuor* corruptè potuit fecisse *Gadior.* Existimarem ego per *Quatuor valles* intelligi *Vallis coloris* oppidum, à quo ad Tullensem vsque ciuitatem sunt amœnissima prata: deinde quia locus est alijs Imperatorum & Regum congressibus illustris. Denique propterea quòd Nangius, Belleforestius, Dupleixius, alijque fœdus illud sancitum disertè scribunt *apud Vallem coloris*: quamquam id factum apud Tullum affirmet Pius II. Papa; cuius hæc sunt verba: *Philippus* [Dux Burgundiæ] *indignè agere Regem aiebat* [Carolum VII.] *qui nonnulla in Ducatu Luxemburgensi, id est in Imperij ditione, oppida occupasset aduersus* ANTIQVVM FOEDVS, *quod Franciæ Reges cum Imperatoribus apud* TVLLVM *percusſére; in quo cautum sit,*

An. 1299. Lib 16. Annal. Treuir. Lib. 3. Lib. 3. ad an. 14 9.

IMPERATOR IN REGNO FRANCIAE, REX IN IMPERIO NE DOMINATVM SIBI VENDICET, ETIAMSI VOLENTES ALIQVI SE DEDANT; *iniuftè Regem agere, qui* FOEDVS *violet, & oppigneratum fibi Luxemburgenfem Ducatum moleftare audeat.*

XXIV. MAXIMILIANI I. *Imp. Auftriaci cum* LVDOVICO XII. *Franciæ Rege.*

An. 1501. IN Confilio Pacis Tridenti habito anno M. DI. inter MAXIMILIANVM I. Romanorum & LVDOVICVM XII. Franciæ, Reges, ifte fuit articulus fœderis octauus: *Quòd Chriftianiffimus Franciæ Rex promittat & polliceatur, quòd nequaquam vllo aut quocumque modo fe circa fubditos, & de rebus Imperij Romani, abfque fcitu & voluntate Romanorum Regis intromittere velit. Poterunt tamen nihilominùs ambo Reges fubditos vtriufque Regni ad omnia alia fua feruitia in feruitores accipere.* Regis Franciæ declaratio fuper illâ Tridentinâ pactione Blefis factâ eodem anno M. DI. ifthæc fuit: *Touchant le VIII. article commençant*; Quòd Chriftianiffimus Franciæ Rex promittat & polliceatur; *le Roy entend ceft article non feulement auoir lieu pour l'Italie, mais generalement pour touts les aultres lieux & Pays qui font de l'Empire.*

Cum Imperatoribus igitur, & Romanorum Regibus, non cum Imperij membris, feorfim ab eius capite, Reges olim Franciæ bonâ fide fœdera percufferunt. Primus qui à Maiorum recto itinere deflexit, & prauo confilio focietatem iniuit cum Principibus Imperij, Carolo V. Imperatori rebellibus, fuit HENRICVS II. Franciæ Rex; fic enim de Mauritio Saxone Francifcus Belcarius Epifcopus Metenfis: *De inferendo* CAESARI *bello cum* HENRICO *Galliæ Rege pactus erat, Ioanne Freffano Baionenfi Pontifice pactionis interprete, qui iam ad illum* CLAM *miffus erat.* Similiter Iac. Aug. Thuanus: *Conftat certè* MAVRITIVM *iam tum cum Rege* HENRICO TACITAM CONVENTIONEM *feciffe interuentu Ioannis Fraxinei, Lapurdenfium Epifcopi, viri diu in Germaniâ verfati, & linguæ periti, qui prætextu aliorum negotiorum apud ipfum erat.* Subiungit deinde poft nonnulla: *Adiectum conuentionibus, videri è re omnium effe, vt Rex quamprimùm Cameracum, fi poffet, Diuodurum, fiue Metim, Tullum, & Virodunum, Lotharingiæ ciuitates, occupet, & præfidio firmatas* VICARII IMPERII *nomine in pofterum teneat: item vt bellum in Belgio excitet, quo Cæfaris vires, pluribus locis oppugnati, diftrahat.* Clandeftinum ergo iniuftùmque Henrici II. Regis confilium fuit, & perniciofa cum feditiofis factio; mercatura fuit, non amicitia: auxilia enim carò vendidit, non gratis fubminiftrauit,

Lib. 25. cap. 44. an. 1551.

Anno eodem, l. 8.

ſtrauit, dum ciuitates Imperij, METIM, TVLLVM, & VIRDVNVM, in Lotharingiâ Superiore ſitas, ſpecie protectionis emunxit.

Similem ſocietatem contra antiqua Maiorum ſuorum fœdera nupertimè iniuit LVDOVICVS XIII. Franciæ Rex cum Principibus & Statibus quibuſdam Imperij ſeorſim ab Imperatore, nec non & cum alijs hoſtibus Imperij externis, non ex amore erga Imperium & Principes Imperij; ſed vt dum à capite membra diuelleret, dum Principes à Principibus, Circulos à Circulis ſeiungeret, totius compagis diſſolutionem moliretur; & ſic Imperij Prouincias, in quas iuris ne quidem vmbram habebat, ſuæ ſubijceret poteſtati. Verùm felicem Germaniam tandem faciet Auguſtiſſimus Imperator FERDINANDVS III. Orbi diuinitus deſtinatus: faciet Deus; & infracta ſtabit IMPERII GERMANICI HISPANICIQVE MAIESTAS; temporumque felicitas quaſi reddito AVREO SAECVLO efflorefcet. Hæc eſt votorum meorum ſumma, & Opuſculi huius critici coronis.

MANTISSA AD PRIMAM LAMPADEM,

De fabuloſo ſtemmate Hugonis Capeti. Verbulum in conuiciatores.

VT Boucheti Dominicique commento auctoritatem addant Scriptores nouitij, iactant eximium virum Andream Cheſneum illud ſtemma è tenebris primùm eruiſſe. Et verum id quidem, neque inficiandum puto, inter eius ſchedas repertum quoddam ſpecimen primore manu deſcriptum; ſed ad cuius pleroſque gradus appoſita erat particula *fortè*. Id enim affirmant viri probi, & fide digni, qui proprijs oculis ſchedam illam inſpexêre, de quâ tantoperè triumphant aduerſarij, & partum informem, neglectumque, velut ex tripode oraculum, nobis obtrudunt, magni viri Manibus illudentes. Nouerat ſiquidem inſignis Genealogus veteres rerum Francicarum Scriptores, quos vel ipſe in lucem ediderat, vel ſcriptos domi ſeruabat: qui omnes illi fictitiæ origini penitus repugnant. Viderat ille Robertum monachum S. Mariani apud Antiſſiodorum, qui dum antiquiorum Regum adfert nomina, Carlouingos Capetinoſque iſthac recenſet ſerie vſque ad obitus ſui annum, qui fuit Chriſti M. CC. XI.

San-Marth. l. 11. c. 2. edit. vlt.

In Chron. pag. 5.

Nomina Regum Francorum.

21. PIPINVS.
22. CAROLVS MAGNVS.
23. LVDOVICVS PIVS.
24. CAROLVS CALVVS.
25. LVDOVICVS BALBVS.
26. KARLOMANNVS ET LVDOVICVS REGES.
27. ODO: *hic alienus.*
28. CAROLVS SIMPLEX.
29. ROBERTVS: *hic alienus.*
30. RADVLPHVS: *hic alienus. Regnum post hunc reductum est.*
31. LVDOVICVS FILIVS CAROLI.
32. LOTHARIVS.
33. LVDOVICVS.
34. CAROLVS FRATER LOTHARII. *Post hunc translatum est Regnum.*
35. HVGO.
36. ROBERTVS.
37. HENRICVS.
38. PHILIPPVS.
39. LVDOVICVS CRASSVS.
40. LVDOVICVS PIVS.
41. PHILIPPVS DOCTVS ET ELOQVENS.

Hæc Robertus Autissiodorensis. ODO itaque, ROBERTVS & RADVLPHVS Reges à Carlouingorum genere ALIENI erant: ab his deinde REDVCTVM EST REGNVM ad legitimos Reges Carlouingos: tum demum ab istis in Principem alienæ gentis HVGONEM EST TRANSLATVM, siue, vt loquitur Guibertus, Nouigenti Abbas, *in externum genus.* Cùm enim Hugo Capetus Roberti Regis alieni ex filio nepos esset, eodem modo, quo auus, genere extraneus erat. Namque si à S. Arnulpho Metensi, certo Carlouingorum stipite, ortus fuisset Hugo Capetus, à Carlouingis alienus non fuisset; sed illis agnatus in gradu haud ita remoto, ac Henricus IV. Borbonius Regi, cui successit, Henrico III. stirpe Valesio; à quo gradibus vno supra viginti distabat quando sceptrum adeptus est; non idcircò alienus à Valesijs existimatus, quia ex eodem Capeti trunco ambæ stirpes prodibant.

Ad grad. 4 Lamp. 1. Iam quòd *germanitas* de fraternitate maternâ æquè intelligatur ac de paternâ, alia duo exempla reperi. Primum exhibet Rodericus L. 6. c. 21. Toletanus, vbi de Semenâ, Alphonsi VI. Castellæ Regis nobili concubinâ: *Eadem Semena Munionis genuit aliam filiam, quæ* THARASIA *dicta fuit; quam duxit Comes* ENRICVS *ex partibus* BISONTINIS, CONGERMANVS RAIMVNDI *Comitis, patris Imperatoris: ex quâ suscepit idem* ENRICVS ALDEFONSVM, *qui fuit posteà Rex Portugalliæ.* Non oriebatur illa *congermanitas* ex parte patrum, quia Raimundus & Henricus ex diuersis familijs prodibant; sed ex Henrici matre Sibyllâ; cuius causâ *consobrinus* erat Raimundi, siue, vt Rodericus loquitur, *congermanus.*

Schema

Schema propinquitatis.

1. RAINALDVS Comes Burgundiæ: vxor ADELISA Normanna.

2. WILLELMVS Comes Burgundiæ: vxor GERTRVDIS Limburgica.	2. SIBYLLA vxor Henrici, filij Roberti I. Ducis Burgundiæ.
3. RAIMVNDVS Comes Galliciæ: vxor VRRACA filia Alphonsi VI. Regis Castellæ.	3. HENRICVS *congermanus* Raimundi Comitis: vxor THARASIA Alphonsi VI. Castellæ Regis filia.
4. ALPHONSVS VII. Imperator Hispaniæ.	4. ALPHONSVS I. Rex Portugalliæ.

Aliud exemplum præbet Malleacense Chronicum, cuius hæc sunt verba: *Anno* M. LXXI. *ortus est Goffredo Duci Guillelmus filius, qui* CONSOBRINVS GERMANVS *Ainrici Imperatoris.*

Schema cognationis.

1. GVILLELMVS Dux Aquitaniæ: vxor AGNES filia Othonis Willelmi Comitis Burgundiæ.

2. GOFFREDVS Dux Aquitaniæ: vxor ALDEARDA filia Roberti I. Ducis Burgundiæ.	2. AGNES vxor Henrici III. Imp. cognomento Nigri.
3. GVILLELMVS Dux Aquitaniæ, *consobrinus germanus* Henrici IV. Imp.	3. HENRICVS IV. Imperator.

Guillelmus iste posterior, & Henricus IV. Imperator, fratris & sororis filij erant: vnde Malleacensis Scriptor GVILLELMVM vocat Henrici Imperatoris CONSOBRINVM GERMANVM, hoc est Hispanicè *primo hermano*, Gallicè *cousin germain*: sic vt germanitas de materna propinquitate etiam dicatur, vt de Childebrandi & Caroli Martelli germanâ per matrem fraternitate suprà ostendi.

AT ecce, dum postrema huius libri folia excuduntur, ad manus meas peruenit R.P. Francisci Macedo, ex Patriarchæ Seraphici disciplinâ, *Propugnaculum Lusitano-Gallicum*, recèns editum Parisijs; ex cuius icone liminari æri incisâ Typographus operæ pœnitens nomen suum abrasit: neque dubito insolens ipsi visum, à Macedo Alphonsum I. Lusitaniæ Regem, vt digniorem, in summæ iconis

iconis parte dextrâ collocatum intueri; Regem verò Franciæ Clodoueum, vt inferiorem, in sinistrâ: sed & intolerabilius, spectante aulâ Francicâ vniuersâ, Ioanni Bragantino dextrum eumdem locum, præ Ludouico XIII. Rege, in imâ icone assignari. Percurri
Parte 2. Gallicâ. auidè Volumen, atque in Gallicis, de quibus in me agit, nihil reperi præter rerum iam ab alijs prudentiùs adductarum verbosam congeriem; nihil planè præter offam, ex recoctâ crambe conuitijs velut capsico aspersam, quæ ipsis etiam Francis stomachum mouit;
In Auctario. quippe qui Auctori (vt ipsemet fatetur) tria hæc obiecêre; *in eligendis opinionibus* INSOLENTIAM; *in Gallici nominis hostes* INTEMPERANTIAM; *in renouandâ Gallici ad externa Imperia iuris memoriâ* IMPRVDENTIAM. Et profectò inter alia ridiculè agit, vbi me ijs an-
Pag. 325. numerat, *qui auro Hispanico ingenia addixêre.* Regi enim Domino meo obtemperasse, eiusque gloriam fortiter tutatum esse, isthæc mihi vnica laboris merces fuit, qui *aurum Hispanicum* nec contrectaui manibus, nec oculis inspexi: in re domesticâ bello accisâ, cum numerosâ prole, paternisque prædijs in solitudines redactis, sola mihi semper pretium virtus, & FIDES fuit.

Seneca l. 2. de Irâ c. 32. Ceterùm, *in balneo magnum Catonem quidam percussit imprudens: cui pòsteà satisfacienti Cato: Non memini, inquit, percussum me. Meliùs putauit non agnoscere, quàm vindicare. Nihil, inquis, post tantam petulantiam mali factum est? imò multum boni: cœpit Catonem nosse. Magni animi est iniurias despicere.* Hæc in te transferas velim, Pater Reuerende, & quisquis alius in me conuitia paras: sed fortè dices me Catonem non esse. Moderatior sum, quàm vt magni olim viri politiorem vitæ cultum mihi arrogare velim. Hoc vnum dico; Christianum hominem, qui lacessitus & læsus liberè ignoscit, vel eo solo nomine
De Const. cap. 7. Catonem esse. INIVRIA IN SAPIENTEM VIRVM NON CADIT.

FINIS.